

ΕΝΙΑΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ Α' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
(15—18)756)

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΔΑ κ. ΙΩ. ΠΑΣΑΛΙΔΗ

2. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
ΤΟΥ κ. Α. ΜΠΡΙΛΛΑΚΗ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ
ΤΗΣ Α' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α Τ Α

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΗΣ ΕΔΑ
Αθήνα 1956

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ Ε.Δ.Α. κ. ΙΩ. ΠΑΣΑΛΙΔΗ

1) 'Η πεντάχρονη δράσις τῆς Ε.Δ.Α. 2) 'Η σημερινή κατάστασις. 'Ο ρόλος τῆς ΕΔΑ καὶ τοῦ ἄλλου πολιτικοῦ κόσμου γιὰ τὴ λύση τῶν Λαϊκῶν προβλημάτων.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Με βαθεῖα συγκίνησιν καὶ χαρὰ χαιρετίζω τὴν Α' Πανελλαδικὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Κόμματός μας.

Χαιρετίζω ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους ποὺ ξεκίνησαν ἀπὸ κἀθε γωνιά τῆς χώρας, γιὰ νὰ φέρουν ἐδῶ τὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ μας, τοὺς πόθους καὶ τίς λαχτάρεις του γιὰ μιὰ καλύτερη ζωὴ, καὶ τὴν πολῦτιμη πείρα τους γιὰ τοὺς καινούργιους ἀγῶνες ποὺ βρίσκονται μπροστὰ μας.

Στὸ πρόσωπό τους χαιρετίζω τοὺς ἑκατοντάδες χιλιάδες ὁπαδούς καὶ μέλη τῆς ΕΔΑ, ὀλόκληρο τὸν Λαὸ μας, ποὺ παρὰ τοὺς συνεχεῖς κατατρεγμούς, καὶ μέσα στὰ δύσκολα χρόνια τοῦ περνώμα, στέκεται πάντα στὶς ἐπάλξεις τοῦ ἀγῶνα γιὰ μιὰ ἀνεξάρτητη, εἰρηνικὴ, δημοκρατικὴ καὶ εὐτυχισμένη Ἑλλάδα. Καὶ τοῦ δίνω τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ καταβάλουμε κάθε προσπάθεια ὥστε νὰ γίνῃ ἡ Συνδιάσκεψίς μας σταθμὸς γιὰ τὴν καλύτερη μελέτη τῶν ἐθνικῶν, τῶν δικῶν του, προβλημάτων καὶ ἀφετηρία πρὸς ἀποτελεσματικῶν ἀγῶνων γιὰ ν' ἀνοίξῃ τὸ γρηγορότερο ὁ δρόμος γιὰ μιὰ πραγματικὴ ἀλλαγὴ.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ἐκλείσαν ἤδη 5 ὀλόκληρα χρόνια ζωῆς καὶ δράσεως τῆς Ε.Δ.Α.

Μέσα στὶς δύσκολες συνθήκες αὐτῶν τῶν χρόνων, ἡ ΕΔΑ καλοῦνταν νὰ παῖξῃ καὶ ἔπαιξε σοβαρὸ ρόλο στοὺς ἐθνικούς, δημοκρατικούς καὶ λαϊκοὺς ἀγῶνες καὶ ἐξελίξεις.

Ἡ ΕΔΑ στὰ χρόνια αὐτὰ μεγάλωσε, πλάτυνε. Τὸ πρόγραμμά της ἔγινε ἄξονας στὴν πορεία τοῦ ἔθνους πρὸς τὰ ἔμπρός. Κι' ὁ ρόλος της, οἱ εὐθύνες της, ἀυξήθηκαν σημαντικά.

Ὅλα αὐτὰ ἔχοντας ὑπ' ὄψιν, θὰ ἐπιχειρήσουμε στὸ κύριο μέρος τῆς εἰσηγήσεώς μας, νὰ κάνουμε μιὰ σύντομη κριτικὴ ἐξέτασιν τῆς μέχρι σημεῖρα πορείας καὶ δράσεώς μας, μιὰ προβολὴ τοῦ θετικοῦ μας ἔργου μὰ καὶ τῶν ἀδυναμιῶν μας. Ἰδιαίτερα ὅμως θὰ κάνουμε τὴν διεξοδικὴ ἀνάλυσιν τῶν σημερινῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν συνθηκῶν, τὴν σαφῆ τοποθέτησίν μας μέσα σ' αὐτὲς τῆς συνθήκες, καὶ θὰ δώσουμε καθαρὲς ἀπαντήσεις στὰ βασικὰ ἐρωτή-

ματα πούχουν γεννηθή. Για να χαράξουμε έτσι σωστά, ανταποκρινόμενοι στις προσδοκίες του Λαού και του Έθνους ολοκλήρου, καινούργιους δρόμους για το έθνικό δημοκρατικό κίνημα της χώρας μας.

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥ 1950 — 51

Οι συνθήκες στην χώρα μας μετά την λήξιν του έμφυλιού πολέμου και μέχρι την ίδρυσιν της ΕΔΑ, δηλαδή στο διάστημα 1950 — 51, είχαν τούτο το χαρακτηριστικό: Την προσπάθεια των Αμερικανών, της ξενόδουλης ολιγαρχίας και των κάθε είδους σπληνιμάτων τους, να διατηρηθή ή χώρα μας μέσα σε ψυχροπολεμικό κλίμα, εξαρτημένη, πολεμικά προσανατολισμένη, επιθετικό προγεφύρωμα κατά της ΕΣΣΔ. Με απόλυτο τον έλεγχο των ξένων πάνω στην οικονομία της, με αποκλειστική την εκμετάλλευσιν της αγοράς της, με εξασφαλισμένο το οικονομικό αποστράγγισμα του Λαού της.

Μέσα για την επιτυχία της τρομοκρατίας και φοβίας, του καθεστώτος της εσωτερικής ανωμαλίας. Η εξασφάλισις πλήρους κηδεμονίας πάνω στον πολιτικό κόσμο της χώρας μας. Η απομόνωσις των συνεπών έθνικο-δημοκρατικών δυνάμεων του Λαού μας. Η παρεμπόδισις της ενότητας των πλατειών έθνικο — δημοκρατικών δυνάμεων.

Οι συνεπείς έθνικες — δημοκρατικές δυνάμεις από το άλλο μέρος, εξυπηρετώντας τα συμφέροντα της χώρας και τους πόθους του Λαού μας, επεδίωξαν άκριτως τα αντίθετα. Για να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ν' ανοίξη ο δρόμος προς μια έθνική, δημοκρατική — αλλαγή, προς το συμφέρον του Λαού.

Η ξηνοκρατία, οι διώξεις, η σύγχυσις ύστερα από τον έμφυλιο πόλεμο, οι τεράστιες οργανωτικές τους αδυναμίες, άποτελούσαν βέβαια σημαντικές δυσκολίες για τις δυνάμεις αυτές. Όμως παρ' όλα αυτά, έπρεπε να επιτύχουν στις επιδιώξεις τους. Κι' άμεσα, οι δυνάμεις αυτές έπρεπε να επηρεάσουν, προς το συμφέρον του Λαού και της χώρας, την διαμόρφωσιν των δημοκρατικών πολιτικών σχηματισμών του 1950 — 51.

Οι δημοκρατικοί πολιτικοί σχηματισμοί, που δημιουργήσαν το 1950 ήταν η ΕΠΕΚ και η Δημοκρατική Παράταξις. Παρά το γεγονός όμως ότι και στην ΕΠΕΚ και ιδιαίτερα στην Δ. Π. μπήκαν έρκετοι δημοκρατικοί παράγοντες, που επηρέαζαν σημαντικές αϊκές μάζες, οι συνεπείς δημοκρατικές δυνάμεις δεν μπόρεσαν να τους αξιοποιήσουν και να επιδράσουν στο να γίνουν οι οργανισμοί αυτοί ενωμένοι, συνεργαζόμενοι ή όχι, οργανισμοί συνεπείς, πατριωτικοί — δημοκρατικοί, πλατειαί και βιώσιμοι.

Έτσι η ΕΠΕΚ μόν, υπό το βάρος της έπιρροης των ξένων πάνω σε μερικούς ήγετικούς της παράγοντες, ξέφυγε γρήγορα απ' τον σωστό δρόμο, που έπρεπε ν' ακολουθήσει, ενώ η Δ. Π. διαλύθηκε, από έλλειψιν εσωτερικής συνοχής.

Χωρίς να παραγνωρίζουμε τις ευθύνες των ήγετικών δημοκρατικών παραγόντων της ΕΠΕΚ και της Δ. Π., καθώς και τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετώπιζαν τότε οι συνεπείς δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας, πρέπει να δεχθούμε ότι οι τελευταίες έχουν ένα αρκετό μέρος ευθυνών για το ότι δεν μπόρεσαν, στην ιστορική εκείνη στιγμή, να παίξουν τον ρόλο τους. Και αυτό, σ' ένα βαθμό, οφείλεται σε μια υπερβολική στενότητα και αδιαλλαξία που τις χαρακτήριζε τότε, στενότητα και αδιαλλαξία και ως προς την προβολή προγραμματικών θέσεων και ως προς την μεταχείρισιν προσώπων.

Σε συνέχεια πρέπει να σημειώσουμε πώς την τους ίδιους λόγους, μια προσπάθεια για συσπείρωσιν των δημοκρατικών δυνά-

μεων κατά τις δημοτικές εκλογές του 'Απριλίου του 1951 δέν υπέδωσε καρπούς. Αυτό δέν σημαίνει ότι ή δημιουργία τότε του Δημοκρατικού Συναγερμού δέν αποτελούσε ένα, κάποιο σταθμό, πρὸς τὸ καλύτερο.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΔΑ, Η ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΣΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ

Μέσα σ' αὐτὲς τὲς συνθήκες τοῦ 1951 πρόβαλε ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας ἑνὸς πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ συνεπῶς, ἔθνικοῦ — δημοκρατικοῦ. Μὲ δυνάμεις ποὺ βρισκόνταν, κατὰ κύριο λόγο, μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὴ Δ. Π. καὶ τὴν ΕΠΕΚ ἢ κοντὰ στὰ κόμματα αὐτά. Ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς, μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ κηδεμονία καὶ τὴν ξενοδοουλεία, ἔπρεπε νὰ προβάλλῃ θαρραλέα τὰ βασικὰ σημεῖα ἑνὸς προγράμματος ἔθνικῆς δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς, ποὺ τόσο ζητοῦσε ὁ τόπος. Νὰ συγκεντρώσῃ στὶς γραμμές του τὲς πρωτοπόρες δυνάμεις τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς, νὰ χαράξῃ τὴν πορεία πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ γίνῃ ὁ μοχλὸς γιὰ τὴν συνεργασία, ὅσο τὸ δυνατόν πλατύτερων δημοκρατικῶν δυνάμεων, στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ γρηγορότερο ἀνοιγμὰ τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἀλλαγῇ.

Αὐτὸ τὸ καθήκον εἶχαν νὰ ἐκπληρώσουν ὅσοι πῆραν τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς ΕΔΑ.

Οἱ ἴδρυταὶ τῆς ΕΔΑ σωστὰ ἐπεσήμαναν τὸ περιεχόμενο τῆς ἀλλαγῆς ποὺ ζητοῦσε ὁ τόπος. Ἡ πρώτη προγραμματικὴ διακήρυξις τῆς ΕΔΑ ἐτόνιζε ὅτι ὁ χαρακτήρας τῆς ἀλλαγῆς εἶναι ἔθνικος — δημοκρατικός καὶ τοποθετοῦσε σωστὰ, στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς, τὴν λύσιν τῶν πρὸ ἄμεσων οικονομικῶν προβλημάτων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας.

Οἱ ἴδρυταὶ τῆς ΕΔΑ παραπέρα σωστὰ προσεπάθησαν νὰ συγκεντρώσουν στὸν πολιτικὸ συνασπισμὸ τῆς ΕΔΑ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους δημοκρατικούς παράγοντες τῆς χώρας.

Ἡ ΕΔΑ, σὲ συνέχεια, ἔχοντας ἐπίγνωσιν τῆς πραγματικότητος, δέν διεξεδίκησε, γενικὰ, τὴν μονοπώλησιν τοῦ ἀγῶνα, γιὰ τὴν ἀλλαγῇ καὶ δέν ἐδῶρεν δυνατόν τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς ἀλλαγῆς μέσα στὶς γραμμές τῆς. Γι' αὐτὸ ἡ ΕΔΑ πρόβαλε ἀμέσως τὸ αἷτημα τῆς συνεργασίας, τῆς ἐνότητος τῶν ἔθνικῶν — δημοκρατικῶν δυνάμεων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν κομματικὴν τοποθέτησιν, στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀλλαγῇ.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 1951 — 52

Στὶς ἐκλογές τοῦ 1951, κατ' ἀρχὴν δέν ἔλειψαν οἱ βλαβερῆς ὑπερβολές στὴν προβολὴ καὶ τῶν συνθημάτων καὶ τῶν συνδυασμῶν. Ὑπερβολές, ποὺ ἔβησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στὴν ΕΔΑ τὴν σφραγίδα τοῦ στενοῦ κόμματος.

Παραπέρα, στὶς ἴδιες ἐκλογές, ἐπιδιώξαμε τὴν συνεργασία μὲ τὴν ΕΠΕΚ, ἀλλὰ καὶ τὸ πρόγραμμα καὶ ἡ μορφή τῆς συνεργασίας ποὺ προτείναμε δέν ἦταν εὐκόλο νὰ γίνουσι ἀποδεκτά.

Ψυσικά, στὶς συνθήκες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἡ πραγματοποίησις τῆς συνεργασίας ἦταν δύσκολη. Ἡ ἀνάθεσις τῆς κυβερνήσεως τοῦ 1950 — 51, μὲ ἐπέμβασιν τοῦ Ἀμερικανοῦ πρεσβευτοῦ Γκρέϊν-τυ, στὰ κόμματα τοῦ Κέντρου, ἔδειχνε μιὰ προτίμησιν τῶν ξένων, ἐνῶ ὁ νεογέννητος τότε Συναγερμὸς, δέν εἶχε χρῆσθῃ ἐπίσημα ἀπ' αὐτοῦς. Ἡ καθιέρωσις ἐξ ἄλλου τοῦ συστήματος τῆς ἐνισχυμένης ἀναλογικῆς, δέν καθιστοῦσε τόσο ἐπιτακτικὴ, ἀπὸ κομματικὴν ἔ-ποψιν, οὔτε γιὰ τὸ Κέντρο οὔτε γιὰ τὴν ΕΔΑ τὴν ἀνάγκη τῆς συνεργασίας.

Σὲ συνέχεια, ἡ κυβέρνησις Ε.Π.Ε.Κ. — Φιλελευθέρων 1951 — 1952 πιεζόμενη ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς, ποὺ διεπίστωναν ὅτι ἡ σύνθεσις τῆς κοινοβουλευτικῆς τῆς πλειοψηφίας δέν ἦταν τῆς ἀπο-

λύτου εμπιστοσύνης των, ενώ το δημοκρατικό κλίμα, που δημιουργούνταν, δεν ήταν κατάλληλο για την διατήρησιν του καθεστώτος της ύποτελειας, άρχισε μία απαράδεκτη αντιδημοκρατική τακτική, από τους πρώτους κιόλας μήνες που ανέλαβε την εξουσία.

Ώς ματαλογία, δίκες, έκτελέσεις, έντασεις της τρομοκρατίας, ιδίως μετά την άνοιξιν του 1952, σε συνδυασμό με την πλειοδοσία για το ΝΑΤΟ και την εύνοια των Αμερικανών, δημιουργούσε κάθε άλλο παρά εύνοϊκές συνθήκες για τις σχέσεις ΕΔΑ — Κέντρου.

Και πρέπει να σημειώσουμε ότι, παρ' όλα αυτά, ή στάσις της ΕΔΑ, μέσα κι' έξω απ' την Βουλή, κατά το 1951 — 52, ήταν στάσις όχι αδιάλλακτη έναντι του Κέντρου, αλλά στάσις που δημιουργούσε γέφυρες συνεργασίας και συνεννοήσεως. Η κυβέρνησις του Κέντρου μπορούσε τότε, και θα είχε την άμεριστη υποστήριξιν της ΕΔΑ και του Λαού, και ριζικά δημοκρατικά μέτρα να πάρη, και το έκλογικό σύστημα της αναλογικής να ψηφίση. Κι' είναι τόσο πιδό μεγάλο το λάθος της, όσο έβλεπε, ότι, παράλληλα μ' όσα την έσπρωχναν να κάνει οί Αμερικανοί, είχαν οί ίδιοι άρξισει να προετοιμάζουν την άνοδο του Συναγερμού στην εξουσία.

Στις έκλογές του 1952, υπήρχαν δυσχέρειες για τη συνεργασία μας με το Κέντρο, έξ αιτίας της προηγουμένης στάσεως της κυβέρνησεως του. Υπήρχε απαράδεκτη νοσοτροπία στον ήγετή της Ε ΠΕΚ, νοσοτροπία που τον οδήγησε να πη σε εκπρόσωπο της ΕΔΑ να πάη στον Πιουριφού και να ζητήση την έγκρισίν του για συνεργασία, την εύλογία του.

Έδω γεννάται το έρώτημα: Παρ' όλα αυτά, μπορούσαμε να μη φθάσουμε σε δίλημμα για να διαλέξουμε τον δρόμο της χωριστής καθόδου στις έκλογές; Έγώ προσωπικά νομίζω όχι. Η Διοικούσα Έπιτροπή, επανεξετάζοντας το θέμα, νομίζει ότι υπήρχε κι' άλλη διέξοδος.

Κατά την Διοικούσα Έπιτροπή έπρεπε, έχοντας πολιτική μεγάλη εύελιξία ως προς το πρόγραμμα και την μορφή της ενότητας, να ξεπεράσουμε κάθε εμπόδιο και να εξασφαλίσουμε μία κάποια μορφή συνεργασίας, που να μην είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο του Συναγερμού στην εξουσία, με κοινοβουλευτική παντοδυναμία.

ΘΕΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1951 — 1954.

Στην περίοδο 1951 — 1954, ή ΕΔΑ έχει να παρουσιάση ένα σημαντικό θετικό έργο. Μέσα στις δύσκολες συνθήκες της περιόδου αυτής, που τις διαγράψαμε στην άρχη της εισηγήσεώς μας, ή ΕΔΑ άντιδρώντας στο καθεστώς της ύποτελειας και των υποστηρικτών του, κατάφερε να προβάλη και να εκλαϊκεύση τις προγραμματικές της άρχες και το σύνθημα της ενότητας όλων των έθνικων — δημοκρατικών δυναμειών, στον άγώνα για την άλλαγή. Και ως προς αυτό τον σκοπό, έγινε αξιοποίησις της καθόδου μας σ' όλες τις έκλογές.

Παραπέρα ή ΕΔΑ, κατάφερε να συγκεντρώση στις γραμμές της, μακρυά από συγχύσεις, σοβαρές, συνεπείς, πρωτοπόρες δυνάμεις της άλλαγής. Και να διατήρηση την νομιμότητά της, την ενότητά της, περνώντας μέσα από κάθε είδους συμπληγάδες.

Με την έσωβουλευτική και έξωκοινοβουλευτική της δράσιν στην περίοδο αυτή, ή ΕΔΑ, πρόβαλε λύσεις, που συνέφεραν τον Λαό και τη χώρα για τα έθνικά, δημοκρατικά και λαϊκά προβλήματα. Και κατάφερε να προωθή διαρκώς αυτές τις λύσεις.

Σφυρηλατώντας, έξ άλλου, την ενότητα κι' από τα κάτω κι' από τα πάνω, άπάλανε σύντομα τις συνέπειες της ήττας των δημοκρατικών δυνάμειών κατά τις έκλογές του 1952 και δημιουργούσε.

καθημερινά και περισσότερο τις προϋποθέσεις για να γίνει ο μοχλός για την συνένωση όλων των δημοκρατικών — έθνικών δυνάμεων, στον αγώνα για την αλλαγή.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1954 — 1956

Δημοτικές εκλογές 1954: Σοβαρότατη πολιτική επίτευξη της ΕΔΑ κι' όλων των δημοκρατικών δυνάμεων, απέτελεσε η ένότητα που πραγματοποιήθηκε στις δημοτικές εκλογές του 1954.

Στις εκλογές αυτές, παρά την κοινοβουλευτική παντοδυναμία του Συναγερμού, παρά τα εμπόδια που παρουσιάσθησαν απ' την πλευρά ήγετικών παραγόντων του Κέντρου, έγινε δυνατόν να τεθεί πολιτικό πρόβλημα κατά της Κυβερνήσεως, να προβληθούν μερικά (σ' όρισμένες περιπτώσεις, αρκετά προωθημένα) σημεία του προγράμματος της αλλαγής και να επιτευχθεί, πάνω σ' αυτά, η ένιαία εμφάνισις, η ένότητα του συνόλου σχεδόν των δυνάμεων της δημοκρατικής ένωκοινοβουλευτικής και έξωκοινοβουλευτικής αντιπολιτεύσεως. Με αποτέλεσμα σοβαρή πολιτική νίκη των δυνάμεων αυτών, ανάδειξις σε αρκετούς δήμους αίρετών αρχόντων, άξιων της αποστολής των.

Η ένότητα, που πραγματοποιήθηκε στις δημοτικές εκλογές, είναι καρπός επίμονων προσπαθειών της ΕΔΑ και από τα κάτω και από τα πάνω. Προσπαθειών, που βασίζονται στην αξιοποίησις της προηγουμένης θετικής και άρνητικής πείρας της στον τομέα των συνεργασιών. Ίδιαίτερα όμως στην αποτελεσματικότητα της δουλειάς μας από τα κάτω.

Η τακτική μας στις δημοτικές εκλογές ήταν ανοικτόκαρδη στο πρόγραμμα και την μορφή της συνεργασίας. Τέτοια που διευκόλυνε την συνεργασία, που άφοπλιζε ή απομόνωνε αυτούς που αντιδρούσαν σ' αυτήν.

Πρέπει να σημειωθί πως σ' αυτό βοηθηθήκαμε απ' την αύξανόμενη έπιτροπή μας στο Λαό κι' από ένα ευνοϊκότερο διεθνές κλίμα, άν και τότε το πνεύμα της πλατύτητας και της αλλαγής στην τακτική δεν είχε φυσήσει στο βαθμό που φυσά σήμερα, μέσα κι' έξω απ' την Ελλάδα.

Πρέπει επίσης να σημειωθί ότι στην προσπάθειά μας βοηθήσαν κι' άλλα κόμματα και παράγοντες της αντιπολιτεύσεως. Κυρίως όμως η συνειδητοποίησις της ανάγκης της ένότητας στα στελέχη και τους οπαδούς της αντιπολιτεύσεως, η σφυρηλάτησις αυτής της ένότητας μέσα στις συνθήκες της Συναγερμικής θεομηνίας.

Φυσικά ή τακτική μας και στις δημοτικές εκλογές δεν ήταν αλάνθαστη. Παρουσίασε επιβιώσεις στενότητας απ' το παρελθόν, επιβιώσεις που έκδηλώθηκαν σε στιγμιαίες ταλαντεύσεις για όρισμένη κυρίως περίπτωσι. Παρουσίασε επίσης περιπτώσεις περισσώτερων απ' όσον έπρεπε παραχωρήσεων.

Αυτά όμως δεν αλλάζουν την γενικότερη όρθότητά της. Ήξασφαλίσαμε συνεργασία σε πρόγραμμα αντισυναγερμικό — δημοκρατικό — πολιτικό. Συμμετοχή δικών μας υποψηφίων σ' αρκετούς συγδυασμούς. Έπιτύχαμε την νίκη. Στερεώσαμε περισσότερο την ένότητα απ' τα κάτω, κάναμε την αρχή της πραγματοποιήσεως της και απ' τα πάνω.

Καμμιά μεμφιοιρία σε θέματα λεπτομερειών δεν μπορεί να κοδώη όλα αυτά.

Πρέπει ακόμα να πούμε πως δεν έγινε δυνατό να αξιοποιηθί άμεσα ή νίκη μας στις δημοτικές εκλογές, να επιτευχθί δηλαδή άμεση παραίτησις της Κυβερνήσεως, άλλη αναλογική κι' ελεύθερες εκλογές από ύπηρεσιακή κυβέρνηση.

Έμεις καταβάλαμε γι' αυτές αρκετές προσπάθειες. "Αν αυτές

δεν καρποφόρησαν, όφείλεται στο ότι δεν βρήκαν την άπαιτούμενη ανταπόκριση κι' από τα άλλα κόμματα της αντιπολιτεύσεως. Η ένόητα από τα πάνω ήταν τότε ουσιαστικά άνυπαρκτη, με μοναδική εξαίρεση το Δ.Κ.Ε.Λ.

Πάντως οι δημοτικές εκλογές, αν δεν αξιοποιήθηκαν άμεσα, έγιναν ο προθάλαμος της ένότητας των εκλογών του 1956.

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ 19ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Τί είχε προηγηθί από τις τελευταίες βουλευτικές εκλογές; Συναγερμική θεομηνία 3½ χρόνων. Ένταση της πολιτικής της ύπο-τελείας, των διώξεων που έπιαναν πλατύτερα δημοκρατικά στρώμα-τα, των αντίλαϊκών οικονομικών μέτρων που άφηναν άθικτη την οικονο-μική όλιγαρχία. Τέλος άδιέξοδο στο Κυπριακό.

Μέσα στις συνθήκες αυτές ώρίμασε άκόμα περισσότερο ή ά-νάγκη μιιά ουσιαστικής άλλαγής, στην έξωτερική κι' έξωτερική πο-ρεία. Η άνάγκη αυτής της άλλαγής έξαζε σαν άμεσα καθήκον να φύγη το κύριο εμπόδιο που ύπήρχε: το Συναγερμικό συγκρότημα.

Παρόλληλα οι δυνάμεις της άλλαγής πλάτυναν, με τις σοβαρές διαφοροποιήσεις πουχουν γίνει. Κόμματα και παραγοντες της άν-τιπολιτεύσεως, πλησίαζαν στο στρατόπεδο της ουσιαστικής άλλα-γής. Άλλα και συντηρητικοί ήγέτες του Κέντρου, πιεζόμενοι από τα κάτω και λόγω παραμερισμού άπ' τους ξένους που τους διαφο-ροποίησε σε σημαντικό βαθμό, ήσαν ύποχρεωμένοι να μη άποκλείουν πιιά την συνεργασία με το στρατόπεδο αυτό.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, ιδιαίτερα μετά τις δημοτικές έ-κλογές, οι δυνάμεις της αντιπολιτεύσεως, το σύνολό τους, συνέ-πεσαν σ' ένα αίτημα: Ν' άπομακρυνθί ή κυβέρνησις του Συναγερ-μού, να γίνουν έλεύθερες εκλογές με άπλή άναλογική και από ύπη-ρειακή κυβέρνηση.

Για ν' άνοίξη ο δρόμος για μιιά άλλαγή, άλλαγή που θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο για κάθε κόμμα της αντιπολιτεύσεως.

Στο αίτημα αυτό που προβλήθηκε προς κάθε κατεύθυνση, άν-τέδρασαν άποτελεσματικά οι ύποστηρικτές του καθεστώς της ύ-ποτελείας. Γιατι είδαν, πριν από μας ίσως, ότι τα κόμματα του Κέντρου είχαν μιή στο δρόμο της διαφοροποίησεως που τους ά-φαιρούσε την ιδιότητα των σταθερών και άσφαλών στηριγμάτων τους. Άλλα και τα κόμματα της αντιπολιτεύσεως δεν έξάντλησαν όλες τις δυνατότητες πίεσεως που τους παρέχονταν.

Τελικά, δεν άρρησαν μόν να γίνουν οι εκλογές και το ένα μέ-ρος από το αίτημα της άκτοπολιτεύσεως άκνοποιήθηκε, αφού όμως άνεσύρθη «νέος» ήγέτης στην Συναγερμική παράταξη. Άλλά, πα-ρά την αντίδραση στην ψήφισιν του καλπονοθευτικού εκλογικού νόμου και παρά τις παραστάσεις της για ύπηρεσιακή κυβέρνηση, ή αντιπολιτεύσις δεν κατάφερε να έξασφαλίση τις προϋποθέσεις που ζητούσε για έλεύθερες και γνήσιες εκλογές.

Έτσι άδιέξοδος για τα άλλα κόμματα της αντιπολιτεύσεως, δεν ύπήρχε άλλη, εκτός από τον δρόμο της πολιτικής έπιβιώσεως, τον δρόμο της έξασφαλίσεως της νίκης των δημοκρατικών δυνάμε-ων. Κι' ο δρόμος αυτός ήταν ο όρθότερος.

ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ

Έδω χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε μερικά θέματα σχετικά με τους όρους της συνεργασίας και την διαχείρισιν του θέματος των ύποψηφίων.

α) Τὸ πρόγραμμα τῆς συνεργασίας .

Στόχος μας ἔθνικός ἦταν μιὰ ἐθνική — δημοκρατική ἀλλαγὴ. Στόχος μας ἄμεσος ἦταν ἡ ἐξασφάλισις τῶν προϋποθέσεων γιὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἀλλαγὴ. Ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἐμποδίων γιὰ τὸ ἄνοιγμα αὐτοῦ τοῦ δρόμου.

Ἐπὶ τὴν ἀνάγκη ἐξωτερικῆ πολιτικῆς, με ἀνένδοτη διεκδίκησιν τῆς ἀμέσου αὐτοδιαθέσεως τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ. Πρόγραμμα ἀμνηστίας καὶ ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς χώρας, γιὰ νὰ βαδίσουμε σὲ σύντομο χρόνο σὲ ἐκλογὲς με ἀναλογικῆ.

Ἐπὶ τὴν ἀνάγκη συγκέντρωσις γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ πρόγραμμα πλατύτατων δυνάμεων, ἀπ' τὸ Λαϊκὸ Κόμμα μέχρι τὴν ΕΔΑ, δημιουργία μεγάλων δυνατοτήτων γιὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς ΕΡΕ, τοῦ κυρίου ἐμποδίου γιὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἀλλαγὴ, κατὰ τὴν ἐκλογικὴ ἀναμέτρησιν.

Ἀναμφισβήτητα ἐξασφάλισαν ὅλα αὐτὰ τὶς προϋποθέσεις γιὰ ν' ἀνοίξη ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἀλλαγὴ.

Ἡ σύνθεσις τῆς μέλλουσας Βουλῆς, γιὰ τὴν ὁποία μπορούσαμε νὰ ἐπιδράσουμε σοβαρὰ, κι' οἱ ἀγῶνες τοῦ Λαοῦ μας μ' ἐνωμένες τὶς δυνάμεις του, ἀποτελοῦσαν ἐπαρκεῖς παραπέρα ἐγγυήσεις.

Νομίζουμε συνεπῶς ὅτι κάθε ἀποφίς πού θεωρεῖ ὅχι ἐπαρκεῖς τοὺς προγραμματικούς καὶ τοὺς ἄλλους ὅρους τῆς συμφωνίας, δὲν εἶναι ἀποφίς ἀντικειμενική.

β) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων τῆς ΕΔΑ .

Με βάση τὰ παραπάνω καὶ τὴν πείρα ὅτι οἱ ὅροι τῆς συνεργασίας πού ἐπιδικώσαμε πρέπει νάβαι πρόσφοροι γιὰ τοὺς συνεργάτες μας, θεωρήσαμε ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων στοὺς συνδυασμοὺς (τῶν βουλευτῶν δηλαδὴ) πού πρέπει νὰ ζητήσουμε, ἔπρεπε νάβαι 20 — 25. Κυρίως μετὰ τὶς ἐκλογές, μιὰ αὐτοδύναμη, κοινοβουλευτικὰ, Κυβέρνησις Κέντρου, πού ἀφοῦ χάραξη μιὰ ὀρθὴ πολιτικὴ καὶ πάρη ὀρισμένα μέτρα νὰ ὀδηγήσῃ σύντομα τὴ χώρα σὲ νέες ἐκλογές.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν 20 ὑποψηφίων πού τελικὰ μας δόθηκαν, βρίσκειται μέσα στὰ πλαίσια αὐτῶν τῶν ἀπόψεών μας.

Θεωρήσαμε ἀκόμη ὅτι λόγοι πολιτικῆς ἠθικῆς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερου κομματικοῦ συμφέροντος, γιὰ τὶς παραπέρα προσπάθειές μας γιὰ τὴν συνεργασία, μας ἐπέβαλλον νὰ χρεωθώμε σὲ βάρος τῶν 20 θέσεών μας, 2 ἀπὸ τοὺς 5 τῆς κινήσεως Ἐθνικῆς Δημοκρατικῆς Πρωτοβουλίας, πού ἔπρεπε νὰ καλυφθοῦν ἀπὸ ἄλλα κόμματα. Ἐφ' ὅσον, μόνον λόγοι συμμετοχῆς τους στὴν κίνησιν αὐτὴ ἔκαμαν τὶς ἡγεσίες τῶν Κομμάτων τους νὰ τοὺς ἀποκλείσουν ἀπὸ ὑποψηφίους.

γ) Ἡ τοποθέτησις τῶν ὑποψηφίων μας .

Ἐπιδιώξαμε, καὶ σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις με ἐπιμονὴ πού ὀδηγοῦσε σὲ καθυστέρησιν ἐξαγγελίας τῶν συνδυασμῶν, νὰ τοποθετηθοῦν οἱ ὑποψήφιοί μας σὲ ὅσο τὰ δυνατόν περισσότερες ἐκλογικὰς περιφέρειες (Αἰτωλοακαρνανία, Ἀττικοβιωτία, Εὐβοία, Λευκάδα, Κρήτη, Σέρρας, Δωδεκάνησα, Μεσσηνία, Ἀχαΐα κλπ.). Δὲν τὸ καταφέραμε. Καὶ νομίζουμε πὼς δὲν ἔπρεπε γι' αὐτὸ τὸ λόγο νὰ σπάσουμε μιὰ συμφωνία πού εἶχε τόσες καλὲς πλευρές, γενικὰ.

δ) Ἡ ἐπιλογὴ τῶν ὑποψηφίων μας .

Ἀναμφισβήτητα στὶς περιπτώσεις πού ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων μας εἶναι μικρὸς καὶ δὲν ἔχουμε εὐχέρεια νὰ τοὺς τοποθετή-

σουμε όπου θέλαμε, τὸ θέμα ἔχει δυσκολίες. Κι' εἶναι φυσικὸ τε-
λικὰ νὰ ὑπάρξουν πικρίες, παράπονα, ἀντιρρήσεις.

Δὲν εἶμαστε ἐμεῖς ποῦ θὰ ὑποστηρίξουμε ὅτι ἡ σύνθεσις τῆς
κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας μας εἶναι ἡ ἀριστερὴ ἢ ἡ καλύτερη δυνα-
τή. Μπορεῖ νάχουμε κάνει καὶ λάθη, ὅπως ἦταν πιθανόν νὰ συμβῆ
καὶ σὲ κάθε τέτοια περίπτωσις.

Νομίσαμε ὅτι, ὅταν εἴχαμε ν' ἀντιμετωπίσουμε μέσα σὲ 10 ἡ-
μέρες σειρά προβλημάτων ποῦ δημιουργοῦσε ἡ συνεργασία, δὲν ἦ-
ταν δυνατό νὰ γίνῃ δημοκρατικώτερα ἢ ὑπόδειξις τῶν ὑποψηφίων.
Ἔτσι ἡ Δ. Ε. τῆς ΕΔΑ ἔκανε τὴν ἐπιλογή, ἀφοῦ ἄκουσε ἀρκετὲς
ἀπόψεις καὶ ἀπὸ διοικητικὰ ὄργανα, τοπικά, τῆς ΕΔΑ καὶ ἀπὸ
στελέχη μεμονωμένα.

Καὶ νομίζουμε πῶς, ἀνεξάρτητα ἀν κάθε φορὰ πρέπει νὰ ἐξαν-
τλείται, μέσα στὰ περιθώρια ποῦ ἐκάστοτε ἀφήνουν οἱ συγκεκριμέναι
πολιτικὲς συνθήκες, ὅλες οἱ δυνατότητες γιὰ δημοκρατικὴ ὑπόδει-
ξιν τῶν ὑποψηφίων, τελικὰ πρέπει νὰ ἀποφασίζῃ ἡ Κεντρικὴ Διοί-
κησις τοῦ Κόμματός μας, ὅποιασδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ σύνθεσις
τῆς.

Γιατὶ τὰ κριτήρια τῆς ἐπιλογῆς δὲν μπορεῖ νὰναι κριτήρια προ-
σωπικῶν συμπαιθειῶν καὶ ἐκτιμήσεως, ἢ μόνο κριτήρια ἐκπροσωπή-
σεως στρωμάτων λαοῦ ἢ περιοχῶν. Ὑπάρχουν πάντα γενικώτερα
πολιτικὰ κριτήρια ποῦ χρειάζεται νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Κι'
ἡ πείρα γι' αὐτὰ εἶναι συγκεντρωμένη βασικὰ στὴν διοίκησιν τοῦ
Κόμματός μας.

Πάντως τὸ ἔργο καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας
καλὸ θάναο νὰ κρίνονται καὶ στὴν πράξιν. Γιὰ νὰ σχηματίζεται πε-
ρισσότερο ἀντικειμενικὴ γνώμη.

καὶ ε) ἡ διεξαγωγὴ τῶν διαπραγματεύσεων
γιὰ τὴν συνεργασία.

Ἡ Δ. Ε. ἀνέθεσε σὲ δύο μέλη τῆς νὰ τὴν ἐκπροσωπήσουν σὲ
διαπραγματεύσεις μακριῆς καὶ ἐπίμονες.

Πρέπει νὰ σὰς διαβεβαιώσω ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπῆρξαν πρωτοβου-
λίαι τῆς ἀντιπροσωπείας στὶς λεπτομέρειες τῶν διαπραγματεύσε-
ων. Τὸ ὅλον ὅμως θέμα ἀντιμετωπίσθηκε συλλογικὰ ἀπ' τὴ Δ. Ε.
Γιὰ τὶς κύριες πλευρὲς τῆς συνεργασίας, δηλαδὴ γιὰ τὸ πρόγραμ-
μα, τὸν ἀριθμὸ τῶν ὑποψηφίων καὶ τὴν τοποθέτησίν τους στὶς διά-
φορες περιοχές, καὶ ἀρχικὰ καὶ στὴν πορεία, ἔγιναν μακρὲς συζη-
τήσεις στὴν Δ. Ε. καὶ πάρθηκαν ἀποφάσεις τὶς ὅποιες ἐξετέλεσε ἡ
ἀντιπροσωπεία μας.

Γιὰ ὅσες παραλείψεις ἐπομένως ἔγιναν τυχόν, τὶς εὐθύνες ἔ-
χει ὀλόκληρη ἡ Δ. Ε.

Η ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Ὁ Λαὸς κατ' ἀρχὴν, ἤθελε τὴν ἔνωσιν. Ἡ ἔνωσις πραγματο-
ποιήθηκε καὶ πάνω σ' ἓνα ἔθνικὸ — δημοκρατικὸ πρόγραμμα ποῦ
ἴκανοποιῶσε, ἐξέφραξε τοὺς πόθους καὶ τὰ αἰτήματά του. Γι' αὐτὸ
ὁ Λαὸς ἐχαιρέτησε μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ τὸν σχηματισμὸ τῆς Δη-
μοκρατικῆς Ἐνώσεως, συμμετέσχε, ἀγωνίσθηκε, μὲ πίστιν στὸν ἐ-
κλογικὸ ἀγῶνα.

Ἐν τούτοις ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις δὲν κέρδισε, ἐλοκληρω-
μένα, τὶς ἐκλογές.

Ὑπῆρχε καλπονοθετικὸ σύστημα, χρησιμοποιήθηκε βία, νο-
θεία, κλπ. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν ἀναλυθῆ ἐξαντλητικὰ κι' ἀναμφισβήτη-
τα ἐξηγῶν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν.

Ὅμως, ἀναμφισβήτητα ἐπίσης, μπορούσαμε παρ' ὅλα αὐτὰ νὰ
κερδίσουμε τὶς ἐκλογές. Καὶ τὸ πρόβλημα δὲν ἦταν νὰ πάρουμε.

48 — 50% τών ψήφων, αλλά πάνω από 60%.

Στις εκλογές της 19ης Φεβρουαρίου, παρουσιάσθηκε τὸ ἐξῆς φαινόμενο:

Ίσως ποτὲ ἄλλοτε στὴν πρόσφατη ἱστορία οἱ συνθήκες δὲν ἦταν τόσο ἐπιβαρυντικές γιὰ ἓνα κόμμα.

Ὁ Συναγερμός, φθαρμένος, ἦταν ὑπόλογος ἔναντι τοῦ Ἐθνους.

Ἡ ἀντιπολίτευσις προχωροῦσε στὸν πολιτικὸ στίβο, σηματοφόρος στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν Κύπρον, τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἀλλαγὴν. Κι' ὅμως τὰ ἀποτελέσματα ἔδειξαν πῶς πέρα ἀπὸ κάθε ὑπολογισμό ποσοστὸ νοθείας, στρατιωτικῶν ψήφων κλπ. ἡ ΕΡΕ συγκέντρωσε 1.100.000 τοῦλάχιστο ψήφους. Καὶ μέσα σ' αὐτούς, ἀναμφισβήτητα, ἓνα μεγάλο ποσοστὸ ἀνήκουν στὸ στρατόπεδο τῆς ἀλλαγῆς. Ἐν τούτοις, τὸ ποσοστὸ αὐτὸ παρέμεινε συναγερμικὸ. Κρατήθηκε μακριὰ ἀπὸ τὴν Δ. Ε.

Γιατί ὅμως συνέβη αὐτό; Ἐδῶ ὑπάρχουν εὐθύνες πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Κι' ἔχουμε ὑποχρέωσιν νὰ τὶς ἐπισημάνουμε καὶ νὰ τὶς ἀναλύσουμε.

1) Ἡ ἀνάγκη τῆς συνεργασίας τοῦ Κέντρου μετὰ τὴν ΕΔΑ, μπορεῖ νὰ εἰσαχθῆσιν στὴν συνείδησιν τῆς πλειοψηφίας τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κέντρου, μετὰ τὴν ἥττα τοῦ 1952, τὴν συναγερμικὴ διακυβέρνησιν καὶ τὶς δημοτικὰς ἐκλογάς. Μπορεῖ ἡ ἐνότητις ἀπ' τὰ κάτω νὰ εἶχε προωθηθῆ πολιτικὰ στὸ διάστημα αὐτό. Δὲν ἦταν στέρεη ὅμως. Γιατὶ δὲν εἶχε ὀργανωθῆ μετὰ συγκεκριμένην βᾶσιν, στὴν ἀντιμετώπισιν τῶν γενικῶν καὶ μερικῶν προβλημάτων τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς χώρας, στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν λύσιν τους. Πολὺ ἴδια εἶχαν γίνει κι' ἀπὸ μέρους μας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτή. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἡγεσία τοῦ Κέντρου ὄχι μόνον δὲν κολλιεργοῦσε τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος, ἀλλὰ μέχρι σχεδὸν τὸ τέλος τῆς ἀπέκρουσε, μετὰ τὰ ἴδια σχεδὸν ἐπιχειρήματα πού πρόβαλε μετὰ καὶ ἡ ΕΡΕ. Κι' ἐκτὸς ἀπ' τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ΔΚΕΛ, οὔτε καν σὰν ἀπειλή δὲν τὴν χρησιμοποίησε στὴν Βουλὴ γιὰ νὰ καθιερωθῆ ἡ ἀναλογικὴ.

Αὐτὸ ἀναμφισβήτητα ἐβάρυνε δυσμενῶς κι' ἔδωσε ὄχι ὀσωτὸ τόνον στὴν προεκλογικὴ καμπάνια μερικῶν ἡγετῶν τοῦ Κέντρου.

2) Ἡ ΕΡΕ κι' οἱ ὑποστηρικτές της μετὰ τὴν δημιουργία ἰδίως τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, εἶχαν καταληθθῆ ἀπὸ τρομερὴ ἀνησυχία. Γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνον πού τὸν ἀπειλοῦσε στήριξαν ὅλη σχεδὸν τὴν προεκλογικὴ τους προπαγάνδαν στὴν καθιέρωσιν τῆς κομμουνιστοφοβίας καὶ στὴν ἔλλειψιν δυνατότητος κυβερνητικῆς σχήματος ἀπὸ τὴν Δημοκρατικὴ Ἐνωσιν. Κι' ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἔθεσαν σ' ἐφαρμογὴ τὸν μηχανισμό τῆς βίας καὶ τῆς νοθείας.

ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΘΗΚΕ Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΑΥΤΗ ΤΗΣ ΕΡΕ;

Ἡ ἡγεσία τῶν κομμάτων τοῦ Κέντρου, οὔτε κι' ὅταν προχώρησε στὴν ἐκλογικὴ σύμπραξιν μετὰ τὴν ΕΔΑ δὲν ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὸ πλέγμα τῆς «συνοδοιοποιίας». Κι' ἀντὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν τακτικὴ τῆς ΕΡΕ γενναίαν κι' ἀποφασιστικὰ, νὰ περάσῃ στὴν ἀντεπίθεσιν καὶ νὰ ἐξηγήσῃ στὸν λαὸ θετικὰ τὸ νόημα τῆς ἀντισυναγερμικῆς συμπτῆσεως, προσπαθοῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν συνεργασίαν μετὰ τὸν τρόπο πού μεῖναν θανόνσιμα μπροστὰ στὸν λαὸ τὸ κύρος της, τὴν βασιμότητά της, τὴς δυνατότητές της καὶ τὴν ἐξέθετε σὰν νόθο παιδί πού κανεὶς δὲν τὸθελε καὶ πού ὅλα αὐτὰ ἴληε στὸν κόσμον. Μόνον γιὰ κομματικούς σκοπούς, γιὰ νὰ ἐξασφαλισθοῦν οἱ ἀριστεροὶ ψήφοι.

Μετὰ τὴν στάσιν τους αὐτή, τὰ κόμματα τοῦ Κέντρου ἀπέδειξαν πῶς δὲν εἶχαν συλλάβει τὸ νόημα τῶν αἰτημάτων τοῦ Λαοῦ καὶ πῶς φοβοῦνταν νὰ προχωρήσουν στὸν δρόμον πού καὶ τὰ ἴδια, μετὰ τὴν προ-

γραμματικήν δικαίηρυξιν του Κέντρου, είχαν διατυπώσει.

Δυσπιστούσαν προς την άριστερά και φοβούνταν μήπως χάσουν προς την πλευρά της τις δυνάμεις τους; "Ισως ναί. Φοβόνταν την άνοιχτή έχθρότητα των ξένων ή δεν ήθελαν να κόψουν τις γέφυρες προς τις δεξιές μάζες που εξασκολούθουν σε ένα βαθμό να επηρεάζονται όπ' την αντικομμουνιστική δημαγωγία. Αυτό επέκαλέσθησαν κυρίως σαν έπιχειρήμα. "Αλλά με την θέσιν τους αυτή δέν οδηγούσαν ακριβώς στο αντίθετο αποτέλεσμα;

"Αν έξηγιόταν ότι η συνεργασία με την ΕΔΑ έξυπηρετεί τα συμφέροντα του Λαού και της χώρας και δέν δημιουργεί κανέναν άπολύτως κίνδυνο, κι' αν η ΕΡΕ αντίθετα καταγγέλλονταν ότι άποτελεί κίνδυνο για το "Έθνος και την Δημοκρατία, ότι κερδοσκοπεί πάνω σ' ένα κακό παρελθόν, για να δικαιωνίξη την άνωμαλία, δέν θα περιορίζονταν τα περιθώρια της δημαγωγίας της;

Δέν άρκοσε όμως το ότι η τακτική αυτή του Κέντρου, έδιωχνε μάζες προς την ΕΡΕ. Αυτό το έργο συνεπλήρωσαν κι' όρισμένοι υποψήφιοι του Κέντρου. Με τους έξτρεμιστικούς τους προεκλογικούς λόγους, με την έγκατάλειψιν του άγώνα ψηφοδέλιου, με τον περιορισμό τους στην σταυροβηρία, μόνο σ' όσους ήταν σίγουρο πως θα ψήφισαν τη Δημοκρατική Ένωσιν.

Παρατέρα, με την κατά κόρο διατυμπάνισιν της προσωρινότητας της συνεργασίας με την ΕΔΑ, άλλα και με την άδυναμία της να άναδείξη έγκαιρα τον μέλλοντα πρώθυπουργό, ή ηγεσία του Κέντρου, έδινε βάση στο έπιχειρήμα της ΕΡΕ για άνυπαρξία κυβερνήσεως σε περίπτωση νίκης της Δημοκρατικής Ένωσεως.

Τέλος, ή υπερβολική άισιοδοξία για την νίκη, ή υποτίμησις των δυνατοτήτων που είχε ή ΕΡΕ, όδήγησε στην άνυπαρξία άργανώσεως και συντονισμού του έκλογικού άγώνα. Στην έγκληματική όλιγωρία για την άντιμετώπισιν της νοθείας και της βίας, στην μη διάθεσιν και των πιδ στοιχειωδών μέσων για τον έκλογικόν άγώνα, στην δημιουργία συνδυασμών ήττας, στις υπερβολικές άξιώσεις για αριθμό υποψηφίων από μερικούς ηγέτες, στις άνεπαρκείς περιόδεις της ηγεσίας κλπ.

Είδικά για τον μηχανισμό της βίας και της φοβίας που διέθεσε ή ΕΡΕ, οι εϋθύνες του Κέντρου που κυβέρνησε την χώρα το 1950 — 1952 είναι γενικότερες. Μπορούσε να μην ύπαρξη αυτός ό μηχανισμός κι' αυτό το κλίμα. Κι' ως γίνη αυτό το μάθημα, μάθημα για το μέλλον. Φυσικά, ό μηχανισμός αυτός σταθεροποιήθηκε με την άνοδο του Συναγερμού στην έξουσία και την παραμονή του επί 3½ χρόνια, μέσα στα όποια έγιναν έκκαθαρίσεις, ΚΥΠ, ανάπτυξις ΙΔΕΑ.

3) Το στένεμα της συνεργασίας άπέτέλεσε επίσης αίτία για τα άποτελέσματα των εκλογών.

Άφου δίναμε μάχη σε τόσο εύρύ έπίπεδο, δέν θα έπρεπε να άποκλεισθ ή κανείς. Άναφέρω συγκεκριμένα το κόμμα του κ. Μαρκεζίνη. Υπήρξε — όχι από έμάς — ή αντίρρηση να συνεργασθόμε μαζί του, με την δικαιολογία ότι είχε βαρειές εϋθύνες για το οικονομικό δράμα του Λαού. Δέν ήταν όμως σωστό αυτό να οδηγηση στον άποκλεισμό του.

Το προοδευτικό κόμμα είχε διατυπώσει μιá σαφή θέσιν στα μεγάλα προβλήματα. Η συμμαχία μαζί του ήταν άπόλυτα νομιμοποιημένη μέσα στα πλαίσια της Δημοκρατικής Ένωσεως. Στερηθήκαμε τις δυνάμεις του. Τα ικανά και δυναμικά στελέχη του, την πείρα του σ' έκλογικούς άγώνες. Και κανένα σφάλμα, που έπέδρασε δυσμενώς στα άποτελέσματα των εκλογών.

ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΗΣ ΕΔΑ ΓΙΑ ΤΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΗΣ 19ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ύπάρχει μιá άποψις, εϋτυχώς λίγων, πολιτικών και δημοσιο-

γραφικών κύκλων, που είναι τοποθετημένη, τουλάχιστον επίσημα, στο Κέντρο, σχετικά με την αίτια των όχι τόσο ευμενών αποτελεσμάτων των τελευταίων εκλογών. Κατά την άποψιν αυτή, η αίτια, ή μοναδική ίσως αίτια, είναι η συνεργασία με την ΕΔΑ. Νομίζουμε πως δεν υπάρχει καλή πίστις και αντικειμενικότητας σε όσους την υποστηρίζουν.

Πρώτα - πρώτα είναι αναμφισβήτητο πως δίχως την συνεργασία Κέντρου - ΕΔΑ, με το εκλογικό σύστημα που υπήρχε, ή ΕΡΕ θα είχε σήμερα κοινοβουλευτική παντοδυναμία.

Και είναι, επίσης, σίγουρο πως το Κέντρο δεν θα διέθετε ούτε τους μισούς βουλευτές, που διαθέτει σήμερα.

Είναι χαρακτηριστικό ακόμα πως όπου οι συνδυασμοί της Δημοκρατικής Ένώσεως είχαν καλή σύνθεσιν και έκαναν σωστή προεκλογική δουλειά, παρά τις δυσμενείς παραδόσεις που υπήρχαν (Άττικοβοιωτία), ή Δημοκρατική Ένωσις νίκησε. Αντίθετα, χάθηκαν οι εκλογές σε περιοχές, που και οι πιο κακόπιστοι δεν μπορούν να ισχυρισθούν ότι εκεί υπήρξε δυσμενέστερη ή επίδρασις της συνεργασίας Κέντρου με την ΕΔΑ (Δωδεκάνησα, Χίος κλπ.). Άλλα και σ' αυτή την Αθήνα, όπου όργιασε η πτωματολογία, το ποσοστό των ψήφων των ενωμένων δημοκρατικών δυνάμεων αξιόηθε σε σύγκρισιν με το 1952. Κι' ήταν τόσες οι δυνάμεις που έφερε η συνεργασία, ώστε υπερκαλύφθη μία διαρροή ψηφοφόρων του Κέντρου προς την ΕΡΕ.

Τέλος, είναι γεγονός ότι όπου υπήρχαν υποψήφιοι της ΕΔΑ κι' όπου η άμεση παρουσία τους θα έπρεπε, κατά την άποψιν αυτή, να επιδράσει πιο δυσμενώς, όχι μόνο δεν χάσαμε σε ποσοστό ψήφους, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις αξιόηθε σε ποσοστό, σε σχέσιν με το 1952.

Επίσης, δεν είναι σωστή ή άποψις όρισμένων μελών της ΕΔΑ, κατά την οποία μας έδρασε η συνεργασία με το Κέντρο και ότι έπρεπε να κατέβουμε μόνοι ή μαζί μόνο με τις δυνάμεις της ΕΚΑ. Όσοι υποστηρίζουν αυτή την άποψιν δεν έχουν αντιληφθή την πολιτική γραμμή και την τακτική μας, της πλατύτατης δυνατής δημοκρατικής, εθνικής συγκεντρώσεως.

Αυτά γενικά γιά το θέμα που θίγουμε.

Υπάρχουν, όμως, εϋθύνες και στην ΕΔΑ γιά τα αποτελέσματα των εκλογών και δεν θα είμαστε εμείς που θα της άρνηθούμε.

Η ΕΔΑ θα έπρεπε: 1) Να επιμείνι να μὴν υπάρξει τὸση καθυστέρησις στὸν κατάρτισμό των συνδυασμών, ὥστε να μείνουν μόνο 15 ἡμέρες γιά τὴν προεκλογικὴ καμπάνια καὶ τὴς περιόδους. 2) Να επιμείνι στὸν κατάρτισμό των καταλλήλων γιά ἐπιτυχία συνδυασμών, σε ὅλες τὴς περιοχές. 3) Να πείσῃ τὴν ἡγεσία τοῦ Κέντρου να μὴν ἔχῃ ἀντιρρήσεις γιά τὴν συμμετοχὴ τοῦ Μαρκεζίνῃ στὴν Δημοκρατικὴ Ένωσιν. Να μὴν ἔχῃ ἀπολογητικὸ τόνο στὴν προεκλογικὴ καμπάνια, να συμφωνήσῃ ἀμέσως στὸ πρόσωπο τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς νίκης. 4) Να ἐπισημάνῃ τοὺς κινδύνους τῆς ὑπερβολικῆς αἰσιοδοξίας καὶ να ἐπιμείνι να παρῶν ὅλα τὰ μέτρα γιά τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς νοθείας καὶ τῆς βίας. 5) Να ἐπιμείνι γιά περισσότερο συντονισμό τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγώνος.

Γιά τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτά, φυσικά, κατέβαλε πολλὰς προσπάθειες. Χρειάζονταν, ὅμως, να εἶναι οἱ προσπάθειες αὐτὲς πιὸ ἔντονες.

Ἡ ΕΔΑ, ἐπίσης, εϋθύνεται γιά τὸ ὅτι ἐνώ ἦταν ἀντίθετη με βλαβερὰς ὑπερβολὰς, πού ἐπικράτησαν σε ὀρισμένες προεκλογικὲς συγκεντρώσεις, δὲν κατάφερε να τὴς προλάβῃ.

Ἡ ΕΔΑ εϋθύνεται ἀκόμα γιά τὸ ὅτι δὲν ἐπέδρασε ὅσο ἔπρεπε, στοὺς ὑποψηφίους τοῦ Κέντρου, πού πλειοδοτοῦσαν σε βλαβερὰς ὑπερβολὰς.

Ἡ ΕΔΑ, τέλος, λόγω των ὀργανωτικῶν τῆς ἀδυναμιῶν καὶ

γιατί δεν είχε δέσει οργανωτικά και από τα κάτω την ένότητα, δεν υπόρεσε σε όλες τις περιπτώσεις να συμβάλη τοπικά στον συντονισμό, στην καλύτερη οργάνωσιν και διεξαγωγή του έκλογικού αγώνος, αντιμετωπίζοντας θετικά ή και αγνοώντας την άδιαφορία και τις αντιρρήσεις των υποψηφίων της Δημοκρατικής Ένώσεως.

Και είναι χαρακτηριστικό ότι όπου οι οργανωτικές μας αδυναμίες ήταν λιγότερες, το αποτέλεσμα ήτο ευνοϊκότερο για την Δημοκρατική Ένωσιν.

Οι εκλογές της 19ης Φεβρουαρίου ήταν μιὰ μάχη, που μας έδωσε και θετική και άρνητική πείρα. Η πείρα μας αυτή για τις μεγάλες δυνατότητες, που έχουν οι ενωμένες δημοκρατικές δυνάμεις, αλλά και για τις έξ ίσου μεγάλες δυνατότητες προπαγάνδας, δημαγωγίας, βίας και νοθείας, που έχει η Δεξιά, όταν δεν παίρνουμε όλα τα μέτρα, δε αξιοποιηθή για το μέλλον.

Είναι, έξ άλλου, γεγονός ότι παρ' όλα τα λάθη και τις αδυναμίες της Δημοκρατικής Ένώσεως, που στέρησαν το λαό από μιὰ σίγουρη έπιτυχία, το έκλογικό αποτέλεσμα είναι νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων, νίκη που αποδειχνει ότι μόνο από αυτό το δρόμο μπορούμε να προχωρήσουμε προς την αλλαγή. Το «πείραμα» της Δημοκρατικής Ένώσεως, που έπροκάλεσε τέτοιο αυθόρμητο ένθουσιασμό, καταγράφηκε ήδη στην ιστορία σαν παράδειγμα προς μίμηση. Η συnerασία διέλυσε πολλές καχυποψίες, δημιούργησε δεσμούς, γεφύρωσε σε μεγάλο βαθμό το χάσμα. Έδωσε τεράστια ώθηση στην κίνησιν της ένότητας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Άφου έκάναμε την κριτικήν εξέτασιν και επανεξέτασιν της δράσεως της ΕΔΑ, μέσα στα πλαίσια των πιό χαρακτηριστικών πολιτικών γεγονότων και εξέλιξεων των τελευταίων χρόνων, δε εξετάσουμε την σημερινή διεθνή και έσωτερική κατάστασιν.

Α'. Η Διεθνής

Το κύριο χαρακτηριστικό στην διεθνή κατάστασιν είναι η όρμητική πρόοδος των δυνάμεων της ειρήνης, με συνέπεια την υποχώρησιν ένος γενικού πολέμου και την άποκατάστασιν άτμοσφαιρας διεθνούς ύφέσεως.

Το δυναμικό αδιέξοδο, στο οποίο οδήγησαν οι άτομικοί υπερεξοπλισμοί των αντίπαλων συνασπισμών και η άσταμάτητη αντίθεσις των λαών στην ιδέα ένος καινούργιου πολέμου, έφεραν στο πέραςμα από τον ψυχρό πόλεμο στην περίοδο της διεθνούς ύφέσεως και της συνυπάρξεως. Γι' αυτό συνέβαλαν άποφασιστικά: Μια σειρά θετικές πράξεις της πολιτικής της ΕΣΣΔ και των άλλων σοσιαλιστικών χωρών, που βρήκαν άναπόκρισιν στους λαούς και τις κυβερνήσεις των. (Η σοβιετική στάσις στην συνθήκη ειρήνης της Αυστρίας, η πρόσφατη μείωσις των στρατιωτικών δυνάμεων της ΕΣΣΔ κλπ.). Η ισχυροποίησις του σοσιαλιστικού στρατοπέδου και του στρατοπέδου των ανεξαρτήτων και άντιαποικιακών χωρών.

Οι δυνάμεις του πολέμου δεν παραιτήθηκαν βέβαια από τις έπιδιώξεις τους. Όμως η συνυπαρξις, ειρηνική, άνταγωνιστική ή ένεργός, είναι σήμερα διεθνώς όλο και περισσότερο ύποχρεωτική, όχι στα λόγια μόνο, μα και στην πράξιν.

1) Η ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ 1/3 ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΑΣΤΑΜΑΤΗΤΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ

Η αλλαγή που έγινε χρόνια τώρα στην ΕΣΣΔ, άνοιξε μιὰ καινούργια φάσιν στην ιστορία της ανθρωπότητας. Το σύστημα

τών ιδεών που εκπροσωπούσε ή αλλαγή αυτή, άκτινοβόλησε με πολλαπλάσια δύναμιν από τότε. Η βία, που αντίταχθηκε στην δύναμιν των σοσιαλιστικών ιδεών και στο κράτος, που τις εκπροσωπούσε, άπεδείχθη άνικανη να σταματήσει την πρόοδο των ιδεών αυτών. Η επέκτασις τους στο 1)3 του κόσμου, δείχνει τα βήματα που σημείωσαν, δείχνει ότι ανταποκρίνονται στα αίτήματα τεραστίων μαζών.

Η δύναμις των σοσιαλιστικών ιδεών και η ισχύς του σοσιαλιστικού στρατοπέδου έπηρεάζουν πολύμορφα την διεθνή κατάσταση. Την άντανάκλασιν αυτής της έπιρροής μπορεί να την βρή κανείς στην στάσιν και των πιδ συντηρητικών στρωμάτων. Αυτό το φαινόμενο, που άποτελεί νέο στοιχείο στην διεθνή ζωή, μπορεί βάλιστα να έλπίζε κανείς ότι θα άναπτύσσεται όλο και περισσότερο. Σ' αυτό βοηθάει άποφασιστικά η επέκτασις των κάθε είδους σχέσεων άνάμεσα στα σοσιαλιστικά κράτη και τις άλλες χώρες, καθώς και η επάνοδος του σοσιαλισμού στην κοίτη της Δημοκρατίας, από την όποια, όπως άπεκάλυψαν οι Σοβιετικοί ήγέτες, είχε παρεκκλίσει.

Έδώ έπιτρέψτε μου να σημειώσω την άληθινή ιστορική εξέλιξιν, που σημειώθηκε στο 20ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Η άποκατάστασις σχέσεων πλήρους ίσοτιμίας μεταξύ ΚΚΣΕ και των κομμουνιστικών και σοσιαλιστικών κινήματων των άλλων χωρών, θα όρη πολλές παρεξηγήσεις και θα διευκόλυνη την έντος των εθνικών πλαισίων συνεργασία όλων των δημοκρατικών δυνάμεων. Έξ άλλου, η διατύπωσις της άπόψεως ότι είναι δυνατή, κάτω από όρισμένες προϋποθέσεις, η ειρηνική μετάβασις προς τον σοσιαλισμό, με κοινοβουλευτικά μέσα, δίνει νέα ώθησιν στο κίνημα ύπερ της ειρηνικής συνυπάρξεως και δημιουργεί διεθνώς τις προϋποθέσεις για την άδελφική συνεργασία των κομμουνιστικών, σοσιαλιστικών και εργατικών ή και άλλων κομμάτων, συνεργασία που προσέκρουσε μέχρι σήμερα στους παραπάνω δύο λόγους.

2) Όπως είναι γνωστό, η άποδέσμευσις της τεράστιας ένεργειακής δυνάμεως δημιουργήσε δύο αντίφατικές δυνατότητες μπροστά στον κόσμο. Από τη μία μεριά έφερε, μέσα στα όρια των τεχνικών δυνατοτήτων, τον κίνδυνο μιάς όλοκληρωτικής καταστροφής, έκτεταμένων περιοχών του πλανήτη. Και από την άλλη, δημιουργήσε στην άνθρωπότητα και πιδ πολύ στις ένεργειακά καθυστερημένες χώρες, την δυνατότητα να πραγματοποιήσουν τα πιδ τολμηρά σχέδια για την ευημερία τους. Αυτοί οι δύο παράγοντες, στην ένότητά τους, βοηθήσαν σημαντικά στην δημιουργία του μεγαλύτερου κινήματος, που γνώρισε η ιστορία: του κινήματος της ειρήνης. Έξ άλλου, η πρόδοσις στα τεχνικά μέσα καταστροφής έσθησε κάθε άυταπάτη άσφάλεια του έπιτιθεμένου. Η άτομική άπειλή, από την στιγμή που υπέρχει και από τις δυο μεριές, έπαυσε να παίξει τον έκδιαστικό ρόλο, που σχεδίαζαν στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια οι έμπνευστές της.

Χωρίς να θεχόμαστε την θεωρία ότι οι άτομικοί ύπερεξοπλισμοί άποτελούν το καλύτερο μέσον για να άποτραπή ο πόλεμος, όφείλουμε να διαπιστώσουμε ότι η άποκατάστασις της άτομικής ισορροπίας άπομάκρυνε τον κίνδυνο να έξαπολυθή ο άτομικός όλεθρος. Μ' όλα αυτά ο κίνδυνοσ πάντα ύπάρχει.

Έξ άλλου, φαίνεται πόσο άσήμαντη από στρατιωτική όψωπιν είναι η έξκατάστασις βάσεων σε περιοχές σαν την χώρα μας, που βρίσκονται έγγύτατα προς τον ύποτιθέμενο άντίπαλο. Και πόση θανάσιμη ταυτόχρονα άπειλή δημιουργείται για τον λαό μας. Το συμπέρασμα είναι πως η «άτομική» άπειλή, άντι να διχάσση τους λαούς, τους ένωσε άπέναντι στον κοινό κίνδυνο, άπομάκρυνε τον πόλεμο, σαν ένα μέσο άπαρχαιωμένο πια για την λύσιν των διεθνών διαφορών.

3. Η ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ

Αυτό τὸ σύστημα τῶν παγκοσμίων σχέσεων ἔχει ἱστορικὰ πιὰ ξεπερασθῆ. (Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες τὸ βλέπουμε ὀλοκάθαρα στὴν περίπτωση τῆς Κύπρου). Στὴν βαθειὰ κρίσιν τοῦ ἔχουν ἐμπλακῆ ὄχι μόνο οἱ δυνάμεις τοῦ παλαιοῦ ἱμπεριαλισμοῦ (Ἀγγλία, Γαλλία), ἀλλὰ καὶ τοῦ καινοῦργου (Ἡν. Πολιτείες). Ὅλες αὐτὲς οἱ δυνάμεις προσφέρουν μιὰ ἰδεολογία, τὴν ἰδεολογία τοῦ «ἐλευθεροῦ κόσμου». Καὶ μιὰ μέθοδο δράσεως.

Καὶ ἡ ἰδεολογία τους καὶ ἡ μέθοδος δράσεώς τους ξεσκεπάσθηκαν στὴν Κύπρο μας — ἀφού κουρελιάστηκαν πρὶν στὴν Ἰνδοκίνα, στὴν Κένυα, στὴν Γουατεμάλα, στὸ Ἀλγέρι — σὰν ἰδεολογία καὶ δράσις τῆς πιδ ἰσῆς βίας πού ζητεῖ νὰ πνίξη τὰ πιδ στείχειώδη δίκαια τῶν λαῶν.

Ὅλο τὸ σύστημα τῶν ἱμπεριαλιστικῶν σχέσεων τρίζει. Ἀπὸ τὰ ρήματά τοῦ εἰσόρμησαν ἀκάθεκτες νέες δυνάμεις στὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας. Ὁ οικονομικὸς καὶ πολιτικὸς χώρος τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἐκμεταλλεύσεως περιορίζεται καὶ ὁ ἀντίκτυπος στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν δυνάμεων γίνεται ὄλο καὶ πιδ αἰσθητός. Ἔτσι, παράλληλα μετὰ τίς φωνές πού ζητοῦν τὴν ἔνοπλη επέκτασιν τῆς ζώνης τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ σημαίνει τὸν τρῖτο παγκόσμιο πόλεμο, ἀκούγονται τώρα ὄλο καὶ πιδ ἔντονος φωνές πού ζητοῦν τὴν ἀποδοχὴ τῆς ἀρχῆς τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως. Ἀσφαλῶς πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς ἐπιζητοῦν νὰ ἀνανεώσουν ἔτσι τὰ περιθώρια ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ καπιταλισμοῦ, νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ κρίσιμα οικονομικὰ προβλήματα μετὰ τὴν μέθοδο τοῦ ἐμπορίου καὶ ὄχι τοῦ πολέμου. Ἡ ἀποφίς τους εἶναι ἀπολύτως νόμιμη, ἐφ' ὅσον βασιζέται στὴν ἀρνήσιν τοῦ ἐπιθετικοῦ πολέμου. Γιατὶ αὐτὸς μόνον ἀποτελεῖ κατάφωρη καὶ ἀπαράδεκτη παρανομία στὶς διεθνείς σχέσεις.

4. Η ΑΦΥΠΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΙΚΙΑΚΩΝ ΛΑΩΝ ΚΑΙ Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΑΠ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Εἶναι πολὺ φυσικὸ ὅτι ἀκριβῶς στὴν ἐποχὴ πού ὁ κόσμος ἀποκτὰ ὄλο καὶ μεγαλύτερους δεσμοὺς καὶ ἐνότητα, τὸ ἐθνικὸ αἶσθημα εἶναι ἀνεπτυγμένο περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Πρόκειται γιὰ μιὰ ρωμαλέα ἀντίδρασιν τῶν λαῶν πού εἶχαν στερηθῆ τὴν ἐλευθερίαν τους ζώντας κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸ τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἄλλὰ καὶ «ἐλεύθερες» χώρες, σὰν τὴ δική μας, πού γνώρισαν μεταπολεμικὰ τὴν ὠμὴ ξένη ἐπέμβασιν ὑπὸ τὴν μορφή τῆς «βοήθειας», συγυλιονίζονται τώρα ἀπὸ τὸ ἴδιο αἶτημα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κυριαρχικῶν τους δικαιωμάτων.

Ἔτσι τὸ ἐθνικὸ αἶσθημα ἔχει ἀναδειχθῆ σὲ μιὰ ἀπὸ τίς ἰσχυρότερες δυνάμεις στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν πρόοδο.

ΤΡΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἐπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν παραγόντων αὐτῶν, διαμορφώθηκαν τρία κέντρα στὴν παγκόσμια πολιτικὴ: Τὸ κέντρο τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὸ κέντρο τῶν παλαιῶν ἱμπεριαλιστικῶν δυνάμεων καὶ τὸ κέντρο τῶν «οὐδετέρων», πού ἀποτελεῖται, ὡς τώρα κυρίως, ἀπὸ χώρες πού βγῆκαν στὴν λεωφόρο τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Τὸ πρῶτο καὶ τὸ τρίτο, μαζί με ὄλες τίς δυνάμεις πού δουλοῦν γιὰ τὴν εἰρήνη μέσα στὸ στρατόπεδο τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ἀποτελοῦν τὸ στρατόπεδο τῶν φιλειρηνικῶν δυνάμεων. Καὶ ἡ ἀκτινοβολία του καὶ ἡ ἰσχὺς του καθημερινῶς ἐπεκτείνονται, γιὰτὶ οἱ ἀμοιβαῖες

σχέσεις σ' αυτό βασίζονται στις μεγάλες 5 άρχές τής ειρηνικής συνπαράξεως.

ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΤΗΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΦΙΛΙΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩ- ΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ. ΟΙ ΦΟ- ΡΕΙΣ ΤΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ

Αναλόγως τού βαθμού εξαρτήσεως μιάς χώρας από τους ξέ-
νους, τò ρεύμα τής ουδετεροφιλίας εκδηλώνεται περισσότερο όρη-
μτικά και καθολικά ή λιγώτερο όρημτικά. Πολιτικά, φορείς αυτού
τού ρεύματος είναι κυρίως τὰ σοσιαλιστικά κόμματα και τὰ κόμ-
ματα τής άριστερας. Άλλα και κόμματα τού Κέντρου και πολλά
στοιχεία τής πατριωτικής δεξιός. Παρουσιάζονται μάλιστα περι-
πτώσεις πολιτικών δυνάμεων που παίζουν συνεπή έθνικό ρόλο στο
πεδίο τής έξωτερικής πολιτικής, ενώ έσωτερικά μένουν στις θέσεις
τής άντικομμουνιστικής δεξιός. Τò παράδειγμα τής Αιγύπτου ει-
ναι χαρακτηριστικό γιά τήν πολυμορφία τών συμφερινών εξελίξεων.
Οικονομικά, φορείς αυτών τών ρευμάτων είναι οι κύκλοι που
δεν άποδοϋν παρασιτικά από τήν ξένη «βοήθεια», αλλά άντίστροφα
πληττονται από τόν συναγωνισμό τών ξένων μονοπωλίων και τις
ποικίλες δεσμεύσεις τού έμπορίου.

Εκτός τών παραπάνω δυνάμεων, τò ρεύμα αυτό έχουν ενόη-
σει σε κάθε χώρα τού Δυτικού στρατοπέδου και τὰ κομμουνιστικά
κόμματα. Έτσι οι όροι γιά τήν άποκατάστασιν τής συνεργασίας
σε έθνική βάση υπάρχουν άντικειμενικά σε κάθε χώρα. Τò πρόβλη-
μα που τίθεται είναι ή εξέλιξις τών ύποκειμενικών δυσχερειών γιά
τήν πραγματοποίησην αυτής τής συνεργασίας. Τò ίδιο πρόβλημα ύ-
πάρχει και στον τόπο μας.

Απέναντι σ' αυτό τò ρεύμα όρθώνεται σε κάθε χώρα ένας κύ-
κλος οικονομικών παραγόντων και άντιδραστικών πολιτικών ή μι-
λιταριστών, που έχουν ταυτίσει τὰ συμφέροντά τους με τὰ μεγά-
λα ξένα οικονομικά συμφέροντα. Ο κύκλος αυτός διαρκώς στε-
νεύει, γιατί όλο και περισσότερο άπομονώνεται από τὰ αίτήματα
τών μαζών. Αν άσκή σε μιά σειρά χώρες τήν διεύθυνσιν τής έξου-
σίας, είναι γιατί οι δυνάμεις τής έθνικής πρόδου παραμένουν ά-
κόμα διχασμένες και γιατί χρησιμοποiei προς έφέλός του τήν ά-
φθονη ξένη βοήθεια και τόν κρατικό μηχανισμό.

Η ΚΡΙΣΙΣ ΣΤΟ ΝΑΤΟ

Στά πλαίσια αυτών τών εξελίξεων, ή ύψη τών στρατιωτικών
συνασπισμών δεν έμεινε άνεπηρέαστη. Τò ΝΑΤΟ περνάει μιά βα-
θειά κρίσιν. Οι Λαοί δεν δέχονται πιά έντολές, ούτε άνέχονται
εύκολα περιορισμούς στα κυριαρχικά τους δικαιώματα. Σε όλες τις
Δυτικές χώρες άσκειται ισχυρότατη πίεσις γιά άποβάλη τò ΝΑΤΟ
τόν έπιθετικό του χαρακτήρα. Και παντού τò αίτημα γιά τήν μει-
ωσην τών πολεμικών δαπανών κερδίζει έδαφος. Η κρίσις τού ΝΑΤΟ
έντάθηκε από άφορη ής όξύτατες έσωτερικές άντιθέσεις που ά-
ναπτύχθηκαν άνάμεσα σε κράτη — μέλη του (παράδειγμα: Έλλά-
δα — Άγγλία — Τουρκία). Και ή κατάστασις είναι βέβαιο ότι
θα επιδεινωταται άφου τò ΝΑΤΟ δεν άνταποκρίνεται σε καμιά προ-
γματική ανάγκη τών Λαών, αλλά μόνο στα συμφέροντα τής Άμε-
ρικής και τής Άγγλιας.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Έξαιρετική σημασία στην σημερινή φάσιν τών διεθνών εξελίξε-
ων έχει ή παροχή σοβιετικής οικονομικής και τεχνικής βοήθειας στις

καθυστερημένες χώρες. Ἡ βοήθεια αὐτή, πού δὲν παρακαλουθεῖται ἀπὸ κανένα πολιτικό ὄρο, τείνει στὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν χωρῶν πρὸς τὶς ὁποῖες κορηγεῖται καὶ διασταυρώνεται ἔτσι μὲ τὰ συμφέροντα τῶν πῶ πλαστιῶν στραωμάτων. Ἀντίθετα πρὸς τὴν ἀμερικανικὴ βοήθεια, ἡ σοβιετικὴ ἀποβλέπει κυρίως στὴν ἀνάπτυξιν τῆς ντόπιας βιομηχανίας καὶ τὴν ἄνοδο τῆς παραγωγῆς. Ἔτσι ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις ἐγκαινιάζει τὴν πολιτικὴ τῆς εἰρηνικῆς ἀμιλλας γιὰ τὴν βοήθεια πρὸς τοὺς καθυστερημένους Λαούς, πού φυσικὰ εἶναι νὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ ὄλο καὶ εὐρύτερες συμπάθειες καὶ φιλίες. Κοινωνικὰ στρώματα, πού ἔχουν ἀντιθετὴ κοινωνικὴ ἰδεολογία ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ, ἐπιζητοῦν τὴν σοβιετικὴ οἰκονομικὴ συνεργασία σὰν διέξοδο ἀπὸ τὸ δξύτατο οἰκονομικὸ πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουν.

ΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ

Οἱ κατακτήσεις αὐτὲς ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης ἐνισχύουν τὶς θέσεις τῶν εἰρηνοφίλων δυναμῶν καὶ δημιουργοῦν καινούργιες δυνατότητες γιὰ τὴν προώθησίν τους. Ὅμως οἱ κίνδυνοι δὲν ἔλειψαν. Τὸ πῶ ἀνησυχητικὸ συμπῆτωμα εἶναι ἡ ἔντασις τῶν ἐξοπλισμῶν, τὰ ἀδιάκοπα ἀτομικὰ πειράματα, ἐναντίον τῶν ὁποίων δυναμώνει ἡ παγκόσμια ἐξέγερσις. Τὸ δίδαγμα τῆς ἱστορίας εἶναι πὼς πάντα ὡς σήμερα, ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν ἐξοπλισμῶν εἶχε σὰν τέρμα τὸν πόλεμο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ θέμα τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸ διεθνῆς πρόβλημα καὶ κύριο στόχο στὶς διεθνεῖς ζυμώσεις, στὸν ἀγῶνα τῶν λαῶν γιὰ τὴν Εἰρήνη.

Β'. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις

Πὼς διαγράφεται ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις μέσα στὰ πλαίσια τῶν διεθνῶν καὶ πολιτικῶν ἐξελίξεων πού πραγματοποιοῦνται μετὰ τὶς τελευταῖες βουλευτικὲς ἐκλογές;

Οἱ τελευταῖες βουλευτικὲς ἐκλογές δὲν ἔλυσαν τὴν ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ κρίσιν τοῦ τόπου μας. Ἀντίθετα ὄξυναν τὴν κρίσιν αὐτῆ. Ἀλλὰ καὶ παράλληλα ἔδειξαν στὸ λαὸ τὰ μέσα γιὰ νὰ βγῆ ἀπ' τὸ ἀδιέξοδο καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμο γιὰ μιὰ ἐθνικὴ δημοκρατικὴ ἀλλαγῆ. Καὶ τὰ μέσα αὐτὰ εἶναι ἡ ἐθνικὴ λαϊκὴ ἐνότητις, ὁ ἀγῶνας.

Στὴν βάσιν τῆς ἡ κρίσις πού συνεχίζεται καὶ μετὰ τὶς ἐκλογές στὸν τόπο μας, ἔχει τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸ: Ἡ πλειοψηφία τοῦ Λαοῦ ζητᾷ καινούργιους προσανατολισμοὺς στὴν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ πορεία. Ἡ κυβέρνησις τῆς μειοψηφίας καὶ ἡ νόθος πλειοψηφία τῆς στὴν Βουλὴ φράσσουν τὸν δρόμο σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνσιν. Αὐτὴ ἡ ἀντίφασις πρέπει νὰ λυθῆ ἀπ' τὸν Λαὸ, ἀπ' ὄλους τοὺς παράγοντες τῆς Δημοκρατίας στὸν τόπο μας. Πρέπει νὰ λυθῆ μετὰ τὴν ἔντασιν τῶν ἀγῶνων μέσα κι' ἐξω ἀπ' τὴν Βουλὴ. Μὲ τὸν ἀμείλικτο ἔλεγχο τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς πού εἶναι βαθυτάτα δημογωγικῆ.

ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΕΧΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Ἡ συνέχισις τῆς σημερινῆς μας πορείας κλείνει μέσα τῆς θανάσιμους κινδύνους γιὰ τὸ ἔθνος, γιὰ τὸν λαὸ μας. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἐπισημῶνω αὐτοὺς τοὺς κινδύνους.

Στὸν ἐθνικὸ τομέα, συνεχίζεται ἡ πολιτικὴ τῆς ὑποτελείας. Γιὰ τὸ θέμα τῆς Κύπρου ἐπιδιώκεται παρασκευαστικὰ ἕνας ἀπαράδεκτος συμβιβασμὸς μὲ τοὺς Ἄγγλους, πού θὰ βασίζεται στὴν κατοχύρωσιν τῶν στρατηγικῶν τῶν συμφερόντων. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν Κυπρίων στὴν ἰκονοποίησιν τῶν αἰτημάτων τους προκαλεῖ δυσαρξίαν στὴν Κυβέρνησιν γιὰτὶ τῆς δημιουργεῖ προβλήματα πού θὰ ἤθελε νὰ τὰ ἀποφύγῃ. Ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει νὰ ἀξιοποιήσῃ διπλωμα-

τικά τὸν ἀγῶνα τῶν Κυπρίων καὶ στάθηκε περισσότερο στὸν ρόλο τοῦ πιστοῦ συμμάχου τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐλάχιστα, ἂν ἔχι καθόλου, στὸν ρόλο τοῦ ἐρμηνευτοῦ τῶν ἀξιώσεων ἑνὸς περήφανου καὶ ἀγῶνιζόμενου λαοῦ.

Παράλληλα ἡ κυβέρνησις, μὲ τὴν παθητικὴ τῆς στάσις ἀπέναντι στὴν τουρκικὴ προκλητικότητά, αὐξάνει σὲ μεγάλο βαθμὸ τοὺς κινδύνους ποὺ μᾶς ἀπειλοῦν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Τουρκίας. Ταυτόχρονα ἀρνεῖται καὶ τὴν πιδ στοιχειώδη κατοχυρώσεων τῆς Ἐθνικῆς μας Ἀσφαλείας. Τὴν ἐπέκτασιν δηλαδὴ τῶν σχέσεων καὶ τῶν συμμαχιῶν μας καὶ πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις, καὶ τὴν δημιουργία ἑνὸς ἰσχυροτάτου ἀντερείσματος. Τοῦ μόνου ἀντερείσματος ποὺ μποροῦν νὰ ὑπολογίσουν οἱ Τούρκοι.

Ἀπὸ τὴν ἄποψιν αὐτῇ, εἶναι ἐνδεικτικὸ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἄφησε νὰ παρέλθῃ σχεδὸν τελειῶς ἀνεκμετάλλεστη πρακτικὰ ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία ποὺ παρουσιάσθηκε στὴν χώρα μὲ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Σοβιετικοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Σεπίλωφ.

Μιὰ ἐθνικὴ κυβέρνησις θὰ ἐπιφελοῦνταν ἀπὸ τὴν εὐκαιρία αὐτῇ, γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν διεθνή τῆς θέσιν καὶ νὰ προετοιμασθῇ γιὰ τὴν μάχη ποὺ πρόκειται νὰ δοθῇ στὸν ΟΗΕ, διακηρύσσοντας ἔμπρακτα καὶ ἀπὸ τώρα ὅτι σὲ καμμιά περίπτωση δὲν θὰ θυσίασῃ τίποτα ἀπὸ τὰ Ἐθνικὰ συμφέροντα. Ἡ κυβέρνησις Καραμανλῆ ἀπέδειξε ὅμως τὴν ὀλιβριθή νοοτροπία, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχεται καὶ ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ νέα καὶ μὲ ἀνυπολόγιστες συνέπειες ἡττα στὸν ΟΗΕ.

Στὸν οικονομικὸ τομέα ἡ κατάσταση διαγράφεται ὀλεπιστικῇ. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ποτὲ στὰ τελευταῖα χρόνια τὸ δράμα τοῦ Λαοῦ δὲν ἦταν τόσο ἔντονο. Ὁ νόμος τῆς ἐξαθλιώσεως λειτουργεῖ στὸν ὅπου μας μὲ ἀμείλικτο τρόπο, ἔτσι ποὺ τὸ ἕνα τρίτο τοῦ Λαοῦ μας εἶναι διαπιστωμένα ὄπιοι ἐνῶ ὁ πλοῦτος μαζεύεται προκλητικὰ στὰ χέρια λίγων ἀνθρώπων.

Τὰ κυβερνητικὰ μέτρα (αὐξητικὴ φορολογία, ἀνάδοξ τοῦ τιμαρίθμου κλπ.), φορτῶνουν ὅλο καὶ περισσότερα βάρη στὸν λαό. Οἱ στρατιεῖς τῶν ἀνέργων πληθαίνουν ἐνῶ οἱ μισθωτοί, οἱ ἐπιστήμονες καὶ διανοούμενοι βλέπουν τὸν καρπὸ τοῦ καθημερινοῦ τους μόχθου νὰ μὴν καλύπτῃ οὔτε τίς πιδ στοιχειώδεις ἀνάγκες. Οἱ ἀγρότες ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ χωρὶς καμμιά προστασία στὴν διάθεσιν τῶν κερδοσκόπων κ' ἐνδισομένων παραγόντων καὶ πωλοῦν τὰ προϊόντα τους σ' ἐξευτελιστικὰς τιμὰς. Οἱ ἐπαγγελματίαι, οἱ βιοτέχναι, ἄλλα καὶ οἱ μεσαῖοι ἔμποροι καὶ βιομηχανοὶ ἀντιμετωπίζονται πρωτοφανῆ στασιμότητα καὶ κρίσιν στὶς ἐργασίες τους.

Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι τὸ κύμα τῆς μεταναστεύσεως λαϊκῶν μαζῶν σ' ἄλλες χώρες ὅπου τοὺς περιμένει μεγαλύτερη ἐξασφάλισις.

Ὅλα αὐτὰ ἔχουν τὶς ρίζες τους στὸν μονόπλευρο προσανατολισμὸ τῆς χώρας μας, στὴν τυφλὴ προσήλωσιν τῆς στὸ ΝΑΤΟ καὶ τοὺς Ἀμερικανούς. Αὐτὴ ἡ πολιτικὴ δημιουργεῖ ὑπέρογκες πολεμικὰς δαπάνες. Τέλος, μ' αὐτὴ τὴν πολιτικὴν, τὰ ξένα μονοπώλια συνεχῶς καὶ κώνονται περισσότερο στὴν οικονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας, στὶς πηγὰς τοῦ πλοῦτος τῆς. Καὶ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς παρασιτικῆς τους δραστηριότητος τσακίζεται ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία, καταδικάζονται σὲ χρεωκοπία οἱ μικρὲς ἐπιχειρήσεις.

Ἀπέναντι στὴν ἀπαράδεκτη αὐτὴ ἐθνικὴ καὶ οικονομικὴ πολιτικὴ, εἶναι ἀντίθετος στὸ σύνολο τοῦ ὁ Λαός μας, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ ἐλάχιστη μειοψηφία ξενόδοϋλων ὀλιγαρχικῶν κλικῶν. Καθημερινὰ ἀντιστέκεται στὴν πολιτικὴ αὐτῇ, ἀγωνίζεται ἐνωμένος, ἀποφασιστικῶς γιὰ τὴν ἐπιβίωσιν του, γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδος του, γιὰ μιὰ ἐλεύθερη πορεία πρὸς ἕνα καλύτερο μέλλον. Κι' ὁ ἀγῶνας του αὐτοῦ, μὲ χαρακτηριστικὴ φάσιν τὶς τελευταῖες ἐποχὰς, συνεχίζεται.

Γιὰ νὰ ἐμποδίσουν αὐτὸν τὸν ἀγώνα τοῦ λαοῦ μας ποὺ ὀδηγεῖ στὸ ἀνοίγμα ἐνὸς δρόμου πρὸς τὴν ἀλλαγὴ, γιὰ νὰ δυσκολέψουν τις πρωτοπῆρες δυνάμεις του νὰ ὀργανώσουν τὴν ἐνότητά του, οἱ σημερινοὶ ὑποστηρικτὰί τοῦ καθεστώτος τῆς ὑποτελείας, προσπαθοῦν νὰ συντηρήσουν πᾶσι θυσία ἕνα ἀντιδημοκρατικὸ καθεστῶς ἀνωμαλίας καὶ διώξεων. Ἡ κυβερνήσις δὲν ἀγνόησε ἀπλῶς τὸ πανελλήνιο αἷτημα γιὰ Ἀμνηστία καὶ πλήρη ὀμαλότητα, Συνταγματικὴ — Δημοκρατικὴ. Ἀλλὰ ἐντείνει τὸ καθεστῶς τῶν ἐκτάκτων βεσμών, τῶν διώξεων, τῶν πιστοποιητικῶν κοινωνικῶν φρονημάτων ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ μεροκάματου τῆς πείνης. Ἐντείνει τὰ ἀπάνθρωπα μέτρα τῆς κατὰ τὸν πολιτικῶν κρατουμένων, μὲ τὰ Γιούρα καὶ τοὺς ἄλλους περιορισμούς. Ἐξαπολύει κύματα συλλήψεων κυρίως κατὰ ὀπαδῶν καὶ στελεχῶν τοῦ πρωτοπόρου ἔθνικοῦ κόμματός μας. Τέλος καλλιεργεῖ ἀκόμα περισσότερο τὸ κλίμα τῆς φθобίας καὶ ὑποβάλλει τὴν προετοιμασία, γενικώτερος ἀνωμαλίας ἀπὸ τὸν 1 ΔΕΑ καὶ τὴν ΚΥΠ.

Ἔτσι, ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ κύρια σημεῖα ποὺ χρειάζεται νὰ κατακτήσουμε γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε μιὰ ὀμαλὴ πορεία πρὸς τὴν ἀλλαγὴ, εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῆς Δημοκρατίας στὴν Ἑλλάδα.

ΠΩΣ ΘΑ ΒΓΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Ποτὲ ἴσως, στὸ ἄμεσο παρελθόν, δὲν ὑπῆρχε τέτοια συρροὴ διεθνῶν περιστατικῶν καὶ ἐσωτερικῶν διαφοροποιήσεων καὶ ἀνακατατάξεων ποὺ νὰ ἐπιτρέπουν, μὲ κάθε σιγουριά, τὴν υἱσθέτησιν καὶ ἐπιδιώξιν λύσεως - διεξόδου, ἀπὸ τὴν σημερινή, πολὺπλευρὴ κρίσιν. Γιατὶ πρέπει νὰ τὸ πούμε σὲ ὄλους: Σήμερα, εἶναι ἀπολύτως δυνατὴ ἡ λύσις τῶν ἐθνικῶν, οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν προβλημάτων. Μὲ τρόπο ποὺ νὰ ἱκανοποιῆ πλήρως ὅλα τὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ, ὅλες τῆς πολιτικῆς ἀποχρώσεως του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μικρὸ κύκλο τῶν παρασιτικῶν στοιχείων καὶ τῶν πολιτικῶν τοὺς ἐκπροσώπων ποὺ ἔχουν ταυτίσει τὴν τύχη τους μὲ τὰ ξένα συμφέροντα.

Στὸν ἄμεσο περίγυρο τοῦ τόπου μας, σημειοῦνται σήμερα βαρύτερες ζυμώσεις ποὺ ὁ ἀντίκτυπός τους γίνεται αἰσθητὸς στὸν λαὸ μας. Πρὸς τὰ βόρεια μας, ἡ φιλὴ καὶ συμμαχος Γιουγκοσλαβία καὶ πρὸς τὸ νότο ἡ Αἴγυπτος (καὶ νοτιοανατολικά τὰ ἄλλα ἀραβικὰ κράτη) ἀποτελοῦν ἀγκυράρια τῆς πλατειᾶς «ζώνης εἰρήνης» ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ἰνδία καὶ τὴν Βερμανία καὶ καταλήγει στὴν Γιουγκοσλαβία. Τὸ παράδειγμα τῶν κρατῶν αὐτῶν ποὺ κέρδισαν τὴν ἀνεξαρτησία τους καὶ ποὺ τὴν ἐνίσχυσαν, ἐξουδετερώνοντας ἀμοιβαίως τὴν ξενὴ ἐπιρροὴ στὸν τόπο τους, ἀκτινοβολεῖ σὸν πρότυπο πλήρες δυνάμειος σὲ ὅλο καὶ εὐρύτερους χώρους. Ἡ πολιτικὴ τους — ποὺ μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἀπὸ μικροὺς καὶ ἀπὸ μεγάλους, γιὰτὶ δὲν βασίζεται σὲ κανένα ἰδιαιτέρου δυναμικὸ, ἀλλὰ στὴν ἰσορροπία τῶν ἀντιθέτων ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν — βρῖσκει πλατειᾶν ἀπήχησιν σ' ὄλους τοὺς λαοὺς καὶ σ' ὅλα τὰ στρώματα ποὺ ἀποκροῦσιν κάθε μονόπλευρὴν ἐξάρτησιν. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἐνεργουῦ συνυπάρξεως ἀπέδειξε ὅτι χωρὶς καμμιά ἀπολύτως θυσία κυριαρχικῶν δικαιωμάτων, χωρὶς κἄν τὴν ἐγκατάλειψιν δεσμῶν ποὺ ἦδη ὑπάρχουν, εἶναι δυνατὸ καὶ ἐξαιρετικὰ καρποφόρα ἡ ἐγκατάλειψις τῆς δουλικῆς μονόπλευρης προσδέσεως στὸ ὄρα τῆς πολιτικῆς μιᾶς χώρας. Αὐτὸ δὲν εἶναι θέμα ποὺ μπορεῖ νὰ τεθῆ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν. Ἀποτελεῖ καὶ σήμερα ὄλογο θεμελιωμένο σὲ ἱστορικὴ πείρα, καὶ ἡ Ἑλλάδα θὰ ἔχη πόρα πολλὰ νὰ ἐπωφεληθῆ ἀν ἀξιοποίησιν τὰ διδάγματα τῆς γειτονικῆς μας Γιουγκοσλαβίας, ποὺ ἀνεδείχθη σὲ παράγοντα παγκόσμιου κύρους, χάρις σὲ μιὰ σαφῆ, ἔθνικὴ πολιτικὴ, καθὼς καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Σε όσους ισχυρίζονται ότι η αποκατάσταση φιλικών σχέσεων, κατοχυρωμένων ακόμα και με συνθήκες, με τις ανατολικές χώρες, θα δημιουργήσουν κινδύνους για την ασφάλειαν της Ελλάδος, η απάντησις είναι απλή. Την ασφάλεια της Ελλάδος δεν την κατοχυρώνει η ένταξις της στο ΝΑΤΟ, ούτε η δουλική της στάσις απέναντι στους συμμάχους της. Η πραγματική ασφάλεια μας κατοχυρώνεται όχι με την εχθρότητά μας προς τον ένα συνασπισμό, αλλά με την εφαρμογή μιας πραγματικά ανεξάρτητης ελληνικής πολιτικής.

Αλλά κινδυνεύει η ασφάλειά μας, ειδικά από τον Βορρά, είναι το έπιχειρήμα της κυβερνήσεως. Πρέπει εδώ να πούμε πως οι πρόσφατες επίσημες δηλώσεις του Σεπίλωφ για την άκεραιότητά μας, είναι ενέργειες, που αίρουν όλες τις ανησυχίες που μπορούσαν να υπάρχουν. Φυσικά υπάρχουν έκκρεμη, στρατιωτική, πολιτική και οικονομική φύσεως θέματα με τους ανατολικούς γείτονές μας. Όλα αυτά όμως μπορούν να λυθούν με αμοιβαία κατανόησιν. Και δεν μπορούμε προκαταβολικά να είμαστε συνεχώς δύσπιστοι και να θέλωμε να ικανοποιηθούν άμεσως και ολοκληρωτικά οι αξιώσεις μας.

Η Ελλάδα δεν πρέπει να χάση την ευκαιρία να συντανίση το βήμα της με τις εξαιρετικά γόνιμες εξελίξεις που σημειώνονται στην γειτονιά της.

Ο ανατολικός κόσμος δεν θέτει καμιά απαράδεκτη για τον τόπο μας προϋπόθεσιν, για την αποκατάστασιν φιλικών σχέσεων μαζί του. Προτείνει σε μας την αποδοχή των 5 άρθρων της ειρηνικής συνυπόψεως. Για ποιά λόγο ο τόπος μας να έρηθη αὐτὴν τὴν ἀνοιχτόκαρδη προσφορά; Γιατί, ἐν ὄνοματι ποιάς ἀρχῆς, θὰ ἀρνηθῆ τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια πού τῆς προσφέρεται χωρὶς ὄρους καὶ ὄχι γιὰ τῆς ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν;

Σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἔχουν χρέος νὰ ἀπαντήσουν μπροστὰ στὸν λαό, ὅσοι ἀρνοῦνται αὐτὸ τὸν ἐθνικὸ δρόμο. Οἱ συνθήκες εἶναι ὄριμες γιὰ νὰ ἀποκατασταθοῦν ὁμαλὲς φιλικὲς σχέσεις με ὅλες τὶς χώρες τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου, με τὴν ΕΣΣΔ καὶ τοὺς βόρειους γείτονές μας, πού νὰ φθάσουν μέχρι τὴν ὑπαγραφή διερευνητικῶν συμφωνιῶν φιλίας καὶ μὴ ἐπιθέσεως, κατὰ τὸ παράδειγμα Δανίας καὶ Σουηδίας. Κι' ἂν αὐτὸ συνδυασθῆ με τὸν προσανατολισμὸς μας πρὸς τὰ κράτη τῆς «ζώνης εἰρήνης», με ἐπιδιώξιν συμμαχίας μαζί τους, τότε ἀναμφισβήτητα δημιουργοῦμε ὅλες τὶς προϋποθέσεις γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ κρίσιν, γιὰ νὰ λυθῆ καὶ τὸ Κυπριακὸ. Κι' ὅταν βγοῦμε ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ κρίσιν καὶ ἀνεξέσουμε δρόμο γιὰ ἑλληνικὴ πολιτική, εἶναι σίγουρο πὼς εὐκόλα μποροῦν νὰ λυθοῦν τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα.

Ὅσον ἀφορὰ τὸ θέμα τῆς δεσμεύσεως μας πρὸς τὸ ΝΑΤΟ, μόνον συμφερὲς ἐθνικὲς, πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς καὶ κινδύνους γνώρισε (γεγονότα ἑλληνο- τουρκικὰ, κυπριακὰ κλπ.). Ὑστερα καὶ ἀπὸ ὅσα ἔγιναν, δικαιώθηκε ἡ ἔπιση πὼς ἡ χώρα μας πρέπει νὰ βρῆται ἐξω ἀπὸ τοὺς στρατιωτικὸς συνασπισμοὺς πού ὑπάρχουν στὸν κόσμο, νὰ ἀποκτήσῃ πλήρη ἐλευθερία στὸν διεθνεῖ στίβο, νὰ γίνῃ παράγοντας γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν συλλογικὴ ἀσφάλεια. Ὅπως, μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐναρξὶς ἐφαρμογῆς μιᾶς ἀνεξαρτήτου ἑλληνικῆς πολιτικῆς, πού θὰ μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ κρίσιν, ἐν μιᾶ κυβερνήσει, παραμένοντας ἔστω στὸ ΝΑΤΟ, ἔξω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ τῆς δουλικότητος πρὸς τὴς ΗΠΑ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἰσλανδίας, Νορβηγίας, Δανίας, καὶ προχωροῦσε ἀδέσμευτη στὴν διαχείρισιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς της.

Στὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πολυπλευρῆς κρίσεως πού περνᾶμε, διανοίγονται σήμερα μπροστὰ στὸ ἔθνος μας δύο δρόμοι: ὁ δρόμος τῆς τυφλῆς ἐμμονῆς στὴν ὑποτέλεια καὶ τὴν ἐξάρτησιν. Καὶ ὁ δρόμος τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς. Παρ' ὅλο πού τὸ σύνθημα «Ἑλλη-

νική Πολιτική» παίρνει ένα ποικίλο περιεχόμενο, γύρω απ' αυτό το σύνθημα που διατυπώθηκε και πιδ αναλυτικά στις εκλογές της 19ης Φεβρουαρίου, συντάσσονται οι δυνάμεις του "Εθνους.

ΕΘΝΙΚΟΣ — ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ: Α) ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Σήμερα ή δημιουργία μιὰς εθνικής, δημοκρατικής συνεργασίας, είναι δυνατή και άποτελεί τόν όρο και την διεξοδό από την εθνική κρίσιν. Και είναι δυνατή, γιατί τὰ βασικά αίτηματα, που θέτει ή πραγματικότητα, είναι κοινά για όλες τις τάξεις, για όλα τὰ στρώματα. Τὰ αίτηματα αυτά είναι ΕΘΝΙΚΑ, γιατί άφορούν τὸ θέμα της ανεξαρτησίας και της αυτοδιαθέσεως της Κύπρου και είναι ώριμα στην συνείδησιν του "Εθνους ολοκλήρου. Και είναι ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ, γιατί άφορούν την άποικιατάσσειν της δημοκρατικής όμαλότητος μέσα στα πλαίσια της άστικής δημοκρατίας. Κανένα από αυτά δεν άποτελεί αίτημα μιὰς μόνο κοινωνικής τάξεως. Κανένα δεν άποτελεί αίχμη τμήματος του κοινωνικού συνόλου εναντίον άλλου. Άλλά άφου τέτοια εύρύτητα έχουν τὰ αίτηματα, τόνσον εύρείς πρέπει να είναι και οι φορείς τους και τόνσον εύρεία ή συμμεχία για τήν πραγματοποίησίν τους.

ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Στις σημερινές συνθήκες τὸ Δημοκρατικό Κέντρο μπορεί να έπιτελέσει ένα ιστορικό ρόλο. Οι δυνάμεις που έπροσωπεύει κοινωνικά έπαιξαν βέβαια τόν ρόλο τών «εύνουσωμένων» της ξένης παρουσίας στον τόπο μας, σ' άλλα χρόνια. Άπομακρύνονται, όμως, σταθερά για πολλούς λόγους από την ξένη έπιρροή γεμάτες άπογοήτευσιν για τὰ δεινά, που συσσωρεύει στην χώρα αυτή ή έπιρροή.

Μέσα στο ρεύμα του «Κέντρου» διαστυρώνονται ποικίλες τάσεις και συμφέροντα. Και τόν ιστορικό αυτόν ρόλο θά τόν έπιτελέσει τὸ Κέντρο αν συνταχθούν σ' αυτό οι πατριωτικά σκεπτόμενες δυνάμεις του και άπομονωθούν τὰ στοιχεία, που πρακτορεύουν τὰ συμφέροντα τών ξένων στις γραμμές του.

Άλλά ακόμα και τὰ κόμματα του Κέντρου πρέπει να δούν πώς ή συντήρησις του μύθου της συνοδοιπορίας βλάπτει τελικά την ύπαρξιν της Δημοκρατίας και τὸ συμφέρον τους τὸ ίδιο. 'Εμείς, ύστερα από την τακτική μας στα πρώτα χρόνια, είμαστε σε θέση — και τὸ δείξαμε κι' όλες έμπρακτα — να τους πούμε: «Δεν θέλουμε την εκμηδένισίν σας. Πιστεύουμε ότι τὸ όρισιμένες προϋποθέσει, που τις έχετε ήδη διακηρύξει στα προγράμματα σας και άποτελούν άρχές της πολιτικής σας, μπορείτε να παίξετε ένα θετικό πατριωτικό ρόλο. 'Υπό αυτές τις προϋποθέσεις έμεις θά σας παράσχομε όλη μας την ύποστηρίξιν, χωρίς να προβάλομε άπαράδεκτες κομματικές αξιώσεις.

Με αυτή την έγγύησιν μπορείτε να στραφήτε προς τὸ δεξιές μάξες, εκείνες που νομίζετε ότι άπωθούνται από την συνεργασία σας μαζί μας, και να τους πητε: «'Η 'Αριστερά, προσφέρει την συνεργασία της πάνω στο πρόγραμμά μας, που είναι αυτό που τὸ "Εθνος μπορεί αυτή την στιγμή να υιοθετήσει σε πλήρη δημοφιλία. Δεχόμαστε την συνεργασία αυτή χωρίς να άγνοούμε τις διαφορές μας. Γιατί από την σημερινή εθνική κρίσιν μπορούμε να βγούμε μόνο αν οι δυνάμεις του λαού είναι ενωμένες. Την δεχόμαστε για να άποκαταστήσουμε στην 'Ελλάδα την δημοκρατία σε όλα τὰ δικαιώματα, που της δίνει τὸ Σύνταγμα».

Σ' αυτή την καθαρή και τίμια γλώσσα ποιός καλόπιστος άνθρωπος θά βρεθί να έχη αντίρρησις; Άφήστε, φίλοι μας του Κέν-

τρον, τὸν ἀπολογητικὸ τόνο γιὰ τὴν συνεργασία σας μαζί μας. Αὐτὸς ἀπλῶς διευκολύνει τὴν προπαγάνδα τῆς ΕΡΕ καὶ τῆς ἐξασφαλίζει πελάτες. Ἀντιμετωπίστε κατάρματο καὶ μὲ θάρρος τὸ πρόβλημα τῆς συνεργασίας μὲ τὴν Ἀριστερά. Καὶ ἐμεῖς θὰ ἐξακολουθήσουμε μὲ πράξεις — ἔχι στὰ λόγια — νὰ ἀποδεικνύουμε πῶς εἴμαστε ἕτοιμοι γιὰ κάθε θυσία, προκειμένου νὰ δυναμώσουμε ἢ ἐνόητα τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων στὴν ἐφαρμογὴ τῆς σωστῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, πού ἀπαιτοῦν οἱ στιγμές. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν μορφή τῆς συνεργασίας σας μαζί μας, εἴμαστε διατεθειμένοι νὰ τὴν βρῶμε πάντα μαζί.

Β) ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΕΞΙΑ

Μὲ προσοχὴ πρέπει νὰ διευρύνουμε τὶς συμμαχίες μας ἀκόμα πρὸ δεξιά. Νὰ παραμερίσουμε τὶς διακρίσεις «δεξιοί», «ἀριστεροί». Στὴν πατριωτικὴ Δεξιὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι μὲ ἀληθινὸ πόνο γιὰ τὸν τόπο, ὅπως ἄνθρωποι μὲ ἀληθινὸ πόνο γιὰ τὸν τόπο εἶναι στὴν μεγάλη πλειοψηφία καὶ ὅσοι παραπλανημένοι ἀκολουθοῦν τὸ τμήμα τῆς ξενόδοουλης Δεξιᾶς, βοηθώντας ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, στὸ χαντάκιμα τοῦ τόπου.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ἐνα βασικὸ γνῶρισμα τῆς σημερινῆς καταστάσεως εἶναι ἡ ρευστότητά της καὶ ἡ πολυμορφία της. Σὰς εἶπα στὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως Καραμανλῆ εἶναι δημογωγικὴ καὶ ἀντιλαϊκὴ. Σὰς φέρομαι παραδείγματα: Ἰσχυρίζεται στὰ λόγια πᾶς στὸ Κυπριακὸ ἀκολουθεῖ ἀνένδοτη ἐθνικὴ στάση. Καὶ ὅμως στὴν πράξιν ἐπιζητεῖ ἕναν ὅπως — ὅπως συμβιβασμὸ.

ὑποδέχεται τὸν Σοβιετικὸ ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν μὲ ἐκδηλώσεις καλῆς θελήσεως. Στὴν πράξιν ἀρνεῖται κάθε προκτικὴ συμφωνία καὶ ταυτόχρονα διαδίδει πῶς ἡ εὐκαιρία δὲν πέρασε ἀνεμετάλλευτη. Ὅλα αὐτὰ δικαιολογοῦν τὸν ὄρο «δημογωγικὴ καὶ ἀντιλαϊκὴ κυβερνήσις». Αὐτὸ, ὅμως, δὲν σημαίνει ὅτι ἐμεῖς δὲν θὰ εἴμαστε οἱ πρώτοι, πού θὰ χειροκροτούσαμε κάθε βῆμα της πού θὰ ἐξυπηρετοῦσε τὸν λαὸ καὶ τὴν χώρα μας. Μὲ τὴν εὐκαιρία θέλω νὰ τὸ ἐπαναλάβω ἀπὸ τὸ ἐπίσημο αὐτὸ βῆμα ὅσο μπορῶ πρὸ ἔντονα: Ἡ ΕΔΑ δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ ποῖος θὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐθνικὴν — δημοκρατικὴν ἀλλαγὴν. Ἀλλὰ γιὰ τὸ ἂν θὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἀλλαγὴ αὐτὴ μὲ συνέπεια, ἀποφασιστικότητα καὶ ὡς τὸ τέλος. Ἄν ὁ κ. Καραμανλῆς σήκωνε τὴν σημαία αὐτὴ, θὰ τὸν χειροκροτούσαμε καὶ θὰ τὸν ἐνισχύσαμε μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις. Θὰ τὸν βοηθοῦσε τὸ Ἔθνος ὀλόκληρο.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ἀπ' ὅσα παραπάνω εἶπαμε, ξεκαθαρίζεται ὅτι: 1) Ἡ ἐθνικὴ, ἢ πολὺπλευρὴ κρίσις στὴν χώρα μας συνεχίζεται καὶ γίνεται ἐπικίνδυνη. 2) Ὑπάρχει ὁ δρόμος γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο, ὁ δρόμος τῆς Ἐθνικῆς — Δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς. 3) Ὁ δρόμος αὐτός, πού λύνει τὰ προβλήματα τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Χώρας, εὐνοεῖται καὶ ἀπὸ τὴν διεθνή καὶ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν. 4) Οἱ φορεῖς, οἱ δυνάμεις τῆς ἀλλαγῆς στὴν χώρα μας, εἶναι εὐρότατες, χρειάζεται μόνον νὰ συνενώσουν τὶς προσπάθειές τους, ν' ἀγωνισθοῦν μὲ συνέπεια, μὲ κριτήριο τὸ ἐθνικὸ καὶ μόνον συμφέρον.

Ἐμεῖς μέχρι σήμερα κάναμε πολλὰ στὸ θέμα τῆς ἐθνικῆς συνεργασίας. Θὰ συνεχίσουμε τὶς προσπάθειές μας καὶ θὰ κάνουμε περισσότερα στὸ μέλλον χωρὶς στενόκαρτους κομματικούς ὑπολογισμοὺς. Θὰ κρατήσουμε μὲ υπερφάνεια τὸν τίτλο πρωταγωνιστοῦ

της Ένωσης των εθνικών δυνάμεων, για την αλλαγή στην Έλλάδα.

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Άγαπητοί φίλοι,

Η ΕΔΑ παρουσιάζεται μπροστά στο Λαό, με καθαρές θέσεις και λύσεις στα ζωτικά του προβλήματα και με την πείρα των τελευταίων χρόνων. Άς συνοψίσουμε αυτές τις θέσεις, που έχουν γίνει ήδη αξονας των εθνικών και πολιτικών εξελίξεων:

I. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: Υποστηρίζουμε την ανάγκη να ακολουθήσει η χώρα μας απόλυτως αδέσμευτη πολιτική που να καθορίζεται από την εκτίμηση των συμφερόντων της και μόνο. Πιστεύουμε πως η ένταξίς της στο ΝΑΤΟ, την τοποθέτησε κατ' ανάγκην στο ένα στρατόπεδο, της δεσμεύει την ελευθερία κινήσεων στον εξωτερικό στίβο και της έπωμιζει βάρη που δεν έχουν σχέση με τα πραγματικά της συμφέροντα. Πιστεύουμε ότι η χώρα μας θεμελιώνοντας την πολιτική της στις αρχές της ειρηνικής συνυπάρξεως, πρέπει να συντονιστεί το βήμα της με τους λαούς που οικοδομούν την πλατειά «ζώνη της Ειρήνης» και καρπώνονται τα όφελή της ισότιμης φιλίας με όλα τα κράτη. Πιστεύουμε ότι η χώρα μας έχει κάθε δυνατότητα να μεταβληθεί σε γόνιμο παράγοντα στις διεθνείς σχέσεις και αντί να παίζει το ρόλο του προχωρημένου φυλακίου του ενός κόσμου, να γίνει γέφυρα, ένοποιητικός κρίκος, για την ενεργό συνυπαρξίν των δύο κόσμων. Ο λαός μας θα ωφελείτο τεράστια από την μεταβολή αυτή, της οποίας ο αντίκτυπος θα ήταν ισχυρότατος στο οικονομικό πεδίο.

Αυτή η λύση, έτσι ολοκληρωμένη, δεν συγκεντρώνει ακόμα την όμοφωνία των οργανωμένων εθνικών — πολιτικών δυνάμεων. Γι' αυτό και η ΕΔΑ, διατηρώντας στο άκέραιο τις απόψεις της, δέχεται να υποστηρίξει — για να διευκολύνει την εθνική ενότητα και το ένοιγμα του δρόμου προς την αλλαγή — κάθε κυβερνήσιν που θα κάνει έναρξιν εφαρμογής ανεξαρτήτου ελληνικής πολιτικής, όπως την διαγράψαμε σε προηγούμενα κεφάλαια.

Έστω και αν άφηνη την χώρα μας στο ΝΑΤΟ.

II. ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Η ΕΔΑ υποστηρίζει ανέκδοτα το αίτημα της άμεσου αυτοδιαθέσεως της Κύπρου χωρίς βάσεις και άλλους όρους. Πιστεύει ότι ο καθολικός, ο ενωμένος αγώνας του Κυπριακού Λαού, συντελεί στην πραγμάτωση του θέματος αυτού στην παγκόσμια συνείδησιν. Πιστεύει όμως ότι το κύριο βάρος της εθνικής και της πάλης πρέπει να σιωπήσει η Έλληνική Κυβέρνησις και ο Λαός της Ελλάδος ενωμένος.

Σ' αυτό το σημείο, τονίζει ότι τίποτε το θετικό δεν έχει γίνει για την προετοιμασία της αποφασιστικής συζητήσεως στον ΟΗΕ. Η Έλληνική Κυβέρνησις πρέπει ν' αντιληφθῆ ότι είναι αδύνατο να συζητή κανείς σοβαρά για αμφοδιόθεσιν και να ακολουθή ταυτόχρονα δουλικά πολιτική στα πλαίσια συμμαχιών με Τούρκους και Άγγλους και να προσφέρει βάσεις στην Κύπρο κατά των Αραβικών κρατών, των οποίων την ψήφω στον ΟΗΕ προσπαθεί να εξασφαλίση. Η κυβερνήσις έπωμιζέται: κολοσσάδες εθνικές άπέναντι στο Έθνος γι' αυτόν τον χειρισμό. Η σωστή πολιτική έπιβάλλει, κυρίως για τὸ Κυπριακό, πλήρη ελευθερία στο διεθνή στίβο και άποφασιστική ένταξιν της Έθνικής διεκδικήσεως στα πλαίσια του διεθνούς αντιιμπεριαλικού κλίματος και της αντιιμπεριαλικής δράσεως των Λαών.

III. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΟΜΑΛΟΤΗΤΑ: Η ΕΔΑ αγωνίζεται με όλες της τις δυνάμεις για την αποκατάστασιν της δημοκρατικής ομαλότητας, την εξουδετέρωσιν όλων των έπιβιώσεων και της νοο-

τροπίας της εποχής του εμφυλίου πολέμου και επάνοδο στην συνταγματική τάξιν. Αυτό σημαίνει Γενική Άμνηστία, νομιμοποίηση του ΚΚΕ, κατόρρηση των εκποτίσεων, των πιστοποιητικών κοινωνικών φρονιμάτων, των νόμων 375 και 509 και όλων των αντιδημοκρατικών νόμων, ψηφισμάτων και θεσμών. Σημαίνει συνδικαλιστικές ελευθερίες στα εργατικά σωματεία και τους αγροτικούς συνεταιρισμούς όλων των βαθμών, που είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την πώλη των εργαζομένων για τα ζωτικά προβλήματα τους, που είναι συνάμα προβλήματα του Έθνους.

Τα αίτήματα αυτά, δεν είναι αίτήματα της άριστερας. Είναι αίτήματα ολοκλήρου του Λαού αλλά και της Ιστορίας. Οι περίοδοι των εμφυλίων συγκρούσεων έληξαν πάντα με την Άμνηστία και την άποκατάστασιν της ενότητας του Έθνους, στον κοινόν άναώνα για την επούλωσιν των πληγών που είχαν άνοιξει. Αυτό το δίδαγμα πρέπει να εφαρμοσθή το ταχύτερο για να τεθή τέρας σε μια τραγωδία που συνεχίζεται άφύσικα και παρά την θέλησιν του Λαού και να πάψη να βαρύνη στο μέλλον του τύπου ένα παρελθόν, στο όποιον έλοι έχουν τις εθνες τους.

Η ΕΔΑ πιστεύει ότι το πρόβλημα αυτό είναι από καιρό άρημο. Κανέναις λόγος δῆθεν άσφαλείας δεν δικαιολογείται να υπάρχει, ούτε από τις έσωτερικές, ούτε από τις έξωτερικές συνθήκες. Το ΚΚΕ έχει διακηρύξει επανειλημμένα ότι θέλει να συμβάλλη στην όμαλότητα. Έξ άλλου, η αντιμετώπισις των κρίσιμων έθνικών θεμάτων, των άπειλών της Τουρκίας, επιβάλλει περισσότερο από κάθε άλλη φορά την έθνική ενότητα.

Μόνο λοιπόν όσοι κερδοσκοπούν πάνω στο καθεστώς της άνωμαλίας και των δώξεων, για κομματικούς αλλά και για άλλους λόγους, έχουν συμφέρον να αντίθρουν. Στον Λαό, στους δεξιούς και άριστερούς, υπάρχει πλήρης σύμνοια και αγάπη. Στη συνείδησιν όλων έχει επιβληθή η λήθη του παρελθόντος.

Η λύσις του ζωτικού αυτού προβλήματος είναι δυνατή αν κινητοποιηθούν άποφασιστικά και επίμονα όλες οι δυνάμεις του Έθνους πού την ζητούν, τόσο μέσα στην Βουλή, όσο και άπ' έξω άπ' αυτή.

Θεωρούμε άπαράδεκτο, δημοκρατικά κόμματα που ύποσχεθήκαν την άμνηστία και την άποκατάστασιν της δημοκρατικής όμαλότητας να αντίπροέρχονται σιωπηλά την συντήρησιν του καθεστώςτος των διωγμών, την άνανέωσιν φρικαλεστήτων στο Γιούρα κλπ., την διατήρησιν έκτάκτων θεσμών και ψηφισμάτων, την έκτες νόμου θέσιν κομμάτων, την καθημερινή παραβίασιν των πιδ στοιχειωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η ΕΔΑ άπευθύνεται σε όλα τα κόμματα, σε όλους τους παράγοντες της δημοσίας ζωής και σε όλο τον Λαό και τους καλεί να εργασθούν δραστήρια και άκούραστα για την άποκατάστασιν στον τόπο μας της Δημοκρατίας.

ΙΥ. ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ: Η ΕΔΑ, όπως θα άνωλυθή σε ειδική εισηγήσιν, είναι ύπερ της άξιοποίησως των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας, της βιομηχανοποίησως της, του συγχρονισμού της άγροτικής παραγωγής. Ύπερ της περικοπής των στρατιωτικών δαπανών, της διευρύνωως των άγορών παντού όπου είναι δυνατόν, της δίκαιης κοτανόμης των φορολογικών βαρών. Ύπερ της προστασίας των άγροτικών προϊόντων, της τιμαριθμικής άναπροσαρμογής των μισθών, των ήμερομισθίων και των συντάξεων, της έπαρκούς πισοδοτήσως και γενικά της άναγκαίας βοήθειας στα μεσοια στρώματα. Είναι ύπερ της προστασίας της έθνικής βιομηχανίας και του έμπορίου άπ' τις άρπαχτικές διαθέσεις του ξένου κεφαλαίου και των μονοπωλίων. Η ΕΔΑ τέλος πιστεύει ότι η χώρα μας πρέπει να άξιοποιηθή, χωρίς δυσταγμό και στον μέγιστο δυνατό βαθμό, την οικονομική βοήθεια που πρόθυμα και χωρίς όρους μας προσφέρει η Σοβιετική Ένωσις.

Ἡ ΕΔΑ ὑποστηρίζοντας τις προγραμματικές αὐτὲς θέσεις, δὲν στέκεται μόνο στὴν ἐκλαίκευσίν τους. Δίνει πάντα καὶ παντοῦ σὲ κάθε ζήτημα, ἀπὸ τὸ πιὸ μεγάλο ὡς τὸ πιὸ μικρό, ἔγκαιρα τὸ «παράν», τὴ σωστὴ θέσιν, ποῦ ἐξυπηρετεῖ τὸν λαὸ καὶ τὴν χώρα. Ἐπιδιώκει νὰ τὸ μεταβάλλῃ σὲ πράξιν καὶ βοηθεῖ ὅλους τοὺς ἀγῶνες ποῦ ἀνοίγουν τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τους.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Γιὰ νὰ διαγράψουμε τί θὰ κάνουμε ἀπὸ δῶ κι' ἐμπρός, εἶναι σκόπιμο νὰ καθορίσουμε τις θέσεις μας γιὰ τὸ ἄμεσο μέλλον.

1) Ἡ κατάσταση ἐξελίσσεται τόσο πολυμορφά, ὥστε τίποτα δὲν πρέπει νὰ ἀποκλείεται. Τὸ κόμμα μας, χωρὶς δογματικὴ ἐμμονὴ σὲ σχήματα πρέπει νὰ εἶναι ἰκανὸ νὰ παρακολουθῇ τις ἐξελίξεις καὶ νὰ προσαρμόζεται στὶς ἀπαιτήσεις τῶν στιγμῶν.

2) Εἴμαστε πάντα ὑπὲρ τῆς ριζικῆς ἐκκαθαρίσεως τῆς πολιτικῆς καταστάσεως μὲ ἐλευθέρους ἐκλογὰς καὶ ἀναλογικῇ. Ὡς τότε εἴμαστε πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουμε ἐκεῖνη τὴν Κυβέρνησιν ποῦ θὰ ἀναλάβῃ νὰ ἐφαρμόσῃ ἕνα πρόγραμμα Ἑλληνικῆς πολιτικῆς καὶ θὰ ὀδηγήσῃ σύντομα σὲ ἐκλογὰς.

3) Σὰν τέτοια κυβερνήσιν, δὲν ἐννοοῦμε κατ' ἀνάγκην κυβερνήσιν ἀπὸ ὅλα ἢ τὰ περισσότερα κόμματα. Ἀλλὰ ἐκεῖνη ἔστω καὶ ἐνὸς κόμματος ποῦ θὰ συσπειρώσῃ γύρω ἀπὸ τὸ πρόγραμμά της ὅλες τις δυνάμεις τοῦ ἔθνους. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐννοια τέτοια κυβερνήσις θὰ μπορούσε ἀκόμα νὰ εἶναι καὶ ἡ κυβερνήσις Καραμανλῆ, ἐφ' ὅσον θὰ τὸ ἤθελε εἰλικρινὰ καὶ θὰ τὸ ἀπέδειχνε στὰ ἔργα.

4) Τὰ βασικὰ αἰτήματα τῆς στιγμῆς εἶναι: Ἀνένδοτο ὑπεράσπισις τοῦ αἰτήματος τῆς ἀμέσου αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου χωρὶς ὄρους καὶ θέσεις.

Τὸ Κυπριακὸ περνᾷ μιὰ πολὺ κρίσιμη φάσιν. Οἱ Ἄγγλοι ἀποικιστὲς μὲ τις πρόσφατες δηλώσεις Ἡντεν, δείχνουν γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ ὅτι ἐπιμένουν στὶς ὤμες, στὶς ἰμπεριαλιστικὰς ἀπόψεις τους.

Δὲν ὑπάρχουν λοιπὸν περιθώρια γιὰ ταλαντεύσεις. Ἡ χάραξις κοινῆς ἐθνικῆς, ἀδέσμευτης πολιτικῆς, ἐπιείγει.

Καὶ γιὰ τοὺς γενικοὺς λοιπὸν λόγους, ἀλλὰ καὶ εἰδικότερα γιὰ τὸ Κυπριακὸ, νομίζουμε ὅτι ἀποτελεῖ ἄμεσο αἶτημα ἡ διεύρυνσις τῶν ἐξωτερικῶν μας σχέσεων φιλίας πρὸς τις οὐδετερόφιλος ἀντιαποικιακὰς δυνάμεις, πρὸς τὴν Σοβιετικὴ Ἐνωσιν καὶ τις ἄλλες βαλκανικὰς χώρας.

Ἄμεσο αἶτημα ἐπίσης ἀποτελεῖ ἡ ἀποδοχὴ τῆς σοβιετικῆς οἰκονομικῆς βοηθείας γιὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας μας. Γιὰ τὴν ἐναρξιν παραγωγικῶν ἔργων, ποῦ θὰ βοηθήσουν τὴν οἰκονομίαν μας, ὅλλα καὶ θὰ δώσουν δουλειὰ καὶ ψωμὶ στὸν λαὸ μας.

Τέλος ἄμεσο αἰτήματα ἀποτελοῦν ἡ βελτίωσις τῆς ζωῆς ὄλων τῶν ἐργαζομένων (ἐργατῶν, ἀγροτῶν, μεσαίων στραωμάτων κλπ.) καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Δημοκρατίας στὴν Ἑλλάδα.

Γύρω ἀπὸ οὗτὰ τὰ βασικὰ, τὰ ἄμεσα αἰτήματα, ποῦ ἡ ἰκανοποίησίς τους ἀνοίγει τὸν δρόμο, γιὰ μιὰ πραγματικὴ, ἐθνικὴ — δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ, χρειάζεται ν' ἀγωνισθῇ ὁ Λαὸς μας, οἱ οργανώσεις του, τὰ συνεπῆ του πολιτικὰ κόμματα. Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ εἶναι σήμερα ἀναγκαία ἡ συνεργασία ὄλων τῶν ἐθνικῶν, τῶν λαϊκῶν δυνάμεων καὶ γιὰ τὰ ἄμεσα αἰτήματα καὶ τις λαϊκὰς δικδικήσεις, ποῦ πρέπει νὰ συγκλίνουσιν στὰ βασικὰ γενικὰ αἰτήματα, στὴν γενικὴ ἀλλαγὴ. Κι' ἐδῶ ἡ ΕΔΑ πρέπει νὰ παίξῃ τὸ ρόλο τοῦ πρωταγωνιστοῦ.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ἀπὸ ὅλη τὴν ὡς τώρα ἀνάλυσιν, νομίζω ὅτι ξεκαθάρισε ὁ βασικὸς στόχος στὴν πολιτικὴ μας ὁράσιν καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁ-

ποίο πρέπει να τον επιδιώξουμε. 'Ο στόχος είναι η έθνική δημοκρατική αλλαγή. Άμεσα μας ενδιαφέρει το άνοιγμα του δρόμου για την αλλαγή αυτή. Κι' αυτό θα το επιδιώξουμε με την συσπείρωση και τον αγώνα όλων των έθνικών — δημοκρατικών δυνάμεων. Με τον αγώνα για τα μερικά ή τα βασικά, τα άμεσα ή τα γενικά έθνικά λαϊκά προβλήματα.

Έδώ πρέπει να τονίσουμε μερικά πράγματα που έχουν κυρίως σχέση με το τί γίνεται μετεκλογικά για το άνοιγμα του δρόμου προς την αλλαγή:

Η μετεκλογική κατάσταση της αντιπολιτεύσεως, αυτής που είχε συνεργασθῆ σ' ένα σκληρό εκλογικό αγώνα, δεν είναι ικανοποιητική. Ήμεεις δεν καταφέραμε να πείσουμε και τα άλλα κόμματα της Δημοκρατικής Ένώσεως στην διατήρηση μιάς μορφῆς συνεργασίας, ενός ἔστω συντονισμού, μιά και ὁ λόγος που ὡδήγησε στην πραγματοποίησιν τῆς συνεργασίας τῆς 19ης Φεβρουαρίου, ἡ ἀνάγκη νὰ ἀπομακρυνθῆ ἡ ΕΡΕ ἀπὸ τὴν ἐξουσία, δὲν ἔπαυσε νὰ ὑπάρχει.

Ἔτσι, καὶ ἑσωκοινοβουλευτικὰ καὶ ἐξωκοινοβουλευτικὰ, μετὴν ὑπαρξίν πολλῶν κομμάτων καὶ ομάδων, μπορεῖ νὰ ὑπῆρξε πολλές φορές σύμπτωσις ἀπόψεων σὲ θέματα, μιά κάποια συνεννόησις, ὅμως δὲν ὑπῆρξε γενικὰ, οὔτε σχέδιο, οὔτε κανὼν συντονισμοῦ ὁράσεως. Σχέδιο καὶ συντονισμὸς πού νὰ ἀφορᾷ τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνοιγματος τοῦ δρόμου πρὸς τὴν αλλαγή, ὅπως τέθηκε στὶς 19 Φεβρουαρίου, καὶ τῶν μέσων πού πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Γιὰ νὰ ὑπάρξῃ καὶ κινητοποιήσις τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ πού διαθέτουν ὅλα μαζί τὰ κόμματα, ἐμπιστοσύνη γιὰ τὸ ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἄμεση λύσις, μιά διάδοχη κυβέρνησις, πίεσις γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν αὐτῆς τῆς λύσεως.

Ἔδώ πρέπει νὰ ποῦμε πῶς τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν ἔγινε ὑπόθεσις τῶν στελεχῶν, τῆς βόσσεως αὐτῶν τῶν κομμάτων, δὲν δημιουργήθηκαν ὅπως ἔπρεπε, ὄργανα διακομματικὰ, σὲ κάθε τόπο, γιὰ τὴν δουλειὰ αὐτή. Κι' ἀναμφισβήτητα ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν τῶν ὀργάνων θὰ βοηθοῦσε τὴν δουλειὰ κι' ἀπὸ τὰ πάνω.

Σχετικὰ μετὸ πρόβλημα αὐτό, εἴμαστε πάντα πρόθυμοι νὰ βοηθήσουμε γιὰ νὰ λυθῇ. Κι' ἀπὸ τὴν ἀποψίν αὐτή, θεωροῦμε τὴν σχετικὴ κίνησιν πού γίνεται γιὰ τὴν ἐνοποίησιν ἢ τὸν συντονισμό δράσεως τῶν κομμάτων τοῦ Κέντρου, ὡς βῆμα πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνσιν. Βῆμα ὅμως πού χρειάζεται ν' ἀκολουθήσουν κι' ἄλλα βῆματα.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Πρὶν κλείσω τὴν ὁμιλίαν μου, θέλω νὰ ξεκαθαρίσω ἀκόμα 2 ζητήματα:

1) ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΔΑ — Κ.Κ.Ε.: Πολλοὶ καὶ καλοπροαίρετοι δημοκράτες θέτουν, αὐτὸ τὸ ζήτημα. Κατ' ἀρχὴν πρόκειται ὄχι γιὰ σχέσεις ΕΔΑ καὶ ΚΚΕ, ἀλλὰ γιὰ σχέσεις κομμουνιστῶν μετὰ ἄλλα πολιτικὰ ρεύματα μέσα στὴν ΕΔΑ.

Ὅπως μοῦ δόθηκε πολλές φορές ἡ εὐκαιρία νὰ τονίσω καὶ μέσο καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Βουλὴν, μέσα στὴν ΕΔΑ ὑπάρχουν καὶ κομμουνισταὶ καὶ σοσιαλισταὶ καὶ ἀστοὶ δημοκράται καὶ πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ περισσότεροι, πού δὲν εἶναι τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, παρὰ εἶναι Ἐδαῖτες. Φυσικὰ ἡ ΕΔΑ ἦταν καὶ εἶναι μετ' ἐπιμονὴν ὑπὲρ τῆς νομιμοποίησεως τοῦ ΚΚΕ, γιὰτὶ αὐτὴ ἐξυπηρετεῖ τὴν δημοκρατία καὶ τὸ Ἔθνος.

Μ' ὅλα αὐτὰ θέλω νὰ πῶ πῶς ἡ ΕΔΑ εἶναι ἓνα κόμμα διαφορετικὸ ἀπὸ καθένα ἀπὸ τὰ κόμματα καὶ τίς πολιτικὰς τάσεις πού τὴν ἀποτελεῖ, ἔχει ἀναπτύξει μιά πολιτικὴν ἰδεολογία πού εἶναι ἡ συνισταμένη τῆς ἰδεολογίας τῶν ρευμάτων πού συγκροτοῦν καὶ πού δὲν ταυτίζεται μετὰ καμμιά ἀπ' αὐτές. Αὐτὰ προσδιορίζουν τὸν χαρακτῆρα τῆς σὰν λαϊκοῦ κόμματος πού δὲν εἶναι ἐπαναστατικὸ ἀλλὰ

προσηλωμένο πάντα στο σεβασμό της συνταγματικής νομιμότητας και του κοινοβουλευτικού συστήματος.

Αυτή η αρχή της ΕΔΑ, για την προσήλωσίν της στις κοινοβουλευτικές μεθόδους, αποτελεί θεμέλιο του κόμματός μας.

Η ΕΔΑ ζητά από όλα τα μέλη της να εργάζονται μέσα στα πλαίσια της δράσεως που καθορίζει για την πραγματοποίησιν των σκοπών της. Χωρίς να ζητά από κανένα ν' αρνηθῆ τὴν ἰδεολογία του. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅλοι ἔχουν τις ἴδιες εὐκαιρίες μέσα στοῦ κόμματός μας νὰ συμβάλουν στὴν προαγωγή τους καὶ στὴν ἀνάδειξίν τους.

Ἡ ΕΔΑ δὲν ἔχει ἐξάρτησιν πολιτικῆς ἀπὸ κανένα. Ὑφίσταται ἀναμφισβήτητα ἐπιδράσεις, πὸ ἀντανακλώνται καὶ στὶς συζητήσεις καὶ ἀποφάσεις της. Ὅμως ὅλα τὰ κόμματα ὑφίστανται παρόμοιες ἐπιδράσεις ὅταν βρίσκονται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ καὶ ὅταν οἱ ἐπιδράσεις αὐτὲς δὲν ἔρχονται σὲ σύγκρουσιν μὲ τις βασικὰς τους ἐπιδιώξεις.

Ἡ σύγκυσις, ὅτι ἡ ΕΔΑ εἶναι καμουφλαρισμένη ἔκφρασις τοῦ ΚΚΕ, εἶναι σκόπιμη, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν τρομακτικὴν πίεσιν πὸ ἀσκεῖται πᾶνω στοῦ κόμματός μας καὶ τις συλλήψεις στελεχῶν καὶ μελῶν του μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἀνήκουν στὸν «παράνομον μηχανισμό τοῦ ΚΚΕ». Ἀπέναντι σ' αὐτὲς τις συβύσεις πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμε προβάλλοντας καὶ ὑπογραμμίζοντας κάθε φορὰ τὴν ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν τῆς ΕΔΑ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν νομιμότητα τοῦ κόμματός μας, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι δὲν κάναμε ὅσα μπορούσαμε γιὰ νὰ τὴν ἐξασφαλίσουμε. Καὶ πρέπει ν' ἀξιῶσουμε, ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ ἔντονα καὶ μὲ τὴν συμπάραστασιν ὅλων τῶν παραγόντων τῆς δημοκρατικῆς ἰσχυρότητος, τὴν θρησκευτικὴν τήρησιν τῶν δικαιωμάτων πὸ μᾶς παρέχει τὸ Σύνταγμα σὲ πλήρη ἰσοτιμία μὲ ὅλα τὰ ἄλλα κόμματα.

2) Ἡ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.: Στὰ πέντε χρόνια πὸ ὑπάρχει καὶ δρά ἡ ΕΔΑ, ἔκανε σημαντικὸ ἔργο, τόσο στὸ πολιτικὸ πεδίο, ὅσο καὶ στὸ πεδίο τῆς οργανωτικῆς της ἀνάπτυξης. Μποροῦσε ὅμως νὰ κέρη περισσότερα. Κι' ἂν ἀναζητήσουμε τὴν πηγὴ τῆς ἀδυναμίας μας θὰ δοῦμε πὸς βρίσκεται καὶ στὴν ἀνεπάρκειαν τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τῆς ΕΔΑ, δὲν ἦταν δυνατόν οἱ ὀργανώσεις της νὰ λειτουργήσουν μὲ ὅλους τοὺς κανόνες μιᾶς πραγματικῆς ἐσωκομματικῆς δημοκρατίας. Ἡ ἄποψις αὕτη εἶναι ἐν μέρει σωστὴ. Εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητο καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῆ χωρὶς δισταγμὸ, ὅτι ὑπῆρχαν περιθώρια πὸ δὲν τὰ ἐκμεταλλεuthκαμε. Μὲ ἀποτέλεσμα ἓνα συγκεντρωτισμὸ πὸ δὲν ἀνέπτυξε τὴν δημοιογικὴ πρωτοβουλία πολυτιμῶν δυναμῶν, δὲν βοηθοῦσε τὴν ἀνάδειξιν στελεχῶν, καλλιεργοῦσε τὸν παραγεντισμὸν καὶ κράτησε στὸ τέλμα ὀρισμένους τομείους τῆς δουλειᾶς μας.

Ἡ παραβίασις τῶν κανόνων τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ εἶχε ἀντίκτυπο καὶ στὴν ἐπεξεργασία τῆς πολιτικῆς τῆς ΕΔΑ. Ἐλάχιστοι ἄνθρωποι ἐπεξεργάζονταν τὴν χάραξιν τῆς πολιτικῆς μας. Οἱ ἀνησυχίες, ἡ ἔριυνα γύρω στὰ πολιτικὰ προβλήματα δὲν βρίσκονταν ὑψηλὰ καὶ οἱ ὀργανώσεις μας καταπιάνονταν, τυφλὰ τις πιὸ πολλές φορές, μὲ τὰ καθημερινὰ πρακτικὰ προβλήματα. Οἱ ὀργανώσεις τῆς ΕΔΑ ἔπαιζαν περισσότερο μὲ σταθεροὺς μεταβιβάσεις ἐντολῶν, παρὰ μὲ ἀποτελεῖα ἐπεξεργασίας τῆς πολιτικῆς μας. Γι' αὐτό, καὶ ὅταν ἦρθε ἡ στιγμή νὰ σταθοῦμε πιά, μέσα στοῦ χρόνῳ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, ἡ πλειοψηφία τῶν στελεχῶν καὶ τῶν ὁπαδῶν μας βρέθηκε ψυχολογικὰ καὶ ἰδεολογικὰ ἀνέτοιμη, πράγμα πὸ ὀδήγησε στὸ νὰ μὴν εἶναι σὲ θέσιν νὰ προλάβουν βλαβερὰς ὑπερβολὰς πὸ ἔγιναν.

Τὸ λάθος τῆς Διοικήσεως Ἐπιτροπῆς, εἶναι ὅτι ἔγκαϊρα δὲν εἶδε τὸ πρόβλημα παρ' ὅλο πὸ ἄβαθυστὰ οἱ συνθήκες μεταβάλλονταν στὸ εὐνοϊκότερο. Στὴν οὐσία ἡ ἀξία τῆς δημοκρατικῆς δουλειᾶς καὶ τῆς δημοκρατικότητος ὑπετιμήθη, κι' αὐτὸ ἀναμφισβήτητα ἔβλαψε τὴν ΕΔΑ.

ΤΟ 20^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

Πριν μερικούς μήνες, στην Σοβιετική Ένωση συνήλθε το 20^ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ, που οι εργασίες και τα συμπεράσματά του προκαλέσαν και προκαλούν παγκόσμια άγχιση. Αυτή η άγχιση σημειώθηκε και στον τόπο μας. Και είναι αναμφισβήτητο πως, όπως σ' όλες τις χώρες, έτσι κι' εδώ, θα επηρεάσει όχι μόνον την πορεία του Κ.Κ., αλλά όλα τα κόμματα, γενικά την πολιτική σκέψιν.

Το 20^ο Συνέδριο μελέτησε και το πρόβλημα της εσωκομματικής δημοκρατίας και της συλλογικότητας στην πολιτική δουλειά. Στα πλαίσια αυτά μελέτησε το ιστορικό πρόβλημα που λέγεται Στάλιν και κατέληξε σε μιὰ ριζικά διάφορη τοποθέτησιν αυτής της προσωπικότητας. Και όσα μὲν ἀφορούν αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο θέμα είναι φυσικά ζήτημα που ἀφορᾷ κυρίως τοὺς κομμουνιστές. Ἐγὼ θὰ ἤθελα ἄλλως νὰ σημειώσω πὼς κἀντα πάντα μεγάλην ἐντύπωσιν, τὸ πὼς στάθηκαν δυνατὲς τόσες παραβιάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητας, τέτοια ὑπέρμετρη καὶ παράλογη ἔξαρσις τοῦ ρόλου μιᾶς προσωπικότητας, χωρὶς αὐτὸ νὰ προκαλέσῃ τὴν ὑγίαν ἀντίδρασιν τῶν δυνάμεων που εἶχαν χρέος νὰ περιφρουροῦν τὴν τήρησιν αὐτῆς τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητας. Φυσικά, ἡ ἐπίσημη σοβιετικὴ ἀνακαίνωσις γιὰ τὶς σχετικὲς ἀπόψεις που δευτερώθησιν σ' ἄλλες χώρες δίνει μιᾶν ἐξήγησιν.

Αὐτὸ ὅμως σὺν παρέκβασις. Ἐκεῖνο που πρέπει νὰ μελετήσουμε εἶναι τὸ ὑπόλοιπο πρόβλημα που ἔφερε μπροστὰ στὴν παγκόσμια συνείδησιν τὸ 20^ο Συνέδριο. Τὸ πρόβλημα τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τῶν κομμάτων καὶ τῆς συλλογικότητας.

Ἡ ΕΔΑ εἶναι ἓνα κόμμα δημοκρατικό. Ὁ χαρακτήρας της αὐτὸς δὲν προσδιορίζεται μόνο ἀπ' τὶς πολιτικὲς της ἐπιδιώξεις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ἐσωτερικῆς της ζωῆς καὶ λειτουργίας. Καὶ τὸ πρόβλημα αὐτὸ παρουσιάσθηκε σ' ὅλες σχεδὸν τὶς προδιασκέψεις μας.

Στὴν εἰσήγησιν γιὰ τὸ καταστατικό θὰ δοῦμε πὼς μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τὸ πῶς δημοκρατικό καταστατικό. Πάλι ὅμως δὲν θὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα, ἂν δὲν φουσηθῇ στὴν ΕΔΑ ἓνα πραγματικὰ δημοκρατικό πνεῦμα. Ἄν δὲν ὑπάρξῃ μιὰ ριζικὴ ἀλλαγὴ μεθόδων καὶ νοσητροπίας. Φυσικά, δὲν πρόκειται νὰ μιμηθούμε κανένα. Οὔτε νὰ μεταφύτευσουμε ἀρχὲς που νὰ μὴ πηγάζουν ἀπὸ τὴν πείρα καὶ τὶς ἀνάγκες τῆς ὁμαλῆς καὶ ἀποδοτικῆς λειτουργίας τῆς ΕΔΑ. Οὔτε ἐν ὀνόματι τῆς δημοκρατικότητας νὰ ὑπάρξῃ ἀσυνδοσία.

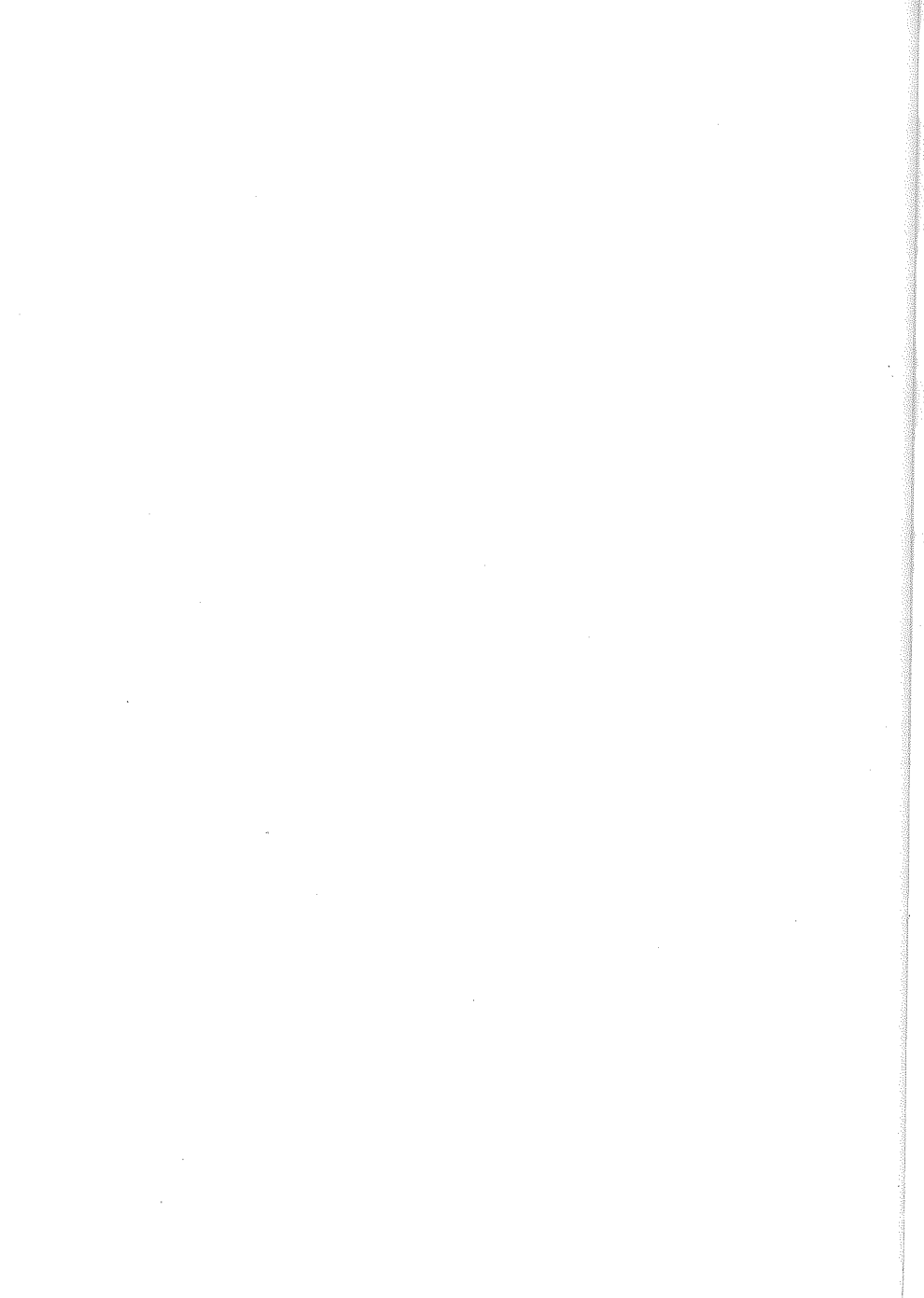
Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Κλείνοντας τὴν εἰσήγησίν μου θέλω νὰ τοῦσιω: Τὸ μεγαλύτερο κριτήριο γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς πολιτικῆς ἐνὸς κόμματος, εἶναι ἡ ἔγκριστις τῆς ἀπὸ τὸν λαὸ. Στὰ πέντε χρόνια τῆς δράσεώς μας, μ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες που παρουσιάσαμε, μπορούμε νὰ ἰσχυρισθούμε πὼς ἡ πολιτικὴ μας ὄχι μόνο δὲν ἔχασε τὴν ὑποστήριξιν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ συγκέντρωσε γύρω της τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἀκόμα εὐρυτέρων λαϊκῶν στρωμάτων.

Εἴμαστε, ἀγαπητοὶ φίλοι, γενικά, στὸ σωστὸ δρόμο. Ἡ πολιτικὴ μας ἐνοματώνεται στὴν ζωὴ τοῦ ἔθνους, σὺν πολιτικὴ του. Αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος τίτλος μας.

Ἡ ΕΔΑ ἔχει μπροστὰ της ἓνα δρόμο γεμάτο ἀγῶνες. Οἱ εὐθύνες μας εἶναι βαρεῖες. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔθνικὴ μας τιμὴ γι' αὐτὸν μας τὸν ρόλο, μεγάλη.

Χωρὶς στενόκαρδους κομματικοὺς ὑπολογισμούς, μὲ γνώμονα πάντα τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, θὰ ἐργασθούμε ἀκουραστα γιὰ τὴν ἔθνικὴ δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ. Κι' εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὁ λαός, που ἔχει νὰ δικαιώσῃ τοὺς τίμιους ἀγῶνες, θὰ μᾶς ἀναδείξῃ, ὄχι πολὺ ἀργά, στὸ κόμμα τῆς ἐξουσίας.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ κ. Α. ΜΠΡΙΛΛΑΚΗ

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ἡ εἰσηγήσις τοῦ Προέδρου μας φώτισε ἀπὸ πολλὰς πλευρὰς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν ἐν τῇ χώρᾳ μας. Καὶ ἔδωκε σαφεῖς ἀπαντήσεις ἐν βασικὰ προβλήματα, ποὺ δημιούργησαν οἱ διεθνεῖς καὶ ἐσωτερικὲς ἐξελίξεις, ἐστὶ πέντε χρόνια ποὺ ὑπάρχει καὶ δρᾷ ἡ Ε.Δ.Α.

Ἡ κεντρικὴ σκέψις τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Προέδρου μας, τὸ βασικὸ συμπέρασμα τῆς, θεμελιωμένο μὲ τρόπο ἀκλόνητο, εἶναι πῶς σήμερα ὑπάρχουν ἐν τῇ χώρᾳ μας ὅλες οἱ προϋποθέσεις καὶ ὅλες οἱ δυνάμεις, γενικὰ, γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ μία οὐσιαστικὴ, μία ἐθνικὴ — δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ, καὶ εἰδικὰ, ὅμοια, γιὰ ν' ἀνοίξη ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἀλλαγὴ αὐτή.

Ἀπὸ δὴ, βγαίνει καὶ τὸ κεντρικὸ καθήκον, ποὺ ἡ ἱστορία ἐπιβάλλει ἐν τῇ Ε.Δ.Α.: Νὰ συμβῶλη μ' ὅλες τὰς δυνάμεις τῆς ἐν τῇ συγκέντρωσιν ὅλων τῶν πατριωτικῶν — δημοκρατικῶν δυνάμεων, ἐν τῇ πραγματοποιήσῃ τῆς ἐνότητος ὅλου τοῦ λαοῦ, ποὺ ζητᾷ καὶ ἀγωνίζεται νὰ βγῇ ἡ χώρα μας ἀπὸ τὴν σημερινὴν πολυπλευρῆ κρίσιν. Σ' αὐτὸ τὸ κεντρικὸ πολιτικὸ καθήκον τοῦ κόμματός μας θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σταθῶ γιὰ λίγη ὥρα.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Πρέπει νὰ ποῦμε πῶς γιὰ πρώτη φορὰ ἡ Ε.Δ.Α. ἀντιμετωπίζει ἔτσι καθαρὰ τὸ πρόβλημα τῆς ἀλλαγῆς τῶν δυνάμεων τῆς, τῆς τακτικῆς ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθηθῇ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς. Ὅχι γιὰ τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε καὶ δημιουργήθηκε τώρα.

Τὸ πρόβλημα ὑπῆρχε, ἀρκετὰ ὀξὺ μάλιστα, ἀμέσως μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὅπως ὑπεγράμμισε ἡ κεντρικὴ εἰσηγήσις.

Σήμερα, ὅμως, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς ἐξωτερικὰς ἐξελίξεις καὶ τὰς ἐσωτερικὰς διαφοροποιήσεις ἔχει γίνῃ πιὸ ὄριμο.

Ἐξ ἄλλου ἡ πείρα ποὺ ἀποκτήσαμε ἐν τῇ χρονίᾳ αὐτῇ, μέσα ἀπ' τὴν σκληρὴν πολιτικὴν δουλειά, μέσα ἀπὸ τὰ λάθη, ἀλλὰ καὶ τὰς

έπιτυχίες μας, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὸ συλλάβουμε καὶ νὰ τὸ ἀναλύ-
σουμε σ' ἄλλη του τὴν ἔκτασιν.

Τὸ πρόβλημα αὐτό, ποῦ ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ε.Δ.Α. δὲν ἀρκοῦσε νὰ τὸ ἐπισημάνουμε μόνο. Νὰ διακηρύξουμε δηλαδὴ ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ἀλλαγῆς καὶ ἀγωνιζόμεσθε νὰ τὴν πραγματοποιή-
σουμε. "Ὅτι ἐπιβάλλεται γιὰ τὴν πραγματοποίησιν ἡ ἐνότητα γι'
αὐτὸ καὶ τὴν ἐπιδιώκουμε.

Χρειαζόμαστε νὰ ἐξετάσουμε σωστὰ τοὺς παράγοντας ποῦ συνι-
στοῦν τὸ πρόβλημα. Νὰ ἐπισημάνουμε δηλαδὴ σωστὰ καὶ τὸν χα-
ρακτήρα τῆς ἀλλαγῆς καὶ τὶς συνθήκες τῆς καὶ νὰ χαραξοῦμε τὴν
πιὸ σωστὴ τακτικὴ γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν δυνάμεων τῆς.

Καὶ μπαίνει τὸ ἐρώτημα: Αὐτὸ γίνονται πάντα;

"Ἄς δώσουμε ἀπαντήσεις καὶ γιὰ τὶς περιόδους τῶν ἐτῶν 1951
— 1954 καὶ 1954 — 1956, ἀλλὰ καὶ γιὰ σημερα.

1. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1951 — 1954

Ἡ κεντρικὴ εἰσήγησις διαπιστώνει ὅτι ἀπ' τὴν ἴδρυσιν τῆς ἡ
Ε.Δ.Α. ἔβλεπε σωστὰ στις διακηρύξεις τῆς τὸν χαρακτήρα τῆς ἀλ-
λαγῆς καὶ πέρα πέρα, γενικά, χωρὶς νὰ μονοπωλῆ τὸν ἀγῶνα τῆς
ἀλλαγῆς, ἐπέδωξε τὴν συνεργασία τῶν ἐθνικῶν — δημοκρατικῶν
δυνάμεων.

Διαπιστώνει ὅμως ἀκόμη ἡ κεντρικὴ εἰσήγησις ὅτι ἡ τακτικὴ
μας στὴν περίοδο αὕτη γιὰ τὶς προγραμματικὰ θέσεις καὶ τὴν
μορφή τῆς συνεργασίας δὲν ἦταν ἐλαστικὴ, δὲν ἀπέδωσε. Αὐτὸ φαί-
νεται ἀπ' τὴν στάσιν μας στις ἐκλογές τοῦ 1951 καὶ 1952 καὶ
πέρα πέρα σὲ μερικὲς ἀναπληρωματικὰς ἐκλογές τοῦ 1953.

Ποῦ φεύλειται αὕτη ἡ τακτικὴ μας; Αὕτῃ ἡ στενότητα τότε; Σ'
αὐτὸ τὸ ἐρώτημα πρέπει νὰ ἀπαντήσουμε.

Ὁφείλεται στὸ ὅτι δὲν εἶδαμε σωστὰ τὸ ρόλο ποῦ μπορούσαν
νὰ παίξουν τὰ κόμματα τοῦ Κέντρου στὴν πορεία πρὸς τὴν ἀλλαγὴ.
Ἐπισημάνε τὴ διαφορά τους ἀπὸ τὰ ἄλλα κόμματα λόγω συνθηρο-
ως, στελεχῶν καὶ οπαδῶν, ἀλλὰ πέρα ἀπ' αὐτὸ, τὰ θεωροῦσαμε πε-
ρισσότερο ἀπ' ὅτι ἔπρεπε ἐχθρικά πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς ἀλλα-
γῆς. Ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ δοῦμε πὼς μπορούσαν νὰ γίνουν συνθήκες
τῆς ἀλλαγῆς, οἱ κύριοι σύμμαχοί μας γιὰ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐ-
πιβολὴ τῆς.

Φυσικὰ αὐτὸ δὲν ἦταν τόσο εὔκολο νὰ ἐπισημανθῆ στὴν ἀρχή,
λόγω τῶν στενῶν δεσμῶν τῶν κομμάτων αὐτῶν με τοὺς ξένους. Ἐ-
γινε ὅμως φανερὸ ἔγκαιρα, ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1951, ὅταν τὸ
καθεστῶς τῆς ὑποτελείας ζητοῦσε πιὸ πιστοῦς, πιὸ δυναμικοὺς ὑ-
ποστηρικτὰς καὶ τέτοιους διέθετε ὁ Συναγερμὸς. Γι' αὐτὸ καὶ ἔ-
βαζε κατὰ κάποιον τρόπο στὸ περιθώριο τὸ Κέντρο. Παρὰ τὴν ἀ-
φέλεια τοῦ Πλαστήρα γιὰ τὸ ἀντίθετο, ἦταν φανερὸ πῶς τὸ 1952
πὼς ὁ Πιουριφύδῦ προσωδοῦσε τὸν Συναγερμὸ. Καὶ αὐτὸ ἔπρεπε νὰ
προσέξουμε ἰδιαίτερα, νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῶμε ἔστω καὶ παρὰ τὴν
θέλησιν τῆς ἡγεσίας τοῦ Κέντρου.

Θὰ δικαιολογούμαστε ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς πολιτικῆς πάλης
νὰ θεωροῦμε τόσο ἐχθρικά τὰ κόμματα τοῦ Κέντρου, ἀν ἕμεσο στό-
χο εἶχαμε τὴν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας γιὰ νὰ ἀκηύσουμε σοσια-
λιστικὴ πολιτικὴ. Τέτοιο θέμα ὅμως δὲν ὑπῆρχε καὶ γιὰ ἄλλους λό-
γους, ἀλλὰ καὶ γιατί δὲν εἴμαστε κἄν σοσιαλιστικὸν κόμμα. Ἐπο-
μένως μιὰ ὄχι σαφὴς ἐκτίμησις τοῦ χαρακτήρα τῆς ἀλλαγῆς, τῶν
δυνάμεων τῆς καὶ τῆς τακτικῆς ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθηθῆ ὑπῆρχε
τότε σ' ἡμᾶς.

Ἄπ' ἐδῶ ξεκινᾷ μιὰ ὑπερτίμησις τῶν δυνατοτήτων τῶν ἡγετῶν
τοῦ Κέντρου νὰ παρασύρουν ἢ νὰ ἀνουχίσουν, με τὴν σύγχυσιν ποῦ
καλλιεργοῦσαν, τὶς συνηθεῖς ἐθνικὰς — δημοκρατικὰς δυνάμεις τοῦ
Λαοῦ μας. Ἡγέτες τοῦ Κέντρου διεκήρυξαν τότε ὅτι σκοπὸς τους

είναι να μας απομονώσουν, να μας σθήσουν, να κληρονομήσουν τις λαϊκές δυνάμεις που επηρεάζαμε. Η ζωή δείχνει ότι δεν είχαν την δύναμιν να το επιτύχουν σ' οποιασδήποτε μορφή συνεργασίας και έκλογική διάταξιν των δυνάμεών μας, όταν εμείς κάναμε καλά τη δουλειά μας.

Αν είχαμε δη σωστά τότε το όλο πρόβλημα, θα επιδιώκαμε στις εκλογές του 1952, όπως αναφέρει η κεντρική εισήγησις, μιὰ κάποια μορφή ενότητας.

Αλλά και στις εκλογές του 1951 μπορούσαμε να διατάξουμε διαφορητικά τις δυνάμεις μας. Να μη κατεβάζαμε π. χ. σ' όλες τις περιοχές συνδυασμούς της ΕΔΑ (σ' όσους δεν έλπιζαμε να πάρουμε την βάση). Να ζητούσαμε απ' την ΕΠΕΚ πλο προωθημένες θέσεις στο θέμα της άμνηστίας και να υποστηρίξουμε τους υποψηφίους της στις περιοχές που δεν είχαμε δικούς μας.

Μ' αυτό τον τρόπο θα πετυχαίναμε δυσμενέστερη για τον Συναγερμό σύνθεσιν της Βουλής 1951 — 1952 και θα δημιουργούσαμε μεγαλύτερες υποχρεώσεις για την ειρήνευσιν στην ΕΠΕΚ που έγινε τότε κυβερνητικό κόμμα. Αλλά παρά πέρα, η στάσις μας αυτή θα ήταν δυνατόν να αξιοποιηθῆ για τις εξελίξεις μέσα και έξω από την Βουλή, το 1951 — 1952. Για να υπάρξῃ και προπαρασκευασθῆ σχέδιον αντιμετώπισεως της άπειλης του Συναγερμού. Για να προετοιμασθῆ ἡ ἐνότητα που χρειαζόνταν το 1952.

Φυσικά όλα αυτά, όπως τόνισε και ἡ κεντρική εισήγησις, δεν ἀπαλλάσσουν την τότε ἡγεσίαν του κέντρου απ' τις βαρύτερες εὐθύνες που ἔχει.

Συμπληρωματικά για τὴν δική μας πορεία πρέπει ἀλλοὺς πῶς ἡ τακτικὴ μας στὰ 1951 — 1954 βάρυτε και σ' ἄλλους τομείς. Ἡ καθυστέρησις τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἐνότητας στὸν συνδικαλιστικὸν τομέα και στὸν τομέα τοῦ κινήματος τῆς εἰρήνης, ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀντικειμενικοὺς λόγους, ἐφείλεται καὶ στὴν στενοκαρδῆ τακτικὴν ποὺ μᾶς χαρακτήριζε τὰ χρόνια ἐκεῖνα, στὸ χάσμα ΕΔΑ — Κέντρου.

Τὸ ἴδιο σχῆμα καὶ γιὰ τὸ ὅτι δὲν ἐπιτύχαμε, τὴν εὐρύτητα ποὺ ἀπαιτοῦσε, μιὰ κίνησις γιὰ τὴν ἀμνηστία στὴν Ἑλλάδα. Συμπερασματικὰ γιὰ τὴν περίοδο 1951 — 1954 μπορούμε νὰ πῶμε τὰ ἔξῃ ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα ποὺ θέσαμε:

Στὰ χρόνια ἐκεῖνα στὶς διακηρύξεις μας παρουσιάζαμε σωστὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀλλαγῆς. Στὴν πράξιν ὑπῆρξε κάποια ἀσάφεια. Καὶ αὐτὸ φαίνεται ἀπ' τὸ ὅτι δὲν εἶδαμε τὴν πλατύτητα τοῦ περιοριζομένου τῆς ἀλλαγῆς, τὶς πλατύτατες ἐπομένως δυνάμεις τῆς. Τὴν ἐλαστικὴν τακτικὴν γιὰ τὴν συγκέντρωσίν τους.

Ἔτσι δὲν μπορέσαμε στὰ χρόνια αὐτὰ νὰ ξεπεράσουμε τὶς δυσκολίες και τὰ ἐμπόδια ποὺ ὑπῆρχαν και νὰ ἐπιτύχουμε τὴν ἔγκαιρη συγκέντρωσιν τῶν ἐθνικῶν — δημοκρατικῶν δυνάμεων. Γιὰ νὰ ἐπιβάλλουμε τὸ ἀνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἀλλαγὴν.

2. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1954 — 1956

Τὴν τακτικὴν μας στὰ πρῶτα χρόνια ἀρχίσαμε σιγὰ-σιγὰ νὰ τὴν διορθώνουμε. Γιὰ νὰ φθάσουμε στὶς δημοτικὲς ἐκλογές τοῦ 1954 καὶ νὰ γίνῃ τὸ πρῶτο ἀποφασιστικὸ βῆμα, και ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας και ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἄλλων πολιτικῶν δυνάμεων, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐνότητας.

Στὴν περίοδο αὐτὴν εἶδαμε τὸ πρόγραμμα τῆς ἀλλαγῆς και τῆς ἐνότητας περισσότερο ὀλοκληρωμένο. Συνειδητοποιήσαμε τὴν πλατύτητα τῶν δυνάμεων τῆς ἀλλαγῆς και προσασμόσαμε τὴν τακτικὴν μας. Δείξαμε ἐλαστικότητα και ὡς πρὸς τὴν προγραμματικὴν βάσην και ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῆς συνεργασίας.

Πέρα πέρα στραφήκαμε, ὡπως τονίζει ἡ κεντρικὴ εισήγησις, ἰδιαιτέρα στὴν προώθησιν τῆς ἐνότητας ἀπ' τὰ κάτω. Ἐνότητα

πού βοήθησε σημαντικά στην συνεργασία απ' τὰ πάνω κατὰ τις δημοτικές ἐκλογές.

Ἡ τακτική μας αὐτὴ βοήθησε τὴν ἐνότητα, κατὰ τὴν περίοδο αὐτήν, στὸν συνδικαλιστικό τομέα, στὸ κίνημα τῆς εἰρήνης, σὲ πῶς πλατειά κίνησιν γιὰ τὴν εἰρήνευσιν (πολλοὶ βουλευταὶ, ἀλλὰ καὶ ἡγετικοὶ παράγοντες τῶν κομμάτων τοῦ Κέντρου κινήθηκαν γιὰ τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου 375, κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Γιούρων καὶ γιὰ ἄλλα μέτρα εἰρηνεύσεως). Ἡ τακτικὴ αὐτὴ ἀκόμα μᾶς ἐξήσφαλισε συμμαχίεσ μετὰ κόμματα, ὅπως τὸ ΔΚΕΛ, καθὼς καὶ τὴν κίνησιν Ἑθνικῆς Δημοκρατικῆς Πρωτοβουλίας. Καὶ τέλος στὴν τεράστια ἐπιτυχία, τὴν δημιουργία τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως.

Τὶ προκύπτει γιὰ τὸ πρόβλημα πού θέσαμε γιὰ τὴν περίοδο αὐτὴ; Προκύπτει ὅτι ξεκαθαρίσαμε καλὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀλλαγῆς, ἐπισημάναμε τὶς πλατύτατες δυνάμεις τῆς καὶ μετὰ μιὰ εὐέλικτη τακτικὴ, προωθήσαμε τὴν ἐνότητα ἀπ' τὰ κάτω καὶ τὴν πραγματοποιήσαμε ἀπ' τὰ πάνω σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις.

Ὅμως παρ' ὅλα αὐτὰ, στὴν ἀποφασιστικὴ ἀναμέτρησιν μετὰ τὶς δυνάμεις τῆς ὑποτέλειας, στὶς 19 Φεβρουαρίου, δὲν μπόρεσαν οἱ δυνάμεις τῆς ἀλλαγῆς νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς. Ἀπ' ἐδῶ προκύπτει κι' ἓνα ἄλλο, τὸ ἐξῆς συμπέρασμα:

Δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ κάνουμε τὴν ἐνότητα ἀπ' τὰ πάνω γιὰ ν' ἀνοίξουμε τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἀλλαγὴ. Χρειάζεται ἡ ἐνότητα ἀπ' τὰ πάνω νὰναὶ ψυχολογικὰ καὶ ὀργανωτικὰ προετοιμασμένη καὶ ἀπ' τὰ κάτω. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐνότητα, ἡ ἐπικαιρικὴ ἐνότητα ἀπ' τὰ πάνω. Χρειάζεται νὰναὶ κτισμένη καὶ στερεωμένη στὶς μᾶζες τῶν πολιτικῶν σχηματισμῶν πού συνεργάζονται καὶ γενικὰ σ' ὅλο τὸ Λαό.

Χρειάζεται ἀκόμα ἡ ἐνότητα σωστὴ ὑπεράσπισιν ἀπ' τὶς ἐπιθέσεις τῶν ἀντιπάλων τῆς, λήψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων γιὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀντιδράσεων τῶν ἀντιπάλων τῆς. Αὐτὰ δὲν εἶχαν γίνει στὶς ἐκλογές τῆς 19ης Φεβρουαρίου. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ΕΡΕ παρέσυρε μετὰ τὴν προπαγάνδα τῆς ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ ἓνα ἑκατομμύριο ἕως ἓνα ἑκατομμύριο ἑκατὸ χιλιάδες ἀπὸ τοὺς ψηφοφόρους τῆς, ἐνῶ ἄλλοι τριακόσιες ἕως τετρακόσιες χιλιάδες ψηφοφόροι εἶναι τὸ προϊόν τῆς βίας καὶ τῆς νοθείας ἀπὸ ἑλλειψιν ὀργανώσεως τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ μέρους τῆς Δ. Ε.

3. ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Γιὰ τὴν περίοδο αὐτὴν, ἐνῶ ὑπῆρξε σωστὸς προσανατολισμὸς καὶ ξεκαθαρισμένη ἡ πολιτικὴ μας ἑδῶ, ὁ ΣΥΜΑΗ.ΚΥΔΟΔΟΕ καὶ ξεκαθαρισμένη ἡ τακτικὴ μας γιὰ τὴν ἐνότητα, ἐνῶ οἱ σκοποὶ γιὰ τοὺς ὁποίους δημιουργήθηκε ἡ Δ. Ε. δὲν πραγματοποιήθηκαν, ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐνότητος σημείωσε μιὰ στασιμότητα. Κι' αὐτὸ εἶναι συνέπεια τῶν αἰτίων πού ἀναφέραμε πάρα πάνω γιὰ τὶς ἐκλογές τῆς 19ης Φεβρουαρίου.

Πάρα πέρα ὅμως: Δὲν καταφέραμε νὰ προωθήσουμε ἀρκετὰ τὸ ψυχολογικὸ βάθος τῆς ἐνότητος γιατί δὲν ἐπωφεληθήκαμε ὅσο ἔπρεπε ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ ἀτμόσφαιρα πού δημιουργήθηκε κατὰ τὶς ἐκλογές καὶ μετὰ, στὶς σχέσεις μας μετὰ τὰ ἄλλα κόμματα τῆς Δ. Ε. Καὶ νὰἐκκαθαρίσουμε μετὰ εἰλικρίνεια τὴν θέσιν μας ἐναντὶ τους.

Ὅπως δὲν ἀντιμετωπίσαμε σοβαρὰ τὴν καμπάνια πού ἄρχισε ἀμέσως μετὰ τὶς ἐκλογές, καὶ σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία, ἡ ἀποτυχία ὀφείλονταν στὴν συνεργασία μετὰ τὴν ΕΔΑ. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο οὔτε ἡ δουλειὰ τῆς «ΑΥΓΗΣ» ἦταν ἱκανοποιητικὴ, οὔτε ἡ δουλειὰ ὀλόκληρης τῆς ΕΔΑ.

Δὲν σταθίκαμε τέλος ἱκανοὶ νὰ στερεώσουμε ἀπ' τὰ κάτω, σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ, τὴν ἐνότητα. Νὰ τὴν ὀργανώσουμε πάνω στὰ ἔθνικα καὶ λαϊκὰ προβλήματα καὶ τοὺς ἀγῶνας γιὰ τὴν λύσιν τους.

Νὰ ἐπιδράσουμε πάνω στὶς ἡγεσίες τῶν ἄλλων κομμάτων τῆς Δ.Ε. νὰ πεισθοῦν γιὰ συντονισμό δράσεως ὄχι μόνον μέσα στὴ Βουλὴ, ἀλλὰ καὶ ἐξωκοινοβουλευτικά.

Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἄδυναμίας, πρέπει νὰ δοῦμε καὶ τὸ ὅτι δὲν ἔγινε δυνατό ἡ ἀντιπολίτευσις νὰ καταλάβῃ ὅτι γιὰ τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν τῆς Κύπρου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πείσιν πρὸς τὴν κυβέρνηση νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς σὲ ἄλλην κυβερνήσιν ἐθνικῆς σωτηρίας, ἦταν ἀναγκαία ἡ δημιουργία παλλαϊκοῦ — διακομματικοῦ ὄργανου, στὸ ὁποῖο θὰ ἐπαιρναν μέρος οἱ πῖο συνεπεῖς καὶ δραστήριες ἐθνικῆς δυνάμεις, ἀνεξάρτητα ἀπ' τὴν κομματικὴ τους τοποθέτησιν.

Φυσικά, ὅλα αὐτά, δὲν σημαίνουν ὅτι δὲν ἔγιναν μετὰ τὶς ἐκλογεὺς προσπάθειες. Προσπάθειες ποῦ ἀπέδωσαν σὲ εἰδικὲς περιπτώσεις. Καὶ τέτοιες ἀσφαλῶς θὰ παρουσιάσουν στὴν συνδιάσκεψίν μας ἀντιπρόσωποι πολλῶν ὀργανώσεων. Ἐπίσης δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ποῦμε ὅτι τὸ κλίμα τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἐνότητας δὲν διατηρήθηκε καὶ δὲν προωθήθηκε σ' ὀρισμένες περιπτώσεις στὸν Λαὸ καὶ τὰ στελέχη τῶν ἄλλων κομμάτων τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως.

Σχετικὰ εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ παράδειγμα τῶν ὁπαδῶν καὶ τῶν στελεχῶν τῶν κομμάτων αὐτῶν στὴν Κέρκυρα ὅπου παραπονήθηκαν γιὰτὶ ἀντὶ τῆς τοπικῆς συνδιασκέψεως τῆς ΕΔΑ νὰ μὴ γίνονταν τοπικὴ συνδιάσκεψις τῶν κομμάτων τῆς Δ. Ε.

Ἐπίσης χαρακτηριστικὲς εἶναι οἱ περιπτώσεις τῆς ἀπὸ Βουλευτὰς ὅλων ἢ τῶν περισσότερῶν κομμάτων τῆς Δ. Ε. προβολῆς καὶ ὑποστηρίξεως στὴν Βουλὴ ἐθνικῶν — δημοκρατικῶν καὶ λαϊκῶν προβλημάτων. Τέλος εἶναι χαρακτηριστικὲς οἱ περιπτώσεις δημοτικῶν συμβουλίων, ὅπως στὰ Χανιά, ὅπου παρ' ὅλο ποῦ εἴμαστε ἡ μειοψηφία, ἔγινε δυνατό, σ' ὀρισμένες περιπτώσεις, νὰ ληφθοῦν ὁμόφωνες ἀποφάσεις γιὰ θέματα ἐθνικοῦ — δημοκρατικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ἄγαπητοὶ φίλοι,

Ἔστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, μπαίνει τὸ ἐρώτημα:

Τί θὰ κάνουμε ἀπ' ἐδῶ κι' ἐμπρός;

ΚΟΙΝΟΣ Ο ΠΟΘΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΗ

Τὸ συμπέρασμα στὴν κεντρικὴν εἰσήγησιν εἶναι ὅτι: Στὰ τελευταία χρόνια, μὲ τὶς ἐξωτερικὲς καὶ ἐσωτερικὲς συνθήκες ποῦ διαμορφώθηκαν, ἡ ξενοκρατία στὴν χώρα μας καὶ οἱ φορεῖς τῆς, ἀπομονώνονται σ' ἓνα μικρὸ κύκλο τῆς παρασιτικῆς οικονομικῆς ὀλιγαρχίας. Καὶ τὸ περιεχόμενον μιᾶς ἐθνικῆς — δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς, ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα ὅλων σχεδόν τῶν τάξεων καὶ τῶν στρωμάτων, ἀπ' τοὺς ἐργάτες καὶ ἀγρότες, ὡς τοὺς πατριώτες βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους. Γίνεται ἀποδεκτὸ ἀπ' ὅλους κι' ὅλοι θέλουν νὰ ἀνοίξῃ τὸ γρηγορότερο ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἀλλαγὴ. Κόμματα τῆς Δεξιᾶς, τοῦ Κέντρου καὶ τῆς Ἀριστερᾶς, ἢ ἀποδέχονται πλήρως τὸ πρόγραμμα τῆς ἀλλαγῆς, ἢ δυσκολεύονται νὰ τὸ ἀποκρούσουν.

Οἱ δυνάμεις, λοιπὸν, τῆς ἀλλαγῆς εἶναι πλατύτατες. Ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται εἶναι νὰ ξεπεραστοῦν ὅλα τὰ ἐμπόδια γιὰ νὰ πεισθοῦν, νὰ ἐνώσουν, νὰ συντονίσουν τὶς προσπάθειές τους. Τὸ καθῆκον λοιπὸν πραγματοποίησεως τῆς ἐνότητας, ὅπως τονίσαμε καὶ στὴν ἀρχή, εἶναι ἐπιτακτικὸ σήμερα.

Καὶ στὸ πρόβλημα αὐτὸ ἔχουμε πλοῦσια πείρα καὶ χρειάζεται νὰ τὸ δοῦμε ἀπ' ὅλες του τὶς πλευρές.

Σήμερα ἡ τακτικὴ μας γιὰ τὴν ἐνότητα εἶναι βασικὰ σωστή. Ὅπως βγαίνει ὅμως ἀπὸ τὴν πείρα τῆς περιόδου 1954 — 1956 δὲν ἀρκεῖ ἡ πραγματοποίησις μιᾶς ἐπικαιρικῆς ἐνότητας. Χρεια-

ζεται να στηρίζεται και ψυχολογικά και σε οργανωμένο δρόμο προς την αλλαγή.

Με όλα αυτά υπ' όψιν, έχουμε χρέος να δουλέψουμε έτσι για την ενότητα, ώστε να μπορέσουμε μ' αυτήν ν' ανοίξουμε το γρηγορώτερο το δρόμο προς την αλλαγή.

Πρώτα - πρώτα πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να λείψουν οι καλοπροαίρετες επιφυλάξεις κι' οι διστακτικότητες απ' όλες τις δυνάμεις της αλλαγής και τους πολιτικούς εκπροσώπους των. Πρέπει να χωνέψουν καλά όλοι, ότι η αλλαγή είναι προς το συμφέρον τους, ότι η ενότητα είναι απαραίτητη για την επιβολή της αλλαγής.

Κι' ότι δεν πρέπει να δυσπιστούν, γιατί αυτή η πολιτική δεν έχει κινδύνους για κανένα, παρά μόνο γι' αυτούς τους ελάχιστους που έχουν ταυτίσει την ζωή τους και τὰ συμφέροντά τους με την σημερινή απαράδεκτη κατάσταση.

Σ' αυτή μας την προσπάθεια, οι εισηγήσεις και γενικά όλο το ύλικό της συνδιασκέφως μας, θα συμβάλλουν σημαντικά. Γιατί ξεκαθαρίζουν την ειλικρινή θέσιν μας και απέναντι στο Κέντρο και στην πατριωτική Δεξιά. 'Επιβεβαιώνουν ότι οι απόψεις τους συμπίπτουν σε βασικά σημεία με τις απόψεις μας. Κάνουν ολοφάνερη την δυνατότητα της συνυπόθεσης και της ενότητας μαζί μας. Αυτό το ύλικό, πρέπει να γίνει κτήμα, όχι μόνο των όπαδών και στελεχών μας, αλλά όλων των δυνάμεων της αλλαγής, ολοκληρώου του Λαού. Θά πρέπει πάρα πέρα, να χουμε σαν αξίωμα ότι η γραμμή της ενότητας πρέπει να την υπερασπίσουμε σ' όλα τὰ πεδία, έπομένως και στο ιδεολογικό, που έχει το ρόλο να διαφωτίζη και να κινή το Λαό σε σωστή δρᾶσιν.

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μ' αυτά τὰ γενικά προκαταρκτικά, πρέπει να αντιμετώπισουμε το θέμα της ενότητας στην πρακτική του εφαρμογή.

1) Πρέπει να δούμε, την συνεργασία μας με τὰ κόμματα που έχουν χρέος να βρίσκονται στο στρατόπεδο της αλλαγής. Πρέπει να πείσουμε τις ήγεσιές των κομμάτων αυτών ότι η ενότητα δεν αποδίδει ολοκληρωτικά όταν γίνεται μόνο με την ευκαιρία των εκλογών. Χρειάζεται πάντα να την προετοιμάζουμε, να την οργανώσουμε. Πρέπει να πείσουμε τις ήγεσιές της αντιπολιτεύσεως ότι σήμερα χρειάζεται συντονισμός δράσεως και στην Βουλή και έξω από την Βουλή. Δράσεως σχεδιασμένης, που να συγκινή το Λαό μας, που να εξυπηρετή τὰ συμφέροντά του. Πρέπει ακόμα να τις πείσουμε να συμμεριστάνται και να βοηθούν τους εθνικούς και λαϊκούς αγώνες, την πραγματοποίησιν της ενότητας του Λαού μέσα στους αγώνες αυτούς, στην αποκατάστασιν της τόσο απαραίτητης σήμερα εθνικής ενότητας, με τὸ σταμάτημα των διώξεων και την αποκατάστασιν της ομαλότητας και της νομιμότητας.

Άμεσος στόχος όλης αυτής της συντονισμένης και κοινής δράσεως πρέπει νᾶναι, η προώθησις και λύσις των διαφόρων προβλημάτων του Λαού και της χώρας, η παραπέρα στερεώσις της ενότητας. Γενικότερος στόχος πρέπει νᾶναι η πίεσις για νὰ εξεσφαλισθῆ ὁ σχηματισμός μιᾶς κυβερνήσεως εθνικής πολιτικής, κι' η προετοιμασία μιᾶς στέρεης συνεργασίας σε προσεχή έκλογικὴ ἀναμέτρησιν.

Αυτὲς τις μέρες γίνεται μιὰ κίνησις για τὴν ενότητα στην ὑπόλοιπη ἀντιπολιτεύσιν. Ὅσο αὐτὴ θὰ τείνη νὰ εξυπηρετήσῃ τὴν γενικότερη ενότητα, τὸ γρηγορώτερο ἄνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν αλλαγή, ἐμεῖς θὰ τὴν βοηθήσουμε.

2) Παράλληλα και σε συνδυασμὸ με τις παραπάνω προσπά-

θεις πρέπει να στραφούμε ριζικά στην επίδιωξιν της ενότητος ἀπ' τὰ κάτω.

Πάνω στὰ μικρὰ ἢ μεγάλα προβλήματα τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας μας. Τὰ προβλήματα αὐτὰ εἶναι κοινὰ καὶ γιὰ τοὺς ἀριστεροὺς καὶ γιὰ τοὺς κεντρώους καὶ γιὰ τοὺς δεξιούς.

Στὴν γειτονιά, οἱ σύλλογοι καὶ τὸ συμβούλιο τοῦ μικροῦ δήμου, στὸ χωριό, ὁ συνεταιρισμὸς καὶ τὸ κοινωτικό συμβούλιο, στοὺς τόπους τῆς δουλειᾶς, τὸ συνδικάτο, στοὺς ἐπαγγελματιοβιοτέχνες κ' ἐμπόρους, ὁ σύλλογος, ἡ ὁμοσπονδία, τὸ ἐπιμελητήριο, στὶς πόλεις τὰ δημοτικά συμβούλια, οἱ δικηγορικοί, ἰατρικοὶ σύλλογοι, οἱ ὀργανώσεις τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν, πνευματικῶν καὶ ἐργαζομένων στρωμάτων τοῦ λαοῦ μας, τῆς Νεολαίας καὶ τῶν γυναικῶν, πρέπει νὰ γίνουσι τὰ ὄργανα ποὺ θὰ ἐνώνουσι καὶ θὰ καθοδηγοῦσι τὸ λαὸν μας, στὸ σύνολό του, στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων του. Μέσα σ' αὐτὰς τὶς ὀργανώσεις καὶ τοὺς ἀγῶνες, ὅλοι, ἀνεξάρτητα ἀπ' τὴν κομματικὴν τοποθέτησιν, γνωρίζονται, ἐκτιμῶνται, ἀποκαθιστοῦν στέρεους δεσμούς, ἀλληλαεπηρεάζονται καὶ ἀλληλοδιαπαιδαγωγοῦνται. Πείθονται γιὰ τὸ ποῖός φταίει γιὰ τὴν σημερινήν τους κατὰστασιν, πείθονται πῶς τίποτα δὲν τοὺς χωρίζει καὶ πῶς ἐνήμεροι μποροῦν νὰ λύσουσι τὰ προβλήματα τους.

Παραπέρα, τὰ κινήματα τῆς Εἰρήνης, τῆς Δημοκρατίας, τῆς Ἀμνηστίας, τῆς συμπαραστάσεως στοὺς Κυπρίους, οἱ ἐπιτροπές τους σὲ κάθε τόπο, πρέπει ν' ἀγκαλιάσουσι, ὅσο τὸ δυνατόν πλατύτερες δυνάμεις, στὴν προσπάθεια νὰ προωθηθοῦν καὶ νὰ λυθοῦν τὰ μεγάλα αὐτὰ προβλήματα.

Μὲ τοὺς τρόπους αὐτοὺς θεμελιώνεται ἡ λαϊκὴ, ἡ ἐθνικὴ ἐνότητις καὶ παραπέρα προωθείται καὶ ἡ πολιτικὴ ἐνότητις. Φυσικὰ καὶ ἡ ἐπίτευξις τῆς πολιτικῆς ἐνότητος ἀπὸ τὰ πάνω ἐπηρεάζει τὴν ἐνότητι ἀπὸ τὰ κάτω, τὴν πλατύνει, τὴν κάνει πιὸ ἀποτελεσματικὴν.

Ὅλα τὰ στελέχη καὶ τὰ μέλη τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Δημοκρατίας πρέπει νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν τεράστια σημασίαν τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ἐνότητος μέσα σὲς ὀργανώσεις τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς ἀγῶνες του. Πρέπει νὰ νοιώσουσι πῶς μόνο μ' αὐτὸν τὸν τρόπο μπαίνομε μέσα στὸ λαὸν, μὰς ἐκτιμᾷ ὁ λαός, μὰς συμπαρίσταται σ' ὅποιονδήποτε ἀντιδημοκρατικὴν ἐνέργειαν κ' ἂν ὑποστοῦμε. Προωθοῦμε δηλαδὴ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐλεύθερης λειτουργίας καὶ δράσεως τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Δημοκρατίας.

Τέλος, ἐξασφαλίζομε τὶς προϋποθέσεις νὰ ἐπιταχυνθῇ, στερεωμένη σὲ καλὰς βάσεις, ἡ ἐνότητις ἀπ' τὰ πάνω.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Γιὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἐνότητις μὲ τὰ ὑπόλοιπα κόμματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ γενικὰ ἡ ἐθνικὴ λαϊκὴ ἐνότητις, νομίζομε πῶς πρέπει νὰ προσεχθοῦν καὶ τὰ ἑξῆς σημεῖα: 1) Μέσα στὰ κόμματα τοῦ Κέντρου, φαίνεται πῶς ἐξασκολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν τάσεις ποὺ δρῶν ἀνασταλτικὰ στὴν ἰδέαν τῆς συνεργασίας καὶ δὲν ἔχουν συλλάβει τὶς μεταβολὰς ποὺ συντελέσθησαν καὶ στὸν τόπο μας καὶ διεθνῶς. Ἐχομε χρέος, μὲ τὴν καθαρὴν καὶ εἰλικρινῆ πολιτικὴν μας, νὰ συμβάλωμε, ὥστε ἡ ταλάντευσις ἢ ἡ ἀντιδραστικὴ αὐτῶν τῶν στοιχείων, νὰ μὴ σταθῇ ἐμπόδιο στὴν ἐνότητις. Πρέπει νὰ πείσωμε ὅλους τοὺς παράγοντας τοῦ Κέντρου πῶς δὲν ἔχομε σκοπὸ νὰ τσουβαλιάσωμε τὶς δυνάμεις τους, πῶς θέλομε νὰ συνεργασθοῦμε καθαρὰ καὶ τίμια μαζὶ τους, ἐξαλείφοντας τὴν δυσπιστίαν ποῦχε καλλιερῆσθαι στὸ παρελθὸν ἀνάμεσά μας.

2) Ἐπιδιώκοντας ἔτσι τὴν γενικὴν ἐνότητις, ἔχομε χρέος νὰ περιφρουρήσωμε καὶ νὰ στερεώσωμε τὴν πιὸ πλατειᾶ ἐνότητις μέσα στὴν Εἰρήνην. Αὐτὸ σημαίνει κατ' ἀρχὴν ὅτι γιὰ ὅσες δυνάμεις εἶναι ἤδη τοποθετημέναι μέσα στὴν Εἰρήνην, πρέπει νὰ κάνομε ὅ,τι μποροῦμε

για να μένουν και να αξιοποιούνται γόνιμα. Σημαίνει όμως, ακόμα, ότι πρέπει να επιδιώξουμε πλάτεμα τών γραμμών μας ή στενωτάτη συνεργασία μ' άλλα κόμματα, ομάδες, ή πολιτικούς παράγοντες.

3) Ένα τμήμα του λαού, που δεν μας έχθρεύεται, που συγκινείται από τις άρχές μας, φοβάται τις επιδιώξεις μας. Άρνείται της παλῆς μεθόδους της άριστερας και θεωρεί και τις δικές μας μεθόδους συνεχεία τους. Πρὸς αυτό τῆ τμήμα του λαού ιδιαιτέρα, πρέπει να δείξουμε τὸ ἀληθινὸ μας πρόσωπο. Πρέπει να διαλύσουμε τὴν δυσπιστία τους και ἀπέναντί μας με μέτρα εὐλικρινῆ και πράξεις καλῆς πίστewς. Και πρέπει να ψάξουμε ἑμεῖς πρώτοι και να καταλάβουμε γιατί μᾶς φοβάται, γιατί δυσπιστεῖ στους σκοπούς μας. Αυτό τὸ τμήμα του Ἔθνους πρέπει να τὸ πείσουμε και τὸ καθῆκον αὐτὸ πέφτει ἀκέραιο στους ὤμους μας, πὼς δὲν διαφωνούμε σὲ τίποτα μαζί του. Και εὐλικρινᾶ επιδιώκουμε, με δημοκρατικῆς μεθόδους, αὐτὰ που διαγράφουμε στὶς ἀρχές μας και τίποτα πέραν ἀπὸ αὐτὰ. Και πὼς ἔχουμε βαθεῖα συνειδησιν τοῦ μέρους τῆς εὐθύνῃς της Ἄριστερας ἀπέναντι στὴν τραγικῆ πορεία του ἔθνους τὰ τέτα τελευταία χρόνια, γι' αὐτὸ ζητοῦμε να δουλέψουμε με ὅλους που θέλουν, ὅπως ἑμεῖς, να γυρίση ἡ γαλήνη και ἡ προκοπῆ στὸν τόπο μας.

4) Πολλῆς φορῆς μερικοὶ ἀπὸ μᾶς, νομίζουν πὼς εἴμαστε ἡ ἐνσάρκωσις τῆς πολιτικῆς σοφίας, σκέφτονται και συμπεριφέρονται σὰν μιὰ ἰδιαίτερη μερίδα. Μερίδα που ἔχει τὴν ἰδικῆ τῆς νοοτροπία, τους δικούς της τρόπους και νόμους σκέψεως και δράσεως, που εἶναι λίγο-πολύ ἀκατάληπτοι ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο. Αὐτὰ εἶναι ἀπαράδεκτα και εἶναι καρπὸς τῶν διωγμῶν και τῆς πίεσεως που ἀσκείται ἀκόμα. Ἐς πᾶμε μ' ἀνοιχτῆ καρδιά να συναντήσουμε, ὄχι σὰν ἰδιαίτερη μερίδα, ἀλλὰ σὰν ἴσοι πρὸς ἴσους, ὅλο τὸ λαὸ ὅπου και να βρίσκεται.

Κι' ἄς εἴμαστε ἔτοιμοι να διδασκόμαστε ἀπὸ παντοῦ και πρώτα ἀπὸ τους ἀντιπάλους, ἀπ' τὰ λάθη μας, και τὶς ἀδυναμίες μας. Ἐχουμε ἕνα χρέος, να ἐξηγηθούμε με ὅσους δυσαρεστήσαμε σὲ ἐκλογικὸς πολιτικὸς ἀγῶνας. Να τους πείσουμε ὅτι ποτὲ ἡ πρόθεσις μας δὲν ἦταν να τους θίξουμε προσωπικά. Ἐχουμε χρέος να ἀποκαταστήσουμε ὅσους ἀδικήσαμε με ἑξαλλες πολιτικῆς ἐπιθέσεις που ἔπαιρναν καμμιά φορὰ τὸν τόνο προσωπικῆς ἐξουτώσεως. Και να διδάξουμε, ἀφοῦ διδαχθούμε, τὴν εὐπρέπεια στὰ πολιτικά μας ἤθη, που χωρὶς να ἐκφυλίξη τὴν κριτικῆ και τὸν ἔλεγχο, τὸν καθιστὰ γόνιμο και δημιουργικὸ. Ὅτὰ δυσκολοθυόμε φυσικά να ἀπαλλαγούμε σ' ὅλες μας τὶς ἐκδηλώσεις, ἀπὸ τὰ κατάλοιπα μιᾶς δυσπιστίας και στενοκεφαλίας, που ὄδηγοῦσε σὲ ἀπλοϊκῆς ἀπλουστεύσεις του τύπου: «ἀσπρος σκύλος, μαῦρος σκύλος». Ὅτὰ ἀπαλλαγούμε ὁμως τελικά, και τότε θ' ἀρχίση μιὰ νέα περίοδος γιὰ τὸ Κόμμα μας και τὸν τόπο.

ΠΛΑΤΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ συνδιάσκεψις μας παρέχει τὴν θαυμάσια εὐκαιρία να συμπέση ἡ διαπαιδαγῶγησις του Κόμματός μας, στὸ πλατὺ, δημιουργικὸ πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς δημοκρατικῆς ἐνότητος, με τὴν διαπαιδαγῶγησιν του στὴν ἀνάγκη τῆς συλλογικῆς δουλειᾶς και τῆς ἐσωκομματικῆς δημοκρατίας. Ἡ ἐπίδρασις και στοὺς δυὸ αὐτοὺς τομεῖς πρέπει να εἶναι τὸ κριτήριον τῆς δουλειᾶς τῶν στελεχῶν και τῶν ὀργανώσεων.

5) Ἡ πείρα ἀπὸ τὴν ὡς τὰ τώρα πολιτικῆ στὶς συμμαχίες μας μέσα στὶς σημερινῆς συνθήκες, μᾶς διδάξε ὀρισμένους κανόνες: Διδαχθῆκαμε ὅτι οἱ γερεῖς συμμαχίες βασίζονται πάνω στὴν ἀρχὴ του ἀμοιβαίου ὀφέλους. Πὼς κατὰ συνέπεια, δὲν πρέπει να βλέπουμε καθύποπτα τὴν προσπάθεια του ἄλλου, να ἱκανοποιήση τὶς νόμιμες ἐπι-

διώξεις του από την συμμαχία, έφ' όσον έμεις δέν παραιτούμαστε από τις δικές μας. Καί πώς πρέπει έμεις νά προβαίνουμε πάντα, γιά νά μπορούμε νά τό ζητήσουμε κι' από τους άλλους, στις δυνατός παραχωρήσεις, ώστε ή συμμαχία νά ένισχύεται χάριν του κοινού σκοπού.

Διδαχτήκαμε επίσης καί πρέπει νά διαπαιδαγωγήσουμε όλα τά στελέχη καί τά μέλη μας μ' αυτό τό πνεύμα, πώς τους συμμάχους μας δέν μπορούμε νά τους αντιμετώπιζουμε σάν νεροκουβαλήτες, αλλά σάν πολιτικούς σχηματισμούς, ή παράγοντες, πού εκφράζουν κοινωνικές τάσεις πού έχουν την δική τους ιδεολογία καί δικαιούνται νά την έχουν. 'Απέναντί τους ή στάσεις μας όφείλει νά είναι έξαιρετικά προσεκτική. Τό κίνημά μας ποτέ δέν θα έγκαταλείψη τό δικαίωμα της κριτικής των λαθών ή των ταλαντεύσεων όσων κινούνται στο χώρο της πολιτικής δράσεως. Όμως, αυτή ή κριτική, πρέπει νά γίνεται, δημιουργικά, γόνιμα, τίμια, με σκοπό νά ένισχύση δεσμούς πού υπάρχουν, νά προετοιμάση μελλοντικές δυνατότητες καί όχι νά κόψη γέφυρες.

'Αγαπητοί φίλοι,

"Όλη αυτή ή πλατύτητα πού διαγράψαμε γιά την πολιτική της ένότητας μας δίνει πολλές δυνατότητες νά προχωρήσουμε στο μέλλον με πολύ μεγαλύτερη απόδοσιν.

Δέν πρέπει όμως ποτέ νά μας διαφεύγη ότι αυτή την πλατύτητα πιθανόν νά θελήσουν νά την εκμεταλλευθούν όρισμένοι. Γιά νά προβάλλουν παράλογες αξιώσεις στενού συμφεροντολογικού χαρακτήρα ή καί γιά νά τορπιλλίσουν την ένότητα, τον άγώνα γιά την άλλαγή.

Γι' αυτό, παράλληλα με την πλατύτητα, πρέπει νά μαςτε πάντα προσεχτικοί.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ

'Αγαπητοί φίλοι,

Πρίν κλείση ή εισήγησις θάναί χρήσιμο νά πούμε τις άπόψεις μας πάνω σέ ζήτημα πού άπασχολεί όπαδους καί της ΕΔΑ καί άλλων κομμάτων. Μιά καί τό ζήτημα αυτό έχει σχέση με την ένότητα καί καμμιά φορά χρησιμοποιείται ως έπιχείρημα γιά την ματαιώσιν της. Είναι τό ζήτημα άν μporή νά γίνη άλλαγή στην χώρα μας, όσο θα υπάρχη ή έπιρροή των 'Αμερικανών.

'Η άπάντησις στο ζήτημα αυτό είναι:

"Αν οι έθνικές δημοκρατικές δυνάμεις συντονίσουν τις προσπάθειές τους, τότε θ' ανοίξη ό δρόμος καί γιά νά επιβληθή ή άλλαγή καί γιά νά εκλείψη ή άπειλή αντιδράσεων των 'Αμερικανών. 'Η σκέψις πού οδηγεί σ' αυτή την άπάντησιν είναι διπλή. 'Η άμερικανική κηδεμονία δέν άσκειται άμεσα στην χώρα μας, αλλά μέσω μιας κυβερνήσεως «έκλεκτών» της, μέσω των ΙΔΕΑ κλπ.

"Αν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία την κατακτήση ή παράταξις της άλλαγής, πράγμα πού είναι άπόλυτα δυνατό νά γίνη, όπως έδειξε ή 19η Φεβρουαρίου, άν προετοιμασθή έγκαιρα καί χωρίς ταλαντεύσεις ή έξασφάλιςις αυτής της πλειοψηφίας, ό άπόλυτος έλεγχος των 'Αμερικανών θα περιορισθή. Καί στο καθεστώς της ύποτελείας θα ανοίξη ρήγμα, από τό όποιον θα περάσουν οι συνεργαζόμενες έθνικές δημοκρατικές δυνάμεις, γιά νά εφαρμόσουν την έντολή του λαού, δηλαδή την άλλαγή.

Φυσικά, οι 'Αμερικανοί, μετά την ένδεχομένη εκλογική νίκη των έθνικών δημοκρατικών δυνάμεων, μπορεί νά αντιδράσουν. 'Η νά αντιδράσουν άκόμα πιο πρίν, άν πεισθούν ότι χάνουν τό έδαφος κάτω άπ' τά πόδια τους.

Κατ' ἀρχήν πρέπει νά δοῦμε πῶς πέρασε ὁ καιρὸς ποῦ οἱ ἀποικιστὰι κι' οἱ ἰμπεριαλιστὰι ἀλώνιζαν μὲ ἄνεσιν σὲ κάθε χώρα. Καί εἶναι χαρακτηριστικὰ τὰ παραδείγματα στὴν Ἀσία, τὴν Ἄνω Ἀνατολήν, στὴν Ἀφρική. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ παράδειγμα στὴν χώρα μας τοῦ δου ἀμερικανικοῦ στόλου ποῦ ἄλλαξε δρομολόγιο, μπροστὰ στὴν ἀντίδρασιν τῶν ἐνωμένων λαϊκῶν δυνάμεων στὴν Κρήτη. Ὑστερα πρέπει νά ξέρουν οἱ Ἀμερικανοὶ ὅτι καὶ ἐμεῖς καὶ ὅλες οἱ ἔθνικες δημοκρατικὲς δυνάμεις δὲν ἔχουμε καμμιά ἐχθρότητα ἀπέναντί τους. Ἀπλῶς ζητᾶμε τὴν φιλίαν τους, τὴν συνεργασίαν τους, τὴν βοήθειάν τους, ἀλλὰ σὰν ἰσότιμο ἔθνος καὶ ὄχι σὰν δούλοι. Καὶ ἐπομένως ἀπ' τὴν νίκη τῶν δυνάμεων τῆς ἀλλαγῆς δὲν κινδυνεύουν σὲ καμμιά περίπτωσιν τὰ συμφέροντα, τὰ πραγματικά, τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ λαοῦ τῆς. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως μπορεῖ ν' ἀντιδράσουν. Καὶ μιὰ μορφή ἀντιδράσεως εἶναι καὶ ἡ δικτατορία. Ὅμως αὕτη ἡ μορφή παρουσιάζει καὶ τίς μεγαλύτερες δυσχέρειες.

Πρῶτο, γιατί τὸ σημερινὸ κλίμα, εἶναι κατηγορηματικὰ ἀντίθετο στὴν δικτατορία.

Δεύτερο, γιατί ἡ δικτατορία προϋποθέτει κάποιον ἱερισμὸν γιὰ λαϊκὴ παραπλάνησιν καὶ τέτοιο δὲν θὰ ὑπάρξῃ, ἂν οἱ δυνάμεις τῆς δημοκρατικῆς τάξεως πάρουν τὰ μέτρα τους.

Τρίτο, γιατί καὶ ὁ στρατός, τὸ ὄργανο τῆς δυναμικῆς ἐπιβολῆς, παρὰ τὴν διάβρωσίν του ἀπ' τὸν ἸΔΕΑ εἶναι στὴν συντριπτικὴν του πλειοψηφίαν πιστὸς στὰ ἔθνικα καὶ δημοκρατικὰ ἰδεώδη. Καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ ἕνα παρόμοιο ἐγκλημα κατὰ τοῦ ἔθνους. Τέλος γιατί ὁ συνταγματικὸς Ἀρχὼν ἔχει κάθε λόγον νὰ μὴ θελήσῃ νὰ διαπράξῃ μοιραία σφάλματα τοῦ παρελθόντος. Γιατὶ εἶναι γνωστὸ ὅτι μετὰ μιὰ δικτατορία οἱ πολιτικὲς ἐξελίξεις εἶναι πολὺ εὐρύτες καὶ ραγδαίαι καὶ θέτουν προβλήματα μορφῆς τοῦ καθεστώτος. Κι' αὐτὸ θὰ πρέπει ὅλοι οἱ νοσταλγοὶ τῆς δικτατορίας νὰ μὴν τὸ ξεχνῶν.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ὁ κίνδυνος μιᾶς δικτατορίας σὰν λύσεως ἀπειπίσας δὲν πρέπει νὰ ἀποκλείεται. Ἡ μεγαλύτερη ἐγγύησις πῶς δὲν θὰ ὑπάρξῃ καὶ πρακτικὰ, εἶναι ἡ συστειρώσις τοῦ λαοῦ. Τῶν δημοκρατικῶν πολιτικῶν δυνάμεων του. Ὁ ἀγῶνας τους γιὰ νὰ διαλυθῶν οἱ παρακρατικοὶ μηχανισμοὶ βίας, γιὰ νὰ λείψῃ ἡ τρομοκρατία καὶ ἡ φοβία. Γιὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα.

Πάντως ὅσο δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται ὁ κίνδυνος τῆς δικτατορίας, ἄλλο τόσο δὲν πρέπει ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἀπειλῆς τῆς νὰ ἐννοηθῇ τὴν δρᾶσιν μας. Ὁ λαός, οἱ δυνάμεις τῆς συνταγματικῆς ὁμαλότητος πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ τὸ ἐνδεχόμενον αὐτὸ κατὰματα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς παλλαντεύσεις.

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ὁ τόπος μας γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ βρίσκεται μπροστὰ σ' ἕνα σταυροδρόμι. Στὴν συντριπτικὴν του πλειοψηφίαν ὁ λαός μας θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τῆς ἀλλαγῆς. Οἱ δυνάμεις ὑπάρχουν, οἱ ἀπόψεις τους στὰ βασικὰ θέματα συμπίπτουν. Δυσχέρειες ποῦ ἄλλοτε ἦταν ἀξεπέραστες ἔχουν βγῆ πιά ἀπ' τὸν δρόμον μας.

Δὲν μένει παρὰ νὰ συνταχτοῦν οἱ δυνάμεις στὴν μεγάλην παράταξιν τοῦ ἔθνους. Γιὰ νὰ βαδίσουν ἀπὸ κεῖ πρὸς τὴν νίκη. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο μιὰ βραεὶα εὐθύνη πέφτει ὅμως μας. Θὰ τὴν σηκώσουμε πρόθυμα καὶ θαρραλέα. Περιφρουρώντας καὶ στερεώνοντας τὴν ἐνότητά μας μέσα στὴν ΕΔΑ. Ξεκαθαρίζοντας τοὺς ὀρίζοντές μας, προβάλλοντας μπροστὰ σ' ὅλους, τίς εὐθύνες μας καὶ τίς προθέσεις μας. θὰ σταθοῦμε πρωταγωνιστὲς, ἔτοιμοι γιὰ κάθε προφορά στὸ καλὸ τῆς πατρίδας καὶ τοῦ λαοῦ μας.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ Α' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

«Η Α' πανελλαδική Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ συνῆλθε σὲ μιὰ περίοδο πού καὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ συντελοῦνται βαθεῖες μεταβολές καὶ ἀνακατατάξεις καὶ δημιουργοῦνται καθημερινὰ καὶ περισσότερο εὐνοϊκὲς οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν βῆθ ἢ χώρα μας ἀπὸ τὴν πολὺπλευρὴ κρίσιν πού περνᾷ, γιὰ τὴν ἀνοιχτὴν τὸ γρηγορώτερον ὁ δρόμος πρὸς μιὰ ἐθνικὴ δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ στὴν Ἑλλάδα.

1. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Α' πανελλαδική Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ μὲ βάσιν καὶ τὴν κεντρικὴν εἰσῆγησιν διαπιστώνει ὅτι ἡ πλατειὰ ἀνάπτυξις τῶν δυνάμεων τῆς εἰρήνης, ἡ ὑποχώρησις τῶν κινδύνων ἐνὸς γενικοῦ πολέμου καὶ ἡ διεύρυνσις τοῦ κύκλου τῶν χωρῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων πού προσχωροῦν στὶς ἀρχές τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως εἶναι τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σημερινῆς διεθνοῦς καταστάσεως.

Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ διεισφόρησαν ἐντονώτερα, ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ ἐπανάστασιν, μ' ὅλες τὶς εἰρηνικὰς καὶ στρατιωτικὰς τῆς συνέπειας, τὴν σταθεροποίησιν καὶ διεύρυνσιν τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοπέδου μὲ τὴν συνετὴν φιλειρηνικὴν πολιτικὴν του, τὴν ἀφύπνισιν τῶν ἀποικιακῶν καὶ ἐξηρητημένων λαῶν, καὶ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν αὐτοδιάθεσιν καὶ τὴν εἰρήνην.

Σήμερα, στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν συνύπαρξιν τῶν δύο κόσμων, παίζει ὁλοένα καὶ πῶς πολυσήμαντο ρόλο στὸ πλάτημα τῆς «ζώνης τῆς εἰρήνης», πού σ' αὐτὴ προσχώρησαν καὶ προσχωροῦν καὶ μιὰ σειρά ἄλλων κρατῶν ἀπὸ τὶς Ἰνδίες καὶ τὴν Βιρμανίαν ὡς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν.

Τὸ παράδειγμα τῶν κρατῶν αὐτῶν, πού κέρδισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τους καὶ ἔγιναν σοβαροὶ παράγοντες τῆς διεθνοῦς ὑφέσεως, ἀκτινοβολεῖ ὡς πρότυπον σὲ ὅλο καὶ εὐρύτερους χώρους. Ἡ πολιτικὴ τους, πού βασίζεται στὴν ἰσορροπία τῶν ἀντίθετων ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν, βρίσκει ἀπόχρησιν σὲ πολλοὺς λαοὺς καὶ κοινωνικὰ στρώματα πού ἀποκροῦσιν κάθῃ μονόπλευρὴν ἐξάρτησιν.

Ἡ Α' πανελλαδική Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ διαπιστώνει ἀκόμα ὅτι ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνεργοῦ συνυπάρξεως

ἀπέδειξε ὅτι χωρὶς καμμιά ἀπολύτως θυσία τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων, χωρὶς κἄν τὴν συνολικὴ ἐγκατάλειψιν δεσμεύσεως ἀπὸ «συμμαχίας» (παράδειγμα Ἰσλανδίας κλπ.) εἶναι δυνατὴ καὶ ἐξαιρετικὰ καρποφόρα ἡ ἄρνησις τῆς δουρικῆς μονόπλευρης προσδέσεως μιᾶς χώρας στὸ ἄρμα μιᾶς ξένης πολιτικῆς.

Ἡ Α΄ πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ διαπιστώνει τέλος ὅτι αὐτὴ ἡ τακτικὴ ποῦ θεμελιώνεται ἤδη σὲ πλοῦσια πείρα, βρῖσκει καὶ στὴ χώρα μας εὐρύτατη ἀπήχηση καὶ συνειδητοποιεῖ τὴν ἀνάγκη νὰ χαραχθῆ μιὰ πραγματικὰ ἑλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ. Πολιτικὴ ποῦ θὰ κατοχυρῶνῃ τὴν ἀσφάλεια, τὴν ἀνεξαρτησία καὶ ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἀναστηλῶνῃ τὸ διεθνὲς κύρος τῆς, θὰ κἀν δυνατὴ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς χωρὶς πολιτικούς ὄρους βοήθειας ὁποιασδήποτε χώρας, θὰ δημιουργῆ τὶς προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἰκανοποιηθῆ τὸ αἷτημα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν μας. Καὶ θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν λύσιν τῶν ὀξυτάτων οικονομικῶν προβλημάτων τοῦ λαοῦ μας.

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Συνδιάσκεψις, μὲ βάσιν τὶς κεντρικὲς εἰσηγήσεις γιὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν, ὑπογραμμίζει τοὺς θανάσιμους κινδύνους ποὺ ἀπειλοῦν τὴν χώρα μας ἀπὸ τὴν συνεχιζόμενη καὶ ἐντεινόμενη μετὰ τὶς ἐκλογὰς πολὺπλευρῃ κρίσιν. Ὑπογραμμίζει ἀκόμα ὅτι ἡ κρίσις αὐτὴ ποῦ ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὸν μονόπλευρο ἐξωτερικὸ προσανατολισμὸ τῆς χώρας καὶ τὴν δουρικὴ προσήλωσιν τῆς στὴν πολιτικὴ τῶν Η.Π.Α.:

α) Ὁδηγεῖ στὴν διαιώνισιν ἐνὸς ἀπαράδεκτου καθεστῶτος ὑποτελείας καὶ στὸν ἐνταφιασμὸ τοῦ Κυπριακοῦ. β) Ἐκτρέφει τὶς ἀνθελληνικὲς ὀρέξεις τῆς Τουρκίας ποῦ θέτουν σὲ κίνδυνον τὴν ἀκεραιότητα τῆς πατρίδος μας. Κι' ἐνῶ οἱ ὀρέξεις αὐτὲς ἐνισχύονται ἀπὸ τὴν στάσιν τῶν Ἀμερικανῶν ποῦ ἐγκατέλειψαν πιά κάθε πρόσχημα, ἡ κυβέρνησις ἀρνείται καὶ τὴν πιὸ στοιχειώδη κατοχυρῶσιν τῆς ἐθνικῆς μας ἀσφαλείας μὲ τὸν προσανατολισμὸν μὲς πρὸς τὶς οὐδέτερες καὶ ἀντιαποικιακὰς χώρας. Καὶ γ) Δημιουργεῖ ἕνα ἀφόρητο καθεστῶς οικονομικῆς ἀνείκειας καὶ στερήσεων σ' ὅλες τὶς τάξεις καὶ τὰ στρώματα τοῦ λαοῦ μας, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα στενὸ κύκλον ἰσχυρῶν οικονομικῶν παραγόντων.

Εἰδικώτερα ἡ Συνδιάσκεψις ἐπισημαίνει τὴν κρισιμότητα ποῦ παρουσιάζει σήμερὰ τὸ πρόβλημα τῆς Κύπρου καὶ οἱ σχέσεις μας μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ Ἀγγλοὺς ὕστερα ἀπὸ τὴν προκλητικὴ ἱμπεριαλιστικὴ τους στάσιν εἰς τὸ Κυπριακὸ καὶ τὶς διαθέσεις τους γιὰ ἐντονότερη ἐπέμβασιν στὰ ἑλληνικὰ πολιτικὰ πράγματα. Ἡ τοποθέτησις τοῦ κ. Ἄλεν ὡς πρεσβευτοῦ τῶν ΗΠΑ στὴν Ἀθήνα καὶ οἱ σχετικὲς ζυμώσεις ποῦ γίνονται ὑπογραμμίζουν τὴν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως.

Ἡ Συνδιάσκεψις ἐξ ἄλλου σημειώνει ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ μας, ζητεῖ, γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο καὶ τὴν κρίσιν, καινούργιους προσανατολισμοὺς στὴν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ πορεία. Ἀντιτίθεται στὴν ἀντιλαϊκὴ πολιτικὴ ποῦ ἀσκεῖται, ἀγωνίζεται γιὰ τὴν λύσιν τῶν ἁμεσῶν καὶ ζωτικῶν οικονομικῶν προβλημάτων, ἀλλὰ καὶ γενικὰ γιὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδος μας.

Ἡ Συνδιάσκεψις, τέλος, ὑπογραμμίζει ὅτι ἡ κυβέρνησις γιὰ νὰ παρεμποδίσῃ τοὺς ἔθνικους λαϊκοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν ἐνότητα τῶν ἔθνικῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, ἐντείνει τὸ καθεστῶς τῶν διωγμῶν καὶ τῶν παράνομων θανατικῶν καταδικῶν, τῶν πιστοποιητικῶν κοινωνικῶν φρονιμάτων, τῆς καταπατήσεως τῶν πιὸ στοιχειωδῶν δημοκρατικῶν, συνδικαλιστικῶν καὶ συνεταιριστικῶν ἐλευθεριῶν, ἐνῶ παράλληλα συντηρεῖ μ' ἐπιμονὴ τὸ κλίμα τῆς φοβίας καὶ ὑποθάλπει τὴν προετοιμασίαν γενικώτερης ἀνωμαλίας ἀπὸ τὸν ἸΔΕΑ κλπ.

3. Η ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΝΕΘΝΙΚΟΣ ΠΟΘΟΣ

Η Συνδιάσκεψις υπογραμμίζει ότι κεντρικός πανεθνικός στόχος σήμερα είναι η πραγματοποίησης μιάς εθνικής δημοκρατικής αλλαγής, που αποτελεί αίτημα ολοκλήρου του λαού. Υπογραμμίζει επίσης ότι η αλλαγή αυτή είναι δυνατή γιατί οι δυνάμεις της είναι εύρύτερες, είναι η μεγίστη πλειοψηφία του λαού, εκτός από την ξενόδοουλη ολιγαρχία και τους πολιτικούς της εκπροσώπους που έχουν ταυτίσει την τύχη τους με το καθεστώς της ύποτελείας.

Η Συνδιάσκεψις διαπιστώνει ότι οι δυνάμεις της αλλαγής βρίσκονται σήμερα πολιτικά ένταγμένες, εκτός από την ΕΔΑ, στα κόμματα του Κέντρου, στην πατριωτική δεξιά, ακόμα και μέσα στην ΕΡΕ. Κι' όσο μέσα στους πολιτικούς αυτούς οργανισμούς συντάσσονται οι εθνικά σκεπτόμενες δυνάμεις, απομονώνοντας τα στοιχεία που εξυπηρετούν τις επιδιώξεις των ξένων, τόσο οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να παίζουν, στις σημερινές ιστορικές στιγμές, ένα δημιουργικό πατριωτικό ρόλο.

Η Συνδιάσκεψις εγκρίνει τις προγραμματικές θέσεις της ΕΔΑ, όπως διαγράφονται στην κεντρική εισήγησιν, για την εξωτερική και οικονομική πολιτική, για το Κυπριακό και την εσωτερική ομαλότητα. Και θεωρεί ότι οι θέσεις αυτές συνθέτουν το περιεχόμενο της εθνικής δημοκρατικής αλλαγής, που ζητεί σήμερα ο τόπος.

Διαπιστώνει όμως ότι οι θέσεις αυτές δεν συγκεντρώνουν στην ολόκληρά τους την όμοφωνη υποστήριξιν των κομμάτων και δυνάμεων που αντίτιθενται γενικά στο σημερινό καθεστώς της ύποτελείας. Γι' αυτό και θεωρεί ότι άμεσα χρειάζεται η δημιουργία των προϋποθέσεων για ν' ανοίξη ο δρόμος προς την αλλαγή. Το αίτημα να υπάρξη κυβέρνηση πού: Να χαράξη μιά εθνική πολιτική κατά το πρότυπο άλλων κρατών — μελών του ΝΑΤΟ (Δανίας, Νορβηγίας κλπ.).

Να πάρη όλα τα μέτρα για μιά ρωμαλέα υποστήριξιν της κυπριακής υποθέσεως.

Να διευρύνη τις σχέσεις της χώρας προς όλες τις χώρες του αντιαποικιακού στρατοπέδου.

Να αποδεχθῆ και να αξιοποιήση κάθε, χωρίς πολιτικούς όρους, προσφορά οικονομικής βοήθειας όπως η σοβιετική.

Να βελτίωση την θέσιν των αγροτών, εργαζομένων, συνταξιούχων και μεσαίων στρωμάτων.

Να αποκαταστήση την Δημοκρατία στην χώρα μας και να την οδηγήση σύντομα σε ελεύθερες εκλογές με απλή αναλογική.

Όλα αυτά μπορούν ν' αποτελέσουν τον στόχο καθημερινών αγώνων του λαού μας. Και η ικανοποίησις τους ανοίγει τον δρόμο προς την αλλαγή. Γύρω απ' όλα αυτά επίσημα είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν οι εθνικές δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας και οι πολιτικοί τους εκπρόσωποι, μη αποκλειομένης και μερίδας από την ΕΡΕ.

4. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΟΡΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΟΙΞΗ Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ

Η Συνδιάσκεψις υπογραμμίζει ότι απαραίτητος όρος, γενικά, για την επίβολη της εθνικής — δημοκρατικής αλλαγής και άμεσα για το άνοιγμα του δρόμου προς αυτήν, είναι η συγκέντρωσις, ή συνεργασία, ή ένότητα όλων των εθνικών δημοκρατικών δυνάμεων που διαθέτει ο τόπος, των οργανώσεών τους, των πολιτικών κομμάτων και εκπροσώπων τους.

Η σοβαρότητα και το πλάτος των εθνικών λαϊκών αιτημάτων, οι μέχρι σήμερα πραγματοποιήσεις στον τομέα της ενότητας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις τελευταίες εκλογές, κάνουν δυνατή την

πανεθνική αυτή συγκέντρωσιν. Και θα γίνεται τόσο περισσότερο αποτελεσματική ή συγκέντρωσις των δυνάμεων του Έθνους, και θα επιταχύνεται το άνοιγμα του δρόμου προς την αλλαγή, όσο η συγκέντρωσις, η ένότητα, η συνεργασία, στερεώνονται σε σωστή βάση, πλαταίνουν, προσαρμόζονται από τους κάθε είδους αντιπόλους των.

Η Συνδιάσκεψις διαπιστώνει ότι μέχρι σήμερα η συνεργασία, η ένότητα πλατειών έθνικών δυνάμεων, πραγματοποιήθηκε σε πολλές περιπτώσεις. Όμως η ένότητα αυτή δεν απέδωσε ολοκληρωτικά γι'αυτό δεν προπαρασκευάζονταν όπως έπρεπε, ήταν έπικαιρική, δεν στερεώνονταν σε γερεές βάσεις κι' έμενε σε σημαντικό βαθμό άνυπεράσπιστη.

Η Συνδιάσκεψις, τέλος, σημειώνει ότι μετεκλογικά οι συνεργασίες μέσα κι' έξω από την Βουλή εμφανίζουν μια εικόνα όχι ικανοποιητική. Το γεγονός αυτό καθυστερεί το άνοιγμα του δρόμου προς την αλλαγή, αλλά και προξενεί άπογοητεύσεις στον λαό, δίνει επιχειρήματα στους μνηστήρες άνωμάλων λύσεων, δημιουργεί κινδύνους γενικώτερης άνωμαλίας στην χώρα μας.

5. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΔΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΕΩΣ

Η Συνδιάσκεψις θεωρεί άναγκασίο να συνεχισθούν και να ένταθούν οι προσπάθειες για την ένότητα των έθνικών — δημοκρατικών δυνάμεων και από πλευράς πολιτικής ήγεσίας των δυνάμεων αυτών και από πλευράς στελεχών και μαζών. Ίδιαίτερα σήμερα παύο το Κυπριακό περνά κρίσιμες στιγμές κι' οι άνθελληνικές διαθέσεις των Άγγλων και Τούρκων προβάλλονται προκλητικά, ενώ η άμερικανική πολιτική έγκαινιάζει πιδ όμη και άτεγκτη στάσιν για την διατήρησιν του καθεστώτος της ύποτελείας, της έσωτερικής άνωμαλίας και της οίκονομικής άνέχειας στην χώρα μας και για την προάσπισιν των στρατηγικών — ίμπεριαλιστικών της συμφερόντων, στην Βαλκανική και την Μέση Άνατολή, η άνάγκη για την ένότητα γίνεται περισσότερο έπιτακτική.

Η Συνδιάσκεψις πιστεύει ότι η ΕΔΑ, ύστερα από τα πέντε χρόνια ζωής και δράσεώς της, με την πλούσια πείρα που διαθέτει, μπορεί και πρέπει να παίξει άποφασιστικό ρόλο στις προσπάθειες για την ένότητα.

Η Συνδιάσκεψις ύπογραμμίζοντας τα λάθη τακτικής της ΕΔΑ στην περίοδο 1951 — 54, λάθη που είχαν ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει το ξεπέρασμα των έμποδίων για την ένότητα, διαπιστώνει ότι από το 1954 και μέχρι σήμερα η ΕΔΑ άκολουθεί βασικά σωστή τακτική στον τομέα της ένότητας. Η τακτική αυτή χρειάζεται καθημερινά να βελτιώνεται, να άπαλλάσσεται από κάθε κακή επίβυσιν του παρελθόντος, να προσαρμόζεται, να πλουτίζεται.

Για τον σκοπό αυτό η Συνδιάσκεψις άποφασίζει: Η ΕΔΑ να συνεχίσει και να έντεινι μια πλατειά διαφωτιστική προσπάθεια για τους κινδύνους που άπειλούν την χώρα μας άπ' την συνέχισιν και έντασιν της βαθύτατης και πολύπλευρης κρίσεως που περνά. Να εκλαϊκεύσει ακόμα περισσότερο τον έθνικό και δημοκρατικό χαρακτήρα του προγράμματος της άλλαγής που ζητεί ο τόπος μας. Να κάνει συνείδησιν σε πλατύτατα στρώματα λαού και στην ήγεσία τους την άνάγκη να ένώσουν τις προσπάθειές τους για ν' άνοιξη το γρηγορώτερο ο δρόμος για την άλλαγή. Να ρίξει ιδιαίτερο βάρος προσπαθειών στους άγώνες του λαού μας, των οργανώσεών του, των κάθε είδους κινήσεών του. Άγώνες που θα τείνουν στην προώθησιν και λύσιν άμεσων και έπι μέρους προβλημάτων που θα προωθούν και θα στερεώνουν την έθνικη λαϊκή ένότητα και που τελικά θα οδηγούν στην καθολική ένότητα στα κεντρικά προβλήματα της άλλαγής.

Για τον ίδιο σκοπό η ΕΔΑ θα έπιμείνι ακόμα περισσότερο στο

να πεισθούν οι ήγεσιες των άλλων κομμάτων της αντιπολιτεύσεως, του Κέντρου και της πατριωτικής δεξιάς να εγκαταλείψουν την τακτική που οδηγεί αντικειμενικά στην διαιώνισιν της σημερινής τραγικής καταστάσεως. Να πεισθούν ακόμα ότι η ένότητα αποτελεί εθνική ανάγκη και δεν αρκεί να πραγματοποιηται ευκαιριακά, αλλά χρειάζεται συνέχεια, στερέωμα, οργανώσιν, μέσα στις καθημερινές προσπάθειες για την αντιμετώπισιν των εθνικών και λαϊκών αιτημάτων, και να συμφωνήσουν ότι μόνον έτσι θα εξασφαλισθή άμεσα ο σχηματισμός κυβερνήσεως με πολιτική που να ανταποκρίνεται στα άμεσα αίτηματα του Έθνους, για ν' ανοίξη ο δρόμος προς την αλλαγή.

Έξυπηρετώντας τον ίδιο σκοπό, η Συνδιάσκεψις αποφασίζει: Να κάνει η ΕΔΑ κτήμα πλατύτατων λαϊκών στρωμάτων τις εισηγήσεις και όλο το υλικό της Συνδιασκέψεως. Γιατί αυτά ξεκαθαρίζουν την ειλικρινή θέση της ΕΔΑ απέναντι στο Κέντρο και την πατριωτική δεξιά, επιβεβαιώνουν ότι οι απόψεις τους συμπίπτουν σε βασικά σημεία με τις απόψεις μας, κάνουν ολοφάνερη την δυνατότητα της συσπάρξεως και της ένότητος μαζί μας.

Να καταβάλη παραπέρα η ΕΔΑ κάθε προσπάθεια για να άρθη ή τυχόν δυσπιστία απέναντί της που διατηρείται σε όρισμένα λαϊκά στρώματα και ήγετικούς παράγοντες άλλων κομμάτων, υπογραμμίζοντας σε κάθε ευκαιρία ότι από την πλευρά της θα υπάρχει πάντα κατανόησις όσον αφορά την προγραμματική βάση, την μορφή και τους όρους κάθε συνεργασίας.

Γενικά η Συνδιάσκεψις αποφασίζει να καταβάλη η ΕΔΑ κάθε προσπάθεια για να ξεπερασθούν όλα τα εμπόδια για την πραγματοποίησιν μιάς σταθερής και αποτελεσματικής συνεργασίας των εθνικών δημοκρατικών δυνάμεων.

Η Συνδιάσκεψις θεωρώντας ότι τα εμπόδια αυτά δεν είναι ανυπέρβλητα καλεί τις ήγεσιες όλων των κομμάτων της αντιπολιτεύσεως, τον κάθε παράγοντα και στέλεχος της χωριστά, να εξερθούν στο ύψος των σημερινών στιγμών. Να γίνουν, μακριά από στενόκαρδους κομματικούς υπολογισμούς και προκαταλήψεις, οι πρωταγωνιστάι της εθνικής δημοκρατικής ένότητος για να ανοίξη ο δρόμος, που θα εξασφαλίση στην πατρίδα μας ένα καλύτερο μέλλον.

Τέλος η Συνδιάσκεψις δηλώνει ότι η ΕΔΑ, μακριά από κομματική ιδιοτέλεια, θα υποστηρίξη κάθε πρωτοβουλία, ακόμα και αν αυτή προέρχεται από την Κυβέρνησιν Καραμανλή, που θα λεινη στις σημερινές ιστορικές για τον τόπο μας στιγμές να έξυπνρήσθη τα εθνικά και λαϊκά συμφέροντα.

6. ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΔΑ

Η πανελλαδική Συνδιάσκεψις διαπιστώνει ότι η ΕΔΑ μέσα στα 5 χρόνια της ζωής και της δράσεώς της, με τους συνεπείς θνητικούς, δημοκρατικούς αγώνες της, κέρδισε την αγάπη και την υποστήριξιν των πλατειών μαζών του λαού και ανέδειχθη σημαντικός παράγων στην πολιτική ζωή του τόπου μας. Τα κύρια σημεία του προγράμματός της αποτελούν πια τον έξονα της πορείας του Έθνους και γύρω από αυτά συντάσσονται όλο και ευρύτερες δυνάμεις του λαού. Αυτό αποδεικνύει αδιαφιλονίκητα τον εθνικό χαρακτήρα της ΕΔΑ και αποτελεί τον μεγαλύτερο τίτλο που κατέκτησε με την πεντάχρονη δράσιν της. Αλλά, πέραν από αυτό, η ΕΔΑ με τον συνεπή της αγώνα για την ένότητα των δυνάμεων του Έθνους, με τις προσπάθειές της για την πραγματοποίησιν της λαϊκής ένότητος στην βάση των μερικών προβλημάτων βγήκε από την απομόνωσιν που την παρακολουθούσε στα πρώτα της βήματα και μετεβλήθη σε ένα κόμμα πλατειν δημοκρατικών μαζών.

Παρ' όλα αυτά, όμως, η Συνδιάσκεψις διαπιστώνει ότι στην

ΕΔΑ υπάρχουν ακόμα βασικές αδυναμίες κι' ελλείψεις. 'Η άνταπόκρισις της στήν μελέτη και προβολή των λαϊκών προβλημάτων δεν είναι ικανοποιητική, ενώ η συμβολή της στους αγώνες του λαού μας δεν είναι επαρκής. Οι προσπάθειές της, εξ' άλλου, γιά τήν στερεώσιν και προώθησιν μέσα στο λαό και γιά τήν λύσιν των προβλημάτων του, δεν απέδωσαν όσα έπρεπε.

'Η Συνδιάσκεψις διαπιστώνει ακόμη ότι η οργανωτική ανάπτυξις τής ΕΔΑ καθυστερεί σημαντικά, παρά τὰ βήματα που έχουν σημειωθῆ τὸ τελευταίον διάστημα. Διαπιστώνει επίσης ότι δεν κατεβλήθησαν όλες οι προσπάθειες γιά νὰ κατοχυρωθῆ πλήρως ἡ νόμιμη λειτουργία της κι' ὁ σεβασμὸς τῶν δικαιωμάτων που τῆς παρέχει τὸ Σύνταγμα, ὅπως σ' όλα τὰ πολιτικά κόμματα.

Τέλος ἡ Συνδιάσκεψις σημειώνοντας τὴν ανεπάρκεια τῆς δημοκρατικῆς λειτουργίας τῆς ΕΔΑ που ὀφείλονταν στὶς αντικειμενικῆς συνθήκες, ἀλλὰ καὶ στὴν ὑποτίμησιν τῆς ἀξίας τῆς συλλογικῆς δουλειᾶς με ἀποτελεσματὸν τὸν συγκεντρωτισμὸ καὶ τὴν μὴ αξιοποίησιν ὅλων τῶν ζωντανῶν δυνάμεών της, ὑπογραμμίζει ὅτι τὸν τελευταῖο χρόνον καὶ κυρίως με τὴν εὐκαιρία τῆς προπαρασκευῆς καὶ διεξαγωγῆς τῆς Συνδιάσκεψεως ἐπραγματοποιήθησαν ἀρκετὰ βήματα πρὸς τὴν δημοκρατικότητα καὶ τὴν συλλογικότητα. Τονίζει, ὅμως, ὅτι υπάρχουν ἀκόμα σημαντικὰ περιθώρια πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν που πρέπει νὰ καλυφθοῦν.

'Η Συνδιάσκεψις, ἔχοντας ἐπίγνωσιν τῶν βαρειῶν εὐθυνῶν που ἔχει σήμερα ἡ ΕΔΑ ἐναντι τοῦ Ἔθνους, θεωρεῖ ὅτι πρωταρχικὸ καθήκον τῆς ἡγεσίας της τῶν στελεχῶν καὶ τῶν μελῶν της εἶναι νὰ συμβάλουν μ' ὅλες τους τὶς δυνάμεις στὸ ξεπέρασμα ὅλων τῶν παραπάνω ἀδυναμιῶν. Ὡστε τὸ κόμμα μας νὰ γίνῃ πλατύ, μαζικὸ, δημοκρατικὸ, μελετητῆς τῶν λαϊκῶν προβλημάτων, ὀδηγὸς στους ἀγῶνες γιά τὴν λύσιν τους, πρωτοπόρος τῆς λαϊκῆς ἐνότητος μέσα στους ἀγῶνες αὐτούς, στοὺς τόπους τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς ζωῆς.

'Η Συνδιάσκεψις ὑπογραμμίζει τέλος τὴν ἀνάγκη νὰ διαμορφωθῆ στὴν ΕΔΑ μιὰ καινούργια νοοτροπία πλατύτητας καὶ δημοκρατικότητας. Γιά νὰ μπορέσῃ ἔτσι τὸ κόμμα μας, μέσα σὴ νέα περίοδο τῆς δράσεώς του, που συμπίπτει με μιὰ κρίσιμη φάσιν στὴν πορεία τοῦ Ἔθνους, νὰ συσπειρώσῃ στὶς γραμμές του τὰ καλύτερα μέλη ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ στρωμάτων, τὶς πιὸ ζωντανές δυνάμεις ἀπ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγικῆς, πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς δραστηριότητας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης. Γιά νὰ μπορέσῃ νὰ στερεώσῃ ἀκλόνητα καὶ νὰ πλατύνῃ τὴν ἐνότητά του, τὴν ἐνότητα που ἐπιβεβαιώθηκε καὶ προωθήθηκε πανηγυρικὰ ἀπ' τὴν Α' πανελλαδικῆ Συνδιάσκεψιν, παρά τὶς προσδοκίαις καὶ τοὺς εὐσεβεῖς πόθους τῶν ἀντιπάλων του.

Γιά νὰ γίνῃ ὁ μοχλὸς τῆς πανεθνικῆς ἐνότητος στὸν ἀγῶνα γιά μιὰ ἀνεξάρτητη, εἰρηνικῆ, δημοκρατικῆ καὶ εὐτυχισμένη Ἑλλάδα».

Η Α΄ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.

ΣΤΗΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΗ ΚΥΠΡΟ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.

«Ἡ Ἀ' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ ἀπευθύνει ἀδελφί κόν χαιρετισμὸν πρὸς τὸν ὑπερήφανον λαὸν τῆς Κύπρου, ποῦ ἀγωνί ζεται ἐνωμένος ἐναντίον τῆς βρετανικῆς ἀποικιακῆς βίας γιὰ ἄ- μεση καὶ χωρὶς ὄρουσ ἀυτοδιάθεσιν.

Χάρις στὸν ἀγῶνα αὐτὸν, ποῦ βρίσκεται στὸ ὕψος τῶν πιὸ λαμπρῶν ἐθνικῶν παραδόσεων, καὶ στὴν συμπαράστασιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὑπόθεσις τῆς κυπριακῆς ἐλευθερίας κερδίζει καθη- μερινὰ καὶ περισσότερον τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὅμως ἡ ἐπιβολὴ τῆς λύσεως ποῦ ζητᾶ τὸ Ἔθνος ὀλοκλήρου δὲν ἔγινε μέχρι σήμερα δυνατὴ, γιὰτὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἀξιο- ποίησε διεθνῶς τοὺς ἀγῶνες τῶν Κυπρίων. Ἐμεινε δουλικά προση- λωμένη στὶς δεσμεύσεις τῆς πρὸς τοὺς Ἄγγλο—Τούρκους καὶ Ἀ- μερικανούς. Καὶ δὲν ἀντέδρασε, ὅπως ἀξίωνε τὸ Ἔθνος στὴν ἀνοιχτὰ ἐχθρικὴ στάσιν αὐτῶν τῶν «συμμάχων» τῆς, ποῦ ἀποκορύφωμα εἶχε τὴν τελευταία ὥμῃ ἀνελληνικὴ ἐκδήλωσιν τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡ νωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ ὑπόθεσις τῆς αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου μπαίνει σήμερα σὲ μιὰ κρίσιμη φάσιν, ἐν ὧσιν τῆς προσφυγῆς καὶ τῶν συζητήσεων στὸν ΟΗΕ.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ δυνατὸτης δὲν πρέπει νὰ χαθῆ.

Αὐτὸ προϋποθέτει πανεθνικὴ ἐνότητα, στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο, πάνω στὸ αἷτημα τῆς ἀμέσου καὶ χωρὶς ὄρουσ καὶ βάσεις αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου. Ἐνότητα κυρίως στὸν λαὸ καὶ στὶς συνεπεῖς πολιτικὲς του δυνάμεις καὶ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν αὐτοδιά θεσιν τῆς Κύπρου καὶ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν συμπαράστασιν τῆς Ἑλλάδος.

Αὐτὸ προϋποθέτει ἀκόμα ἀπαγκίστρωσιν τῆς χώρας ἀπὸ τὴν μονόπλευρῃ δουλικῇ ἐξάρτησίν τῆς ἀπὸ τὴς Η.Π.Α. καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Ἐπέκτασιν τῶν σχέσεων πρὸς τὰ Ἀραβικά, Ἀνατολικά καὶ γενικὰ ἀντιαποικιακὰ κράτη. Προετοιμασίαν τῆς προσφυγῆς στὸν ΟΗΕ.

Τέλος προϋποθέτει ἄμεσον σχηματισμὸν κυβερνήσεως, ποῦ στηριζομένη σ' αὐτὴν τὴν βάσιν νὰ ἀναζητήσῃ τὴν διεθνῆ συμπαρά στασιν πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις. Καὶ ἐκμεταλλεῦμένη στὸ ἔπα κρον τὶς πρόσφορες διεθνεῖς συνθήκες νὰ ὑποχρεώσῃ τὶς ἰμπεριαλι- στικὲς δυνάμεις νὰ δεχθοῦν, σὰν τὸ μικρότερο κακὸ, τὴν ἄμεση καὶ χωρὶς ὄρουσ αὐτοδιάθεσιν τῆς Κύπρου.

Τὸ Κυπριακὸ μπορεῖ νὰ λυθῆ ἂν οἱ δυνάμεις ποῦ ἀγωνίζονται στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο ἐνώσουν τὶς προσπάθειές τους σὲ μιὰ κοινὴ ἐθνικὴ πολιτικὴ. Καὶ ἂν μιὰ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἔχοντας τὴν συμπαράστασιν ὀλοκλήρου τοῦ Ἔθνους, ἐκφράσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ αὐτὴ τὴν πολιτικὴν.

Αὐτὸ τὸ μήνυμα τῆς ἐνότητος, τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς αἰσιοδοξίας στέλνει ἡ Ἀ' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψις τῆς ΕΔΑ στὸν ἀγωνιστὴ λαὸ τῆς Κύπρου».

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ Α' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΤΗΣ Ε.Δ.Α.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΥΣ

Ἡ Α' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψις τῆς Ε.Δ.Α. στέλνει στοὺς ἐξοριστοὺς καὶ φυλακισμένους Ἕλληνας πατριῶτες τὸν πιὸ θερμὸ καὶ ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν χαιρετισμόν.

Τὴν στιγμὴ αὐτὴ πού τὸ κόμμα τῆς Ε.Δ.Α., ἔπειτα ἀπὸ σκληρῶν ἀγῶνες πέντε ἐτῶν φθάνει εἰς τὴν πρώτην τοῦ Πανελλαδικῆ Συνδιάσκεψιν, ἢ σκέψιν ὄλων τῶν μελῶν καὶ στελεχῶν του βρίσκεται, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορᾶ, κοντὰ εἰς τὰ ἡρωϊκὰ παιδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πού μέσα εἰς τὰ φυλακὰ καὶ εἰς τὰ στρατόπεδα, κάτω ἀπὸ τὴν πιὸ σκληρὰν συνθήκην διαβιώσεως, κρατοῦν ψηλὰ τὴν σημαίαν τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Εἰρήνης, δίνοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἓνα λαμπρὸν παράδειγμα πίστεως καὶ ἀφοσίωσης εἰς τὰ πιὸ ὕψηλὰ ἀνθρώπινα ἰδανικά.

Ἡ Α' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψις τῆς Ε.Δ.Α., ἔχοντας μεγάλην συναίσθησιν τῆς εὐθύνης πού ἐπωμίσθηκε ἀπὸ τὸ κόμμα τῆς Ε.Δ.Α. καὶ τὸν Δημοκρατικὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ἀναλαμβάνοντας νὰ χαράξῃ τοὺς καινούργιους δρόμους τῶν ἀγῶνων γιὰ τὴν ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, ΑΜΝΗΣΤΕΙΑ, ΕΙΡΗΝΗΝ, δίνει τὴν ὑπόσχεσιν στοὺς φυλακισμένους καὶ ἐξοριστοὺς ἀδελφοὺς ὅτι θὰ διαθέσῃ ὅλες τὰς δυνάμεις τῆς γιὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἰδανικῶν αὐτῶν, γιὰ τὴν ΓΕΝΙΚΗΝ ΑΜΝΗΣΤΕΙΑΝ πού θὰ φέρῃ εἰς τὴν ἀγκαλίαν μιᾶς καὶ ἀνεξάρτητης πατρίδος ὅλας τῆς τὰ παιδιὰ.